

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΘ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14-115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1/15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1992

ΑΡΙΘ. 11

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΜΟΣΧΑΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΡΩΣΙΑΣ Κ. ΑΛΕΞΙΟΥ Β'

Ἡ εἰς Ἑλλάδα ἐπίσκεψις τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου τοῦ Β', τῆς ὁποίας ἐπισκέψεως Χρονικὸν ἄρχεται δημοσιευόμενον ἐν τῷ παρόντι τεύχει τῆς «Ἐκκλησίας», καθιστᾷ κατανοητὸν τὸ ὅτι ἀναβάλλομεν δι' ὀλίγον χρόνον τὴν συνέχισιν τῆς ἐξετάσεως τοῦ προβλήματος τῆς Οὐνίας, ἵνα παρουσιάσωμεν ἐν ἀνθολόγιον διαπιστώσεων, μηνυμάτων καὶ στοχασμῶν, συνδεομένων μετὰ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπισκέψεως:

1) Ἡ εἰς Ἑλλάδα ἔλευσις τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου τοῦ Β' ἀποτελεῖ σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν σχέσεων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ ἓνα νέον πολυτιμον κρίκον εἰς τὴν χρυσοῦν ἄλυσιν τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἀγάπης, ἥτις συνδέει πρὸς ἀλλήλας πάσας τὰς μετὰ τοῦ πρωτοθρόνου Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου συνηνωμένας ἐπὶ μέρος θυγατρικὰς Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας. Διὰ μίαν ἀκόμη φοράν ἀπεδείχθη, ὅτι αἱ ἅγιοι Ἐκκλησίαι τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἂν καὶ κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων γεωγραφικῶς καὶ γλωσσικῶς, δὲν παύουν νὰ συναποτελοῦν, ὅπως θὰ ἔλεγεν Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, μίαν Ἐκκλησίαν: «Τὴν ἐπὶ τῆς Οἰκουμένης μίαν δεῖ εἶναι Ἐκκλησίαν, καίτοι τόποις πολλοῖς κεχωρισμένην... Εἰ

δὲ ὁ τόπος χωρίζει, ἀλλ' ὁ Κύριος αὐτὸς συνάπτει κοινὸς ὄν» (Migne Ἑ. Π. 61,13). Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ κατὰ τὴν προσφώνησίν του ἐπὶ τῇ σχετικῇ Δοξολογίᾳ ἐν τῷ Ἱ. Καθηδρικῷ Ναῷ ἐτόνισεν, ὅτι «ἡμεῖς πάντες ἐκ τῆς μιᾶς Ἱερᾶς Κολυμβήθρας τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τέκνα Αὐτοῦ ἐγεννήθημεν καὶ ἀδελφοὶ ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι».

2. Ἡ ἄφιξις εἰς Ἑλλάδα τοῦ Μακαριωτάτου Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ὑπέμνησε διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, ὅτι ἡ ἀνταλλαγὴ ἐπισκέψεων μετὰ τῶν Ἡγετῶν καὶ ἡγετικῶν στελεχῶν τῶν ἐπὶ μέρος Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀποτελεῖ ἀναβίωσιν τῆς παλαιοχριστιανικῆς πράξεως, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ σύσφιγξις τῶν πρὸς ἀλλήλας σχέσεων ἐπετυγχάνετο, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ διὰ τῆς προσωπικῆς ἐπαφῆς ἐξεχουσῶν ἐκκλησιαστικῶν προσωπικοτήτων. Ἡ ἐπαφὴ αὕτη πάντοτε ἀφυπνίζει τὸ αἶσθημα τῆς ὀλόγητος καὶ τῆς ἐνότητος, σφυρηλατεῖ ἀρρήκτους δεσμοὺς ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ καλλιεργεῖ τὴν συνείδησιν, ὅτι πάντες οἱ Ὁρθόδοξοι, παρὰ τὴν ποικιλομορφίαν τῶν τοπικῶν ιδιοτυπιῶν καὶ προβλημάτων, ἔχουν καὶ πρέπει πάντοτε νὰ διατηροῦν «μίαν φρόνησιν», «ἓνα νοῦν», «μίαν

πίστιν», «μίαν αγάπην», τὴν «ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης» ('Εφ. δ', 3). Ἡ ἐνότης αὕτη, ἣτις ἐξεδηλώθη προσφάτως καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ τῆς συγκληθείσης ὑπὸ τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου ἠύλογημένης Συνάξεως τῶν Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Πρεσβυγενῶν Πατριαρχείων καὶ τῶν Πατριαρχικῶν, Αὐτοκεφάλων καὶ Αὐτονόμων Ἐκκλησιῶν, ἐγένετο αἰσθητὴ καὶ κατὰ τὴν Πανηγυρικὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Θεῖαν Λειτουργίαν ἐν τῷ Ἱ. Καθεδρικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνότης κατ' ἐξοχὴν πρέπει νὰ ἀξιοποιηθῆ ἡμερον ἄφ' ἐνὸς πρὸς σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν ἀγάπης, ἡ ὁποία ἐνώνει τοὺς Ὁρθοδόξους λαούς, ἄφ' ἑτέρου πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς αὐτοσυνειδησίας τῶν Ὁρθοδόξων, ἡ ὁποία ἐνισχύεται ἐκ τῆς κοινῆς πίστεως, λατρείας καὶ ἐκκλησιαστικῆς κανονικῆς παραδόσεως, τρίτον πρὸς ἄρσιν τῶν τυχόν ἐπιπροσθουσῶν εἰς τὴν τελείαν ἐναρμόνισιν τοῦ ἔργου τῶν ὀλίγων δυσκολιῶν, τέταρτον εἰς τὴν προετοιμασίαν τῆς Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ κοινοῦ προγράμματος ἀνακαινιστικῆς ἐργασίας ἐν τῷ κόσμῳ καὶ πέμπτον εἰς τὴν κοινὴν στάσιν τῶν κατὰ τὰς διεκκλησιαστικὰς συναντήσεις ἐν τῇ Χριστιανικῇ Οἰκουμένῃ.

3. Τὸ Χρονικὸν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου Β' εἰς Ἑλλάδα ποικιλοτρόπως καὶ πολλαπλῶς ὑπομνήσκει τὴν κοινὴν βυζαντινὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ πολιτιστικὴν παράδοσιν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Ρωσίας καὶ Ἑλλάδος. Τὸ Ἑλληνορθόδοξον Βυζάντιον οὐ μόνον ἔφερεν εἰς τοὺς Ρώσους πρότυπα ἐκκλησιαστικῆς, μοναστικῆς καὶ χριστιανικῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκόμισεν εἰς αὐτοὺς τὰ ἀνώτερα ἠθικὰ ἰδεώδη, τὴν ἰδέαν τοῦ κράτους καὶ τῆς ἐνότητος αὐτοῦ, τὰς μορφὰς τῆς καλῆς διοικήσεως, τὸ ρυθμίζον τὰς οἰκογενειακὰς καὶ κοινωνικὰς σχέσεις δίκαιον, μορφωτικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ πρότυπα, ὑποδείγματα ἀναπτύξεως τῆς τεχνικῆς καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ βίου,

ᾧθησιν πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς γλώσσης, τῆς φιλολογίας καὶ τῆς τέχνης καὶ γενικῶς πάντας τοὺς ἀρχετύπους καὶ τοὺς δυναμικοὺς παράγοντας τῶν διαφόρων τομέων τοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ διὰ τὴν Ρωσίαν ἰσχύει ἡ διατύπωσις τοῦ Charles Diehl, κατὰ τὴν ὁποίαν «δι' ὅλην τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην τὸ Βυζάντιον ἦτο ἀληθῶς ὁ μέγας παιδαγωγός, ὁ μέγας μύστης». Κατὰ τρόπον λίαν εὐγλωττον, ἐπιγραμματικὸν καὶ ἀληθῶς μνημειώδη ὁ Ἁγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλέξιος Β', ἐν τῷ χαιρετιστηρίῳ μηνύματι, ὅπερ τὴν 8ην Αὐγούστου 1991 ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς μετασχόντας τοῦ ἐν Μόσχᾳ 18ου Διεθνoῦς Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου, ἐτόνισεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς: «Οἱ πνευματικοὶ προορισμοὶ (σκοποὶ) τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας εἶναι πολὺ στενῶς συνδεδεμένοι μετὰ τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς πνευματικῆς καὶ πολιτιστικῆς τοῦ κληρονομίας. Τὸ φῶς τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως ἠκτινοβόλησεν ἐκ τοῦ Βυζαντίου πρὸς ὀλόκληρον τὸν σλαβονικὸν κόσμον ἐξ αἰτίας τῶν ἰσαποστόλων ἀγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου. Τὸ φῶς αὐτὸ ἔφθασεν εἰς τὴν ρωσικὴν γῆν καὶ ἔσπειρε τοὺς σωτηριώδεις σπόρους τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, οἱ ὅποιοι ἔχουν βλαστήσει ἤδη διὰ μίαν καὶ πλέον χιλιετίαν. Κατὰ τὴν διάρκειαν πλέον τῶν τεσσάρων καὶ ἡμίσεος αἰῶνων ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία ἦτο ἡ εὐρυτάτη μητροπολιτικὴ περιοχὴ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἣτις ἀπέκτα τοὺς ἀνεκτιμήτους πνευματικούς θησαυροὺς τῆς ἡγαπημένης Μητρός της. Τόσον ἔργα ἀγίων Πατέρων, βιογραφίαι ἀνατολικῶν χριστιανῶν ἀσκητῶν, ὅσον καὶ φιλολογικὰ μνημεῖα τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου μετεφράσθησαν εἰς τὴν Σλαβονικὴν... Ἡ φιλολογία αὕτη ἐκυκλοφόρησεν εὐρέως ἐν Ρωσίᾳ καὶ διεμόρφωσε τὴν θρησκευτικὴν αὐτοσυνείδησιν τοῦ λαοῦ της. Ἐνταῦθα θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ εἰδικὴ μνεῖα τῶν μοναχῶν τῆς Παλαιᾶς Ρωσίας, οἵτινες ἦσαν συνδεδεμένοι μετὰ τῶν μοναστικῶν κέντρων τοῦ Βυζαντίου καὶ, κυρίως, μετὰ

τοῦ Ἁγίου Ὁρους τοῦ Ἁθω. Οἱ δεσμοὶ αὐτοὶ συνεβάλλοντο σημαντικῶς εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ παλαιοῦ Ρωσικοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Ἐξ ἄλλου, οἱ πρῶτοι ρωσικοὶ ναοί, ὡς ὁ καθεδρικός ναὸς τῆς ἁγίας Σοφίας ἐν Κιέβω, ἔνθα ἦτο ἡ ἀρχαία ἔδρα τῶν Μητροπολιτῶν πάσης Ρωσίας, ἐκτίζοντο ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν βυζαντινῶν ἀρχιτεκτόνων (καλλιτεχνῶν). Ἐκοσμοῦντο ὑπὸ Ἑλλήνων εἰκονογράφων, ἐκ τῶν ὁποίων Ρῶσοι εἰκονογράφοι ἐδιδάχθησαν νὰ ἀναπτύξουν τὰς ἰκανότητάς των πρὸς παρουσιάσιν τῶν ἐνδόξων παραδόσεων τῆς Βυζαντινῆς εἰκονογραφίας. Τοιαῦται ἱεραὶ εἰκόνες τῆς Θεομήτορος ὡς «Ὁδηγητρίας» καὶ «τοῦ Βλαδιμήρου» μετεφέρθησαν εἰς τὴν Ρωσίαν ἐκ τοῦ Βυζαντίου. Ρῶσοι προσηυχήθησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὑπὲρ τῆς χώρας των καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς εἰρήνης καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν ἐξωτερικῶν ἐπιδρομῶν...»¹.

Ὁ Ἁγιώτατος Πατριάρχης κ. Ἀλέξιος ἐν τῷ αὐτῷ χαιρετιστηρίῳ μηνύματι προσέθεσε χαρακτηριστικῶς τὰ ἑξῆς: «Παρά πάσας τὰς περιπετείας τῆς ἱστορικῆς τῆς ἀναπτύξεως, ἡ Ὁρθόδοξος Ρωσικὴ Ἐκκλησία ἐξακολουθεῖ πάντοτε νὰ ἐκτιμᾷ τὴν βυζαντινὴν κληρονομίαν. Δι' αὐτό, δὲν εἶναι τυχαῖον, ὅτι, ὅταν βυζαντινολογικαὶ ἔρευναι ἀνελαμβάνοντο ἐν τῇ χώρᾳ μας κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα, αἱ Θεολογικαὶ Ἀκαδημίαι τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἐπαιζον προεξέχοντα ρόλον εἰς τὰς ἐρεῦνας ταύτας καὶ ἀνέδειξαν πλειάδα διακεκριμένων ἐρευνητῶν εἰς τὸν τομέα τοῦτον...»².

4. Ἡ ἐν Ἑλλάδι παρουσία τοῦ διακεκριμένου Μακ. Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ φέρωμεν εἰς τὴν μνήμην μας, ὅτι αὕτη διὰ τῆς ἡρωϊκῆς ἀντιστάσεώς της εἰς τοὺς ποικίλους διωγμοὺς τοῦ ἀθείστικοῦ καθεστώτος συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἀποδειχθῇ διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, ὅτι «καὶ

πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσι τῆς Ἐκκλησίας» (Ματθ. ιστ', 18). Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας σήμερον ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην ἡγεσίαν τοῦ Ἁγιωτάτου Πατριάρχου κ. Ἀλεξίου Β' θριαμβεῦει, ἐμπνέουσα ἐκατομμύρια πιστῶν, βαπτίζουσα καθημερινῶς νέα συνειδητὰ μέλη πάσης ἡλικίας, παρουσιάζουσα μεγαλειώδεις λατρευτικὰς συνάξεις καὶ ἐκκλησιάσματα, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶναι ἐπιβλητικὴ ἡ παρουσία τῶν νέων, προβάλλουσα πλήθη ἁγίων, εἰς τὰς τάξεις τῶν ὁποίων ἀνήκουν οὐ μόνον οἱ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας προσφάτως ἀνακηρυχθέντες νέοι ἅγιοι, ἀλλὰ καὶ φάλαγγες ὀλόκληροι νεομαρτύρων, οἵτινες κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀθείστικῆς κομμουνιστικῆς διακυβερνήσεως τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως ὑπέστησαν βασανιστήρια καὶ μαρτυρικὸν θάνατον.

Πολλάκις ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐκκλησίας» ἔχομεν παρουσιάσει ποικίλας πτυχὰς τοῦ ἀνακαινιστικοῦ ἔργου, ὅπερ ἐπιτελεῖται σήμερον ἐν Ρωσίᾳ ὑπὸ τὴν ζωογόνον πνοὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πεφωτισμένου Προκαθημένου της. Οὕτω λ.χ. ἔχομεν ἐξάρει τὴν ἐν Ρωσίᾳ «Κίνησιν Νεότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», ἣτις κινήσις ἀποβλέπει «εἰς τὴν κοσμοθεωρητικὴν καὶ βιοθεωρητικὴν ἀποτοξίνωσιν τῶν πρώην κομμουνιστῶν νέων»³. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας σήμερον ἀγωνίζεται σθεναρῶς πρὸς ἀναζωπύρησιν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς Ὁρθοπραξίας καὶ πρὸς τοῦτο ἀφ' ἐνὸς ἀναδιοργανώνει τὸ κατηχητικόν, κηρυκτικόν καὶ ποιμαντικόν ἔργον της ἀφ', ἑτέρου ἀξάνει τὸν ἀριθμὸν τῶν τόπων τῆς λατρείας καὶ τῶν μοναστικῶν κέντρων καὶ τρίτον δραστηριοποιεῖται πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν καταλλήλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν στελεχῶν, μερικοὶ τῶν ὁποίων χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διορθοδόξων καὶ διεκκλησιαστικῶν σχέσεων.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος χαίρει διὰ τὴν ἀνθησιν τῆς ἐν Ρωσίᾳ ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ ἔχει ἀναλάβει

1. A Message of Greeting from His Holiness Patriarch Aleksy II, ἐν: The Journal of the Moscow Patriarchate, ἀρ. 11, 1991, σσ. 47-48.

2. Αὐτόθι, σ. 48.

3. Περ. «Ἐκκλησία», 15 'Ιουνίου 1991, σ. 348.

ΕΚΚΛΗΣΙΣ ΤΗΣ Α.Μ. ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΔΙ' ΕΙΡΗΝΕΥΣΙΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗΝ

Π ρ ό ς Τ ο ύ ς·

1. Μακαριωτάτους Προκαθημένους 'Ορθόδοξων 'Εκκλησιῶν 'Ανατολικῆς Εὐρώπης (Ρωσίας, Σερβίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Γεωργίας, Πολωνίας, Τσεχοσλοβακίας).

2. 'Αρχηγούς Ἐξῶν Χριστιανικῶν 'Εκκλησιῶν Εὐρώπης (Ρωμαιοκαθολικῆς, 'Αγγλικανικῆς, Λουθηρανικῆς, Εὐαγγελικῆς, Παλαιοκαθολικῆς κ.ἄ.).

3. Γενικὸν Γραμματέα Π.Σ.Ε.

Τὸ εἰρηνοφόρον μῆνυμα τοῦ Κυρίου τῆς πίστεως καὶ τῆς ζωῆς ἡμῶν «Εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν» ἐμβάλλει προβληματισμὸν καὶ συγκίνησιν εἰς πᾶσαν εὐαίσθητον χριστιανικὴν καρδίαν καθορῶσαν τὰ ἐν τῷ κόσμῳ συμβαίνοντα λυπηρὰ καὶ ἐν ταυτῷ τραγικὰ γεγονότα ἐμποιοῦντα βαθεῖαν ἀνησυχίαν πολλῶ μᾶλλον ὅταν ταῦτα ἐγγίζουσι ἡμᾶς τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς.

Καθημερινῶς παριστάμεθα μάρτυρες τῆς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γηραιᾷ ἡπείρῳ τῆς Εὐρώπης κινητοποιήσεως τῶν ἐν αὐτῇ μέχρι πρό τιος εἰρηρικῶς καὶ φιλαδέλφως διαβιούντων λαῶν, τιθεμένης αὐτῶ ἐν κινδύνῳ τῆς φιλησύχου καὶ ἀδελφικῆς συνυπάρξεως αὐτῶν. Πρὸ τοῦ κινδύνου ὅμως τούτου σημειωθῆτω ἡ κοινὴ πίστις τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τῶν ἐν Εὐρώπῃ λαῶν, τῆς χριστιανικῆς τοιαύτης δηλονότι, ἣτις στενοῦς καὶ ἀδελφικῶς δεσμοῦς μεταξύ τῶν λαῶν αὐτῶν ἐσφυρηλάτησεν.

Διὰ τοῦτο ἀδελφικῶς κοινωνοῦντες μεθ' ὕμῶν διὰ τοῦ παρόντος Γράμματος καθιστῶμεν ὑμᾶς κοινωνῶν τῆς ἐναγωνίου προσκλήσεως ἡμῶν πρὸς πᾶσαν

κατεύθυνσιν διὰ τὴν ἐμπέδωσιν καὶ ἀδιασάλευτον ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης ἐν Εὐρώπῃ.

Φρονοῦμεν, εὐλαβῶς καὶ εἰσηγοῦμεθα ὅπως Ἡμεῖς οἱ Προκαθημένοι τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ ταύτῃ Χριστιανικῶν 'Εκκλησιῶν ἐν τῇ ἐνότητι τῆς Πίστεως εἰς τὸν ἐν Τριάδι Ἐνα Θεόν, διακηρύζωμεν διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν τὴν πρόθεσιν τῶν ἐθνῶν ἡμῶν διὰ εἰρηρικὴν συνύπαρξιν καὶ προβῶμεν ἐπικαίρως καὶ ἐγκαίρως παρὰ ταῖς κατὰ τόπους πολιτειακαῖς ἀρχαῖς εἰς τὰς δεούσας ἐνεργείας πρὸς τελεσφόρησιν τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ. Τοῖς πᾶσιν τυγχάνει γνωστὸν ὅτι τοὺς πολέμους δὲν τοὺς κηρύσσουν οἱ λαοί, ἀλλὰ οἱ ἡγέται αὐτῶν. Εἰς τὰς χεῖρας τούτων εὐρίσκεται ἡ λύσις τῶν προβλημάτων. Τὸ πλήρωμα τῶν κατὰ τόπους Χριστιανικῶν 'Εκκλησιῶν ἀπαιτεῖ τὴν ἐν εἰρήνῃ καὶ γαλήνῃ διαβίωσίν του ἐν τῇ γῇ τῶν Πατέρων του, ἵνα ἀνεμπόδιστον τὰ ἔργα τοῦ «Φωτός» ἐργάζεται καὶ εἰρηνοβραβεύτως «τὰ ἄνω» φρονῇ.

Τὰ ἀλήστου μνήμης γεγονότα τοῦ παρελθόντος, τὰ ὅποια ἐταλαιπώρησαν ὁμαίμονας ἀδελφούς, ἤδη εὐρίσκονται εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς ἱστορίας καὶ ἡ τυχὸν ἐπανάληψις των θὰ εὖρη ἀπαντας ἀντιθέτους, οὐχ ἥμιστα δὲ εὐθαρσεῖς πολεμίους τοῖς λόγοις τε καὶ πράξεσι. Συνοδοιπόροι εἰς τὴν ἐν Χριστῷ πορείαν τοῦ εὐσεβοῦς καὶ φιλοχρίστου πληρώματος τῶν ἐν Εὐρώπῃ Χριστιανικῶν 'Εκκλησιῶν, ἐν συμπνοίᾳ καὶ ὁμοφροσύνῃ ὑψώσωμεν ὁμοῦ τὸν λόγον τοῦ κοινοῦ ἡμῶν Πατρός, «Εἰρήνη ὑμῖν», καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ἔστω ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡμῶν διὰ παντός.

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΣΕΡΑΦΕΙΜ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ

τὴν γνωστὴν εἰδικὴν προσπάθειαν πρὸς κινητοποιήσιν τοῦ Χριστεπώνυμου πληρώματός της διὰ τὴν ὑλικὴν, ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἐνίσχυσιν τῆς ὁμοδόξου 'Εκκλησίας τῆς Ρωσίας.

Εἰς τὸ ἐπόμενον τεῦχος τῆς «'Εκκλησίας» θὰ περατώσωμεν τὸ παρὸν ἄρθρον διὰ τῆς προβολῆς μερικῶν σημείων τῆς

προσωπικότητος καὶ δραστηριότητος τῆς Α. Μ. τοῦ Πατριάρχου κ. 'Αλεξίου Β', ὅστις ὑπὸ τοῦ Ποιμαντικοῦ Τμήματος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν ἀνηγορεύθη εἰς 'Επίτιμον Διδάκτορα τῆς Θεολογίας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
'Ομότ. Καθηγητῆς τοῦ Παν/μίου 'Αθηνῶν

Η ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΗΣ Α. Μ. ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΜΟΣΧΑΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΡΩΣΙΑΣ Κ. ΑΛΕΞΙΟΥ Β' ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (17-26 'Ιουνίου 1992)

Μέσα σὲ ἀτμόσφαιρα ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἐγκαρδιότητος, ἡ ἐπίσημη ἐπίσκεψη τοῦ Ἁγιώτατου καὶ Μακαριώτατου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλέξιου τοῦ Β' * στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ποὺ πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὶς 17 ὠς 26 'Ιουνίου 1992, ἐπαναθεβαίωσε τοὺς παραδοσιακοὺς δεσμοὺς ἐνότητας, φιλίας καὶ συνεργασίας, ποὺ ὑφίστανται μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ρωσίας καὶ Ἑλλάδος καὶ τῶν ὁμοδόξων λαῶν τῶν δύο χωρῶν.

Ὁ ἴδιος ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος ἐπανειλημμένα δήλωσε ὅτι παντοῦ τοῦ ἐπιφυλάχθηκε θερμὴ ὑποδοχὴ καὶ φιλοξενία καὶ ἀναφέρθηκε στοὺς ἱστορικοὺς δεσμοὺς ποὺ ἐνώνουν τὶς δύο Ἐκκλησίες καὶ τὴν ἀνάγ-

κη διατηρήσεως τῆς πανορθόδοξου ἐνότητας γιὰ τὴν ἀντίκρουση τῶν ἐχθρῶν τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τὸ ἀεροσκάφος ποὺ ἔφερε τὸν Προκαθήμενο τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴ συνοδία του προσγειώθηκε στὸ ἀεροδρόμιο τοῦ Ἑλληνικοῦ στὶς 5.30' καὶ κατευθύνθηκε στὸν ἀνατολικὸ ἀερολιμένα, ὅπου ἔγινε στὸν Ρῶσο Πατριάρχη ἐπίσημη ὑποδοχὴ.

Στὸ ἀεροσκάφος ἀνῆλθε ὁ ἐπιχώριος Μητροπολίτης Σεβ. Νέας Σμύρνης κ. Ἀγαθάγγελος μαζί με τὸν Διευθυντὴ Ἐθιμοτυπίας τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν πρέσβυ κ. Γεωργίου καὶ ὑποδέχθηκε τὸν Πατριάρχη Ἀλέξιο, τὸν ὁποῖο ἀνέμενε στὴ σκάλα, ποὺ τοποθετήθηκε, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ μαζί με τὸν Ἀντιπρόεδρο τῆς Κυβερνήσεως κ. Τζαννῆ Τζαννετάκη, Ἀμέσως μετὰ τὴν καθόδὸ του ὁ Πατριάρχης ἐπιθεώρησε στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα τῶν τριῶν ὄπλων, ἐνῶ στρατιωτικὴ φιλαρμονικὴ παιάνιζε καταλλήλως. Στὴ συνέχεια χαιρέτισε τὰ μέλη τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, τὸν Ἀρχιεραρχία καὶ τοὺς Γραμματεῖς τῆς, τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Περιστερίου κ. Χρυσόστομο καὶ Ζακύνθου κ. Παντελεήμονα τῆς Σ. Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Διορθόδοξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων καὶ τοὺς Γραμματεῖς, τὸν Γεν. Γραμματεῖα Θεραπευμάτων κ. Γ. Παπακωνσταντίνου, τὸν Ἐπιτετραμμένο τῆς Ρωσικῆς Πρεσβείας, τοὺς ἐπιτελεῖς τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν (Διευθύνσεων Ἐθιμοτυπίας, Ἐκκλησιῶν) κ. Στεφάνου καὶ Παράσχο κ.λπ. Μὲ τὸ πέρασ τῶν χαιρετισμῶν, τὸν Μακαριώτατο κ. Ἀλέξιο καλωσόρισε ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεὶμ μετὰ τὰ λόγια:

Ἁγιώτατε ἐν Χριστῷ Ἀδελφέ, Μακαριώτατε Πατριάρχα Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας Κύριε ΑΛΕΞΙΕ,

*Σεβασμώτατοι ἐν Χριστῷ Ἀδελφοί,
Ἐδλαδέσιατοι κληρικοὶ καὶ λοιποὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,*

ΚΑΛΩΣ ΩΡΙΣΑΤΕ

εἰς τὴν γεωγραφικῶς μὲν μικρὰν, ἀλλὰ γνωστὴν

* Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλέξιος ὁ Β', κατὰ κόσμον Ἀλέξιος Ρίνγκερ, γεννήθηκε στὸ Ταλλὶν τῆς Ἑσθονίας τὸ ἔτος 1929. Μετὰ τὶς γυμνασιακὰς του σπουδὰς φοίτησε στὸ Θεολογικὸ Σεμινάριο τοῦ Λένινγκραντ (σήμερα Ἀγίας Πετροπόλεως) ἀπὸ ὅπου ἀπεφοίτησε τὸ 1949. Στὴ συνέχεια ἐνεγράφη στὴ Θεολογικὴ Ἀκαδημία τῆς ἰδίας πόλεως, ἀπὸ τὴν ὁποία ἔλαβε τὸ πτυχίο του τὸ 1953. Τὸ 1950 χειροτονήθηκε διάκονος καὶ τὸ ἴδιο ἔτος πρεσβύτερος καὶ ὑπηρέτησε σὲ διάφορες ἐνορίες τῆς γενέτειράς του, ὅπου ἀνέπτυξε μεγάλη καὶ σημαντικὴ ποιμαντικὴ δραστηριότητα. Τὸ 1961 ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας τὸν ἐξέλεξε Ἐπίσκοπο Ταλλὶν καὶ Ἑσθονίας καὶ ταυτοχρόνως τὸν διόρισε Ἀντιπρόεδρο τοῦ Τμήματος Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων τοῦ Πατριαρχείου. Ἀπὸ τότε ἀρχίζει ἡ ἐντονη παρουσία του στὸ Διορθόδοξο καὶ Διαχριστιανικὸ χῶρο. Ἀπὸ τὸ 1965, παράλληλα μετὰ τὰ ἄλλα καθήκοντά του, διετέλεσε καὶ Ἀρχιεραρχία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἀργότερα μόνιμο συνοδικὸ μέλος. Τὸ 1986 προήχθη σὲ Μητροπολίτη Λένινγκραντ καὶ Νόβγκοροντ, ἐνῶ ταυτοχρόνως εἶχε τὴ διοίκηση καὶ τῆς ἐπαρχίας Ταλλὶν καὶ Ἑσθονίας. Τὸ 1990, μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ Πατριάρχου Ποιμένα, ἐξελέγη νέος Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας.

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλέξιος εἶναι πολὺ γνωστὸς στὸ διεθνὴ χῶρο, ἰδιαίτερα στὸ Παγκόσμιο Συμβόλιον Ἐκκλησιῶν, στὸ ὅποιο μετείχε σὲ ἐπιτελικὰς θέσεις καὶ σημαντικὰ ὄργανα διοικήσεώς του. Ἀπὸ τὸ 1961 ὠς τὸ 1968 ἦταν μέλος τῆς Κεντρικῆς τοῦ Ἐπιτροπῆς καὶ ἀπὸ τὸ 1964 ὠς τὸ 1986 ἦταν Πρόεδρος τοῦ Συμβολίου Ἐδρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν. Ἀκόμη ἀντιπροσώπευσε τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας σὲ πολλὰ διεθνή, διεκκλησιαστικὰ καὶ διαχριστιανικὰ συνέδρια καὶ ἔχει ἐπισκεφθεῖ ὅλες τὶς ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες. Διακρίνεται γιὰ τὴν λιπαρὰ θεολογικὴ του παιδεία καὶ γιὰ τὰ διοικητικὰ του προσόντα. Ἡ ἐπίσκεψή του εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ πρώτη ἐπίσημη ἐπίσκεψή του στὴν Ἐκκλησίαν μας μετὰ τὴν ἀνάδειξή του σὲ Πατριάρχη Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας.

διά τε τήν Ἱστορίαν καί τās παραδόσεις ὡς καί διά τήν φιλοξενίαν τῆς Ὁρθόδοξου Ἑλληνικῆν χώραν.

Καί' ἐξαίρεσιν σήμερον, ἐν πλήρει ἀγαλλιάσει ὄχι μόνον ἡ ἡμῶν Μειριότης, ἀλλά καί οἱ λοιποὶ Σεβασμιώτατοι Ἀδελφοί, Ἱεράρχαι τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὁρθόδοξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, αἰσθανόμεθα θαδεΐαν τήν πρὸς τὸν Δομήτορα τῆς Ἐκκλησίας Χριστὸν εὐγνωμοσύνην, διότι καταξιώνει ἡμᾶς νὰ Σᾶς ὑποδεχόμεθα σήμερον, κατὰ τήν πρώτην ταύτην ἐπίσημον ἐπίσκεψιν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἰς Ἑλλάδα, ἀπὸ τῆς ἀναδείξεως Αὐτῆς εἰς τὸν Πατριάρχ-

Ὁ Μακ. Πατριάρχης Μόσχας Ἀλέξιος κατέρχεται τῆς κλίμακος τοῦ ἀεροσκάφους πού τὸν ἔφερε στήν Ἀθήνα, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Νέας Σμύρνης κ. Ἀγαθάγγελο καί τὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνοτυπίας Πρέσβη τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν.

χικὸν θρόνον τῆς Ρωσικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, τὸν κατὰ πάντα ἱκανὸν οἰακοσιτρόφον τοῦ σκάφους τῆς Ρωσικῆς παλιγγενεσίας, τοῦ Ὁρθόδοξου Ρωσικοῦ λαοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου ἄπειροι εἶναι οἱ δεσμοὶ φιλίας καί αἱ ἀδελφικαὶ σχέσεις, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν

ἐγγύησιν πίστεως, ἀγάπης καί εὐημερίας διὰ τὸ μέλλον τῶν ἱστορικῶς κατηξιωμένων καί πνευματικῶς ὁμοθρόσκων λαῶν μας.

Καί αὐθις καλωσορίζοντες τήν Ὑμετέραν Ἀγιότητα καί τήν Συνοδείαν Αὐτῆς, εὐχόμεθα ὅπως αἱ ἡμέραι τῆς ἐνιαῦθα διαμονῆς Σας, εἶναι πεπληρωμένοι χαρᾶς καί πνευματικῆς ἀνατάσεως, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Μίας, Ἀγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τῆς ὁποίας ζωντανὴν ματωρίαν τῆς ἀγάπης καλούμεθα πρὸς πάντας νὰ ἐπιδείξωμεν.

Ὡς εὖ παρέστητε Μακαριώτατε μετὰ τῆς τιμίας καί ἀγαπητῆς Συνοδείας Σας».

Ἀπαντώντας ὁ Προκαθήμενος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἐξέφρασε τὴν χαρὰ του γιὰ τὴν ἐπίσκεψή του στήν Ἑλλάδα, τὴν εὐχαριστίες του γιὰ τὴν πρόσκληση πού τοῦ ἔκανε ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ, ἀναφέρθηκε στὰ προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει σήμερα ἡ χώρα καί ἡ Ἐκκλησία του, στοὺς κινδύνους πού ἀπειλοῦν τὴν Ὁρθοδοξία καί ὑπογράμμισε ὅτι μόνον μετὰ τὴν πανορθόδοξη ἐνότητα εἶναι δυνατό νὰ ἀντιμετωπισθοῦν.

Ἡ ἄφιξη καλύφθηκε ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν ἐλληνικῶν τηλεοπτικῶν σταθμῶν, εἰδησεογραφικῶν πρακτορείων, ξένων ἀνταποκριτῶν καί φωτορεπόρτερς. Μετὰ τοὺς λόγους, πού ἀνταλλάχθηκαν, σχηματίσθηκε πομπὴ αὐτοκινήτων μετὰ συνοδία ἀστυνομικῶν ὀχημάτων, ἡ ὁποία τάχιστα διὰ τῆς παραλιακῆς λεωφόρου καί τῆς λεωφόρου Συγγροῦ ἔφερε τοὺς δύο Προκαθημένους καί τοὺς λοιποὺς ἐπισήμους στὸν Καθεδρικό Ναὸ Ἀθηνῶν, ὅπου ἐψάλη δοξολογία γιὰ τὴν ἄφιξη τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου. Ἐκεῖ ἀνέμενε τὸ ἱερατεῖο μετὰ ἐπικεφαλῆς τὸν Πρωτοσύγκελλο καί οἱ βοηθοὶ ἐπίσκοποι, καθὼς καί ἐκπρόσωποι τοῦ πολιτικοῦ κόσμου κ.λπ. ἀρχῶν. Τὸν Μακ. Πατριάρχη Μόσχας προσφώνησε ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ ὡς ἑξῆς:

«Ἀγιώτατε ἐν Χριστῷ Ἀδελφέ, Μακαριώτατε Πατριάρχα Μόσχας καί πάσης Ρωσίας Κύριε ΑΛΕΞΙΕ,

Πιστεύομεν ὅτι δὲν εὐρισκόμεθα ἐκτὸς τόπου καί χρόνου, εἰ κατὰ τὴν ἐδλογημένην ταύτην στιγμήν καί ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ Καθεδρικοῦ τούτου Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἐδαγγελισμοῦ τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, ἐπαναλάβωμεν τὸ πρότερον ὑπὸ τοῦ Ὑμνωδοῦ τῆς Ἐκκλησίας μας λεχθέν, ὅτι ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐκ Βορρᾶ καί Νότιου συνήγαγεν ἡμᾶς ἐν τῷ Ἱερῷ τούτῳ Τεμένει, ὅπως ἀκρι-

Ο Μακ. Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος ἐπιθεωρεῖ τὸ παρατεταγμένο στρατιωτικὸ ἄγημα ἐκ 3 ὄπλων ἀμέσως μετὰ τὴν ἀφιξή του στὸ ἀεροδρόμιο τοῦ Ἑλληνικοῦ συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ τὸν Ἀντιπρόεδρο τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως κ. Τζωννὴ Τζωννατάκη.

ὥς συνέβη εἰς τὸ Ὑπερῶν τῆς Ἁγίας Σιών, τῆς ἐπιγείου Ἱερουσαλήμ.

Διάδοχοι δὲ καὶ ἡμεῖς Ἐκείνων καλούμεθα σήμερον νὰ μαρτυρήσωμεν περὶ τῶν μεγαλειῶν τοῦ Θεοῦ. Ὁ πιστὸς λαὸς πέριξ ἡμῶν μετέχει τῆς λαμπρᾶς ταύτης συγκυρίας, συμπροσευχόμενος ἐν ἀγαλλιᾶσει μεθ' ἡμῶν, ἐπὶ τῇ ἱστορικῇ ταύτῃ τῶν Ἀδελφῶν ἐν Χριστῷ Ἐκκλησιῶν μας συναντήσῃ, πρώτη μετὰ τὴν κοσμογονικὴν ἀλλαγὴν τοῦ Χάρου τοῦ Ἐδρώπης, καὶ τὴν Ἱστορικὴν ἐπίσης συνάντησίν μας ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὴν Διορθόδοξον Σύναξιν τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Αὐτὸ δὲ τὸ πνεῦμα εἶθε νὰ φωτίξῃ καὶ νὰ συνειτίξῃ ἡμᾶς, ὥστε ἐν ὁμοιοῖα νὰ ὁμολογῶμεν ΘΕΟΝ καὶ ΚΥΡΙΟΝ ΙΗΣΟΥΝ ΧΡΙΣΤΟΝ, καὶ ἐν συμφωνίᾳ νὰ κράζωμεν ΑΒΒΑ Ο ΠΑΤΗΡ (Γαλ. 4,7) καθ' ὅτι ἡμεῖς πάντες, ἐκ τῆς μιᾶς Ἱερᾶς Κοινωνίας τῆς καὶ Ἀνατολᾶς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τέκνα Αὐτοῦ ἐγεννήθημεν καὶ ΑΔΕΛΦΟΙ ΟΜΟΠΑΤΡΙΟΙ ΚΑΙ ΟΜΟΜΗΤΡΙΟΙ.

Οἱ καιροὶ δύσκολοι, Μακαριώτατε καὶ ἀγαπητέ

ἐν Χριστῷ Ἀδελφέ. Τὸ σκότος τῆς ἀγνωσίας πικρὸν καὶ ὁ κόσμος βαδίζει ἀπὸ τὸ κακὸν εἰς τὸ χειρότερον, παρὰ τὰς διαφόρους «πολιτισμικὰς προόδους» καὶ παρὰ τὰς κατὰ καιροὺς διαθεβαιώσεις δι' ἄγομεν περίοδον «νέας τάξεως πραγμάτων καὶ ἀγώνων, διὰ σεβασμὸν τῶν ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων».

Ὅπου καὶ ἂν στρέφωμεν τὸ βλέμμα μας θὰ ἴδωμεν πολέμους, αἱματοχυσίαν, βίαν, ἀδικίαν, μισαλλοδοξίαν, προβατισσόμενος λύκους λυσσαλαίως προσπαθοῦντας νὰ ἀποσπάσουν πρόβατα ἐκ τῶν ποιμνίων αὐτῶν.

Παραχαράκιας τῆς Ἱστορίας καὶ αὐτῶν τοιούτων τῶν ἀναμφισβητήτων ἱστορικῶν ἀληθειῶν, ὅπως π.χ. συμβαίνει μὲ τὸ θέμα τῆς Μακεδονίας καὶ ἡμεῖς ἐν μέσῳ αὐτῶν, ἀδελφοὶ ὑπ' ἀδελφῶν βασταζόμενοι καὶ διακηρύσσοντες «εἰ Κύριος μεθ' ἡμῶν, οὐδεὶς καθ' ἡμῶν».

Ὁρθοῖσωμεν, λοιπόν, ὄρθρον βαθέος καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸν τῆς Δικαιοσύνης Ἥλιον τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως ἃς ἀντιτάζωμεν σθεναρῶς

Ο Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφείμ καλωσορίζει τὸν Μακ. Πατριάρχη κ. Ἀλέξιο στὸ ἀεροδρόμιο τοῦ Ἑλληνικοῦ.

πρὸς τὰς δυνάμεις τοῦ σκότους τοῦ κόσμου τούτου.

Ἄλλὰ καὶ ὑμεῖς, Ἁγιε Ἀδελφέ, διήλθατε καὶ διέρχεσθε, ἄχρι τῆς στιγμῆς ταύτης, εἰς τὴν εὐλογημένην παρὰ Κυρίου χώραν σας, τὴν σήμερον ἐλευθέρωσαν καὶ Ἀγίαν Ὁρθόδοξον Ρωσίαν, στιγμὰς κρισίμους, καταστάσεις καὶ περιπετείας φοβεράς, τὰς ὁποίας δλόκληρος ὁ κόσμος ἐγνώρισε καὶ ἐναγωνίως παρακολουθεῖ τὰς ἐξελίξεις.

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον μετὰ θαυμασμοῦ βλέπομεν καὶ διαδηλοῦμεν εἶναι τὸ ὅτι ἡ ἐπιπλασίως πωρακιωθεῖσα ἐπὶ ἐπτὰ δεκαετίας κάμινος ὑμᾶς οὐ κατέκασεν, καὶ τὴν Ὁρθόδοξον πίσιν τοῦ Ρωσικοῦ λαοῦ οὐκ ἐκλόνησεν καὶ τοὺς ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐπτόησεν καὶ ἡ ἀγριότης τῶν αὐτοαποκαλουμένων σήμερον χριστιανῶν Οὐνιτῶν τῆς Ρωσίας οὐκ ἐφόβησεν Ὑμᾶς καὶ τὸ μήνυμα τῶν λόγων τοῦ Κυρίου, ὅτι τῆς Ἐκκλησίας «πῦλαι Ἄδου οὐκ κατισχύσωσιν» ἐν θριάμβῳ πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν ἐξαγγέλλεται.

«ΣΤΩΜΕΝ ΚΑΛΩΣ ΣΤΩΜΕΝ ΜΕΤΑ ΦΟΒΟΥ»

Ἁγιώτατε Πατριάρχα Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. **ΑΛΕΞΙΕ**, ἐπὶ τῆς εὐσήμερ ταύτῃ συναρτήσῃ τῶν

ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν μας, δεῦτε μεθ' ἡμῶν καὶ αἶνον εὐχαριστήριον καὶ Δοξολογίαν ἐγκάρδιον ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ πρὸς τὸν Δομήτορα τῆς Ἐκκλησίας μας ὡς ἀναπέμψωμεν.

«Ὁ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν», παραγγέλλει ὁ Ἐθαγγελιστὴς τῆς ἀγάπης καὶ θεολόγος Ἰωάννης, «ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ... ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πεπληρωμένη» (Α' ἐπιστ. Ἰωάν. 1, 3-4).

Ἐστὲ βέβαιος, Μακαριώτατε, ὅτι ἡ χαρὰ αὕτη πληροῖ σήμερον τὰς καρδίας ὅλων μας ἐνώπιον τοῦ Ἱεροῦ τούτου θήματος καὶ τὴν χαρὰν ταύτην μεταλαμπαδεύομεν πρὸς πάντα ἄνθρωπον, ἐν οσοῖα ἐνδοξοκόμενον, διότι «Ὁ Θεὸς φῶς ἐστὶ καὶ οσοῖα ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστὶν οὐδεμία» (Α' Ἐπιστ. Ἰωάν. 1-5).

Ἡ παρουσία σας ὅθεν ἐν μέσῳ ἡμῶν γίνεται σήμερον εἶπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ἀφορμὴ καὶ κίνητρον πνευματικῆς ἐξάφρασης, ἀποστολῆς εἰδικῶν μηνυμάτων πρὸς τὸν σύγχρονον κόσμον καὶ αἰτία πανηγυρικῆς Δοξολογίας ἐν τῇ δωώσει τῶν ἐπαγγελιῶν Κυ-

ρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, οὗ ἡ Χάρις καὶ ἡ Ἀγάπη καὶ ἡ Κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶθε νὰ κατευθύνουν τὰ διαβήματα ἡμῶν εἰς πᾶν ἔργον Ἀγαθόν. Ἀμήν».

Ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος ἀπάντησε ἀπὸ τὸν Θρόνο, ἔχοντας περιβληθεῖ τὸν μανδύα, εὐχαριστώντας καὶ πάλι γιὰ τὴν ἀδελφικὴ πρόσκληση καὶ ἐγκάρδια υποδοχὴ, μίλησε γιὰ τοὺς δεσμούς πού ἐνώνουν τοὺς δύο ὁμόδοξους λαοὺς ἑλληνικὸ καὶ ρωσικὸ, τὶς στενὲς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, τὰ οικονομικὰ προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει σήμερα ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία καὶ τὴν ἀδελφικὴ βοήθεια, πού τῆς παρέχει ἡ ἑλληνικὴ, μνημονεύοντας τὴν ἐπίσκεψη τῆς ὑπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Πατρῶν κ. Νικόδημο ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴ Μόσχα, πού ἐξέτασε τὰ προβλήματα αὐτὰ ἐπὶ τόπου, τόνισε τὸν κίνδυνο τῆς οὐνίας καὶ ἀνέφερε τὴν πρόσφατη μετάβαση στὴ Ρωσία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Δωδώνης κ. Χρυσοστόμου, μετὰ τὶς δηλώσεις τοῦ Ρώσου Ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν γιὰ ἀναγνώριση τῆς Δημοκρατίας τῶν Σκοπίων μὲ τὴν ἑλληνικὴ ὄνομασία τῆς Μακεδονίας, ὁ ὁποῖος μετέφερε καὶ τοῦ ἐπέδωσε ἐπιστολὴ διαμαρτυρίας τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Σεραφεῖμ ὑπερασπιζομένου τὰ ἔθνικα δίκαια καὶ ζητοῦντος νὰ μὴν προβεῖ ἡ Ρωσία στὴν ἀναγνώριση αὐτῆ. Ὅπως εἶπε ὁ Πατριάρχης Μόσχας, συνάντησε κατὰ τὴν ἐορτὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὸν Πρόεδρο τῆς Ρωσίας Μπορίς Γιέλτσιν καὶ τοῦ ἔθεσε τὸ ὄλο θέμα, πάνω στὸ ὁποῖο τὸν εἶδε σοβαρὰ προβληματισμένο.

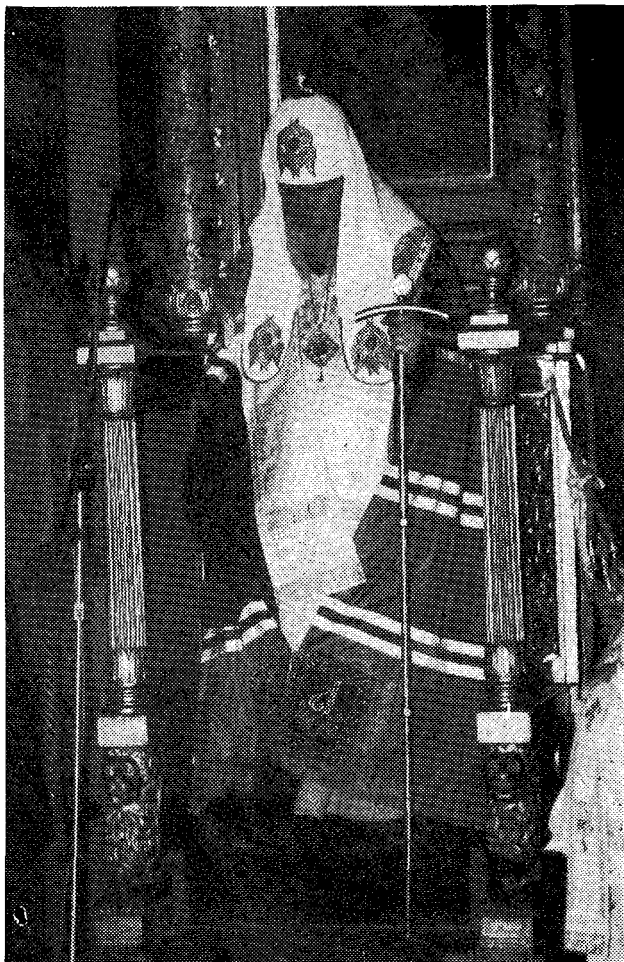
Στὴν ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν Μακ. Πατριάρχη Ἀλέξιο, πού τοῦ ἐπέδωσε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δωδώνης, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Σεραφεῖμ τοῦ ἔγραφε μετωξὺν ἄλλων:

«Ἡ πρόσφατος συνάντησις τῶν Ἀρχηγῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν, τρανῶς ἀπέδειξεν πρὸς πάντας τὴν ἐνότητα τῆς ἀμωμῆτου ἡμῶν πίστεως, μετὰ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν διάθεσιν αὐτῶν, διὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετώπισιν τῶν διαφόρων κινδύνων, ἀπὸ ὁπουδήποτε καὶ ἂν προέρχωνται οὗτοι.

Μετ' ἐκπλήξεως, ὁμως, ἐσχάτως τὸ χριστιανῶν-μον πλήρωμα τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας παρηκολούθησεν τὸν Ὑπουργὸν Ἐξωτερικῶν τῆς ὁμοδόξου Ρωσίας, νὰ ὑπερακοντίξῃ εἰς ἀνθελληνικὴν στάσιν ἀκόμη καὶ τὰς ἑτεροδόξους χώρας τῆς Δύσεως, εἰς ἀναγνώρισιν τῆς Δημοκρατίας τῶν Σκοπίων μὲ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.

Οἱ ὁμόδοξοι λαοὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ρωσίας

ἔχουν σφρηλατηθῆ, ἀπὸ αἰῶνας, εἰς τὴν ἀπὸ κοινοῦ βίωσιν τῶν Ὁρθόδοξων ἀρχῶν καὶ ἀξιῶν καὶ τοὺς ἀρρήκτους αὐτοὺς δεσμούς, πιστεύομεν ὅτι δὲν δύναται νὰ διασπᾶσιν πολιτικαὶ ἐνέργειαι, ὑποκινούμεναι ἐκ διαφόρων ἄλλων συμφερόντων, καὶ τοῦτο θὰ διαπιστώσεται ἰδίως ὁμοίως κατὰ τὴν ἐδῶ ἐπίσημον ἐπίσκεψιν καὶ παραμονὴν Σας.

Ὁ Μακ. Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλέξιος στὸν Θρόνο τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν, ὅπου ἐψάλη Δοξολογία γιὰ τὴν ἀφιξή του.

Ἐσεῖς, Μακαριώτατε, ὑπὲρ πάντα ἄλλον Ὁρθόδοξον Ποιμενάρχη, εἶσθε εἰς θεοῖν, ἰδιαίτερος σημερον, νὰ μαρτυρήσετε ὅτι ἐνώπιον τῆς παμμετώπου ἐπιθέσεως τῆς Δυτικῆς προπαγάνδας κατὰ τῆς Ὁρθόδοξου Ἀνατολῆς, ἀπαιτεῖται ἡ ἐνότης καὶ ἡ ἀλληλεγγύη τῶν Ὁρθόδοξων λαῶν, τὴν ὁποῖαν δυστυχῶς θέτει εἰς δοκιμασίαν ἡ δήλωσις τοῦ Ρώσου Ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν. Ἐπίσης εἶναι γνωστὸν εἰς τὴν Ὑμετέραν θεοτίμητον Μακαριότητα, ὅτι ὁ ἐν κακουχίαις εὐρισκόμενος λαὸς τῶν Σκοπίων, ἔχει κα-

Ο Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφείμ περιβαλλόμενος ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Διεκκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου προσφωνεῖ τὸν Μακ. Πατριάρχη κ. Ἀλέξιο κατὰ τὴ Δοξολογία, πού ἐψάλη γιὰ τὴν ἀφιξή του στὸν Καθεδρικό Ναὸ Ἀθηνῶν.

τασιεῖ ὄργανον ἀνιορθόδοξων καὶ ἀντιχριστιανικῶν δυνάμεων κατὰ τοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανικοῦ χώρου τῶν Βαλκανίων. Πρόκειται δὲ περὶ τῶν ἰδίων δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι τὸν ὀδήγησαν εἰς τὸ Σχίσμα μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας καὶ σήμερον προετοιμάζουν τὴν ἄλωσίν του.

Πιστεύομεν, Μακαριώτατε, ὅτι ἐν ὄψει τῶν γεγονότων αὐτῶν ὀφείλομεν, Ὑμεῖς μὲν ὡς Ποιμενάρχης τοῦ πολυπληθεστάτου Ὁρθοδόξου λαοῦ καὶ ἡμεῖς, ὡς προκατήμενος τῆς ἀρχαιοτάτης, κατὰ τὴν κοινὴν ἡμῶν παράδοσιν Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡμῖς περιλαμβάνει εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς τὸν κατ' ἐξοχὴν Ἀποστολικὸν χώρον δράσεως τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν, ἐν Μακεδονία ἦτοι τὰς Ἐκκλησίας Φιλίππων, Θεσσαλονίκης κ.λπ., νὰ συνεργασθῶμεν διὰ τὴν ἀποτροπὴν τῶν σχεδίων καὶ τῆς προπαγάνδας τῶν ἐχθρῶν τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν πίστεως.

Διὰ τῆς προμνημονευθείσης συνάξεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τῆς ἀντιδράσεως ἡμῶν κατὰ τῆς Οὐνίας. Ὡς συνεργασθῶμεν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ αὐτοῦ ἐνωτικοῦ πνεύματος καὶ εἰς τὸ θέμα τῆς Δημοκρατίας τῶν Σκοπίων, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ Δούρειον ἵππον κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας, διὰ τὴν ἐφαρμογὴν συμφεροτέρας ἀπὸ ἀπόψεως Ὁρθοδόξου λύσεως».

Στὴ συνέχεια ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀλέξιος ἐπισκέφθηκε τὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, ὅπου παρατέθηκε δεξίωση.

Τὸ βράδυ παρακάθησε σὲ δείπνο, πού παρέθεσε πρὸς τιμὴν του στὴν οἰκία του ὁ ἐπιχειρηματίας κ. Γεώργιος Μαυρουδῆς. Στὸ δείπνο παρακάθησαν ἐπίσης ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφείμ, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Νικόδημος, ὁ Σεβ.

Ο Μακ. Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος με τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο κ. Σεραφεῖμ στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, ὅπου παρατέθηκε δεξίωση πρὸς τιμὴν τοῦ Προκαθημένου τῆς Ῥωσικῆς Ἐκκλησίας.

Μητροπολίτης Λαδώνης κ. Χρυσόστομος, ἡ Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν κ. Βιργινία Τσουδεροῦ, ὁ Γεν. Γραμματεὺς Θρησκευμάτων κ. Γ. Παπακωνσταντίνου, ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατικῆς Ἀνανέωσης κ. Κωστῆς Στεφανόπουλος κ.π.ἄ.

Ὁ κ. Μαυρουδῆς ἀνήγγειλε δωρεὰ του 20.000 δολαρίων γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῶν ἔργων ἀναστηλώσεως τῶν ρωσικῶν Ἱ. Ναῶν καὶ Μονῶν. Τὸν μμήθησαν μετὸ ἴδιο ἀκριβῶς ποσὸ ὁ παριστάμενος ἐφοπλιστῆς κ. Νικόλαος Φράγκος, ὁ Μέγας Λογοθέτης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κ. Παναγιώτης Ἀγγελόπουλος, ὁ ἐπιχειρηματίας κ. Κόκκαλης, ὁ ἐπιχειρηματίας κ. Νίκος Κωνσταντόπουλος, ὁ ἐφοπλιστῆς κ. Χατζηϊωάννου καὶ ὁ κ. Ἀποστολόπουλος τοῦ Ἰατρικοῦ Κέντρου, ὁ ὁποῖος ἀνήγγειλε τὴν προσφορὰ μεγάλης ποσότητος φαρμάκων στὸ Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας.

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ συνεχῶρη

τοὺς εὐγενεῖς δωρητὲς γιὰ τὶς προσφορὲς τοὺς αὐτές.
(Συνεχίζεται)

I. M. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ
Διευθυντῆς τοῦ Γραφείου Τύπου
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Γ Ν Ω Σ Τ Ο Π Ο Ι Η Σ Ι Σ

Ἐπειδὴ ἡ Τράπεζα εἰς τὴν ὁποῖαν κατετέθησαν χρήματα —δωρεές— ὑπὲρ τοῦ Ὁρφανοτροφείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης Ὁ ΑΓΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ δὲν δίδει τὸ ὄνοματεπώνυμον καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ δωρητοῦ, παρακαλοῦνται οἱ Αἰδεσιμώτατοι Ἐφημέριοι, οἱ ὁποῖοι ἀπέστειλαν διὰ τῆς Τραπεζῆς τὴν δωρεάν τους, νὰ γράφουν εἰς τὴν Ἱερὰν Μητροπολιν Ν. Σμύρνης τὸ ὄνοματεπώνυμον, τὴν διεύθυνσιν καὶ τὸ χρηματικὸν ποσὸν τῆς δωρεᾶς των διὰ νὰ τοὺς σταλῆ ἡ ἀπόδειξις Εἰσπράξεως τοῦ Ἰδρύματος, τὴν ὁποῖαν δύναται νὰ χρησιμοποιήσουν ὅπου δεῖ.

Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης

Ο ΣΥΡΟΥ ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ (1883-1961)*

Τριακονταετής ἀμφιετηρίδα ἀπὸ τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας αὐτοῦ (+8.6.1961 — 1991)

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἰατρικοῦ Συλλόγου Κυκλάδων κ. Διον. Ἀλιθιζᾶτος προσεφώνησεν ὡς ἑξῆς:

Δεσπότη μου,

Ὅταν ζοῦσες μοῦ ἐπέτρεπες νὰ σέ ἀποκαλῶ Πατέρα, καὶ γελοῦσες καὶ ἔχαιρες γι' αὐτό. Μὰ πολὺ περισσότερο ἔχαιρα ἐγὼ ἐπειδὴ διεπίστωνα πὼς ἡ ἀγάπη σου γιὰ μένα καὶ τὴν οἰκογένειά μου ὑπερέβαινε τὰ ὄρια τῆς ἀγάπης τοῦ πατέρα πρὸς τὰ παιδιά του.

Τοῦ δικαιώματος τούτου χρώμενος, προσέρχομαι σήμερον πρὸ τοῦ σεπτοῦ σκηνώματός σου καὶ κλίνω εὐλαδικὰ τὸ γόνυ εἰς ἔνδειξιν σεβασμοῦ, ἀγάπης καὶ τελευταίου ἀποχαιρετισμοῦ. Ὅταν σέ προέτρεπα νὰ ἀποφεύγης ἢ νὰ περιορίσης τοὺς κόπους διὰ τὸ Ποιμῖόν σου μοῦ ἀπαντοῦσες πὼς «ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς καὶ τὴν ψυχὴν του τίθησι ὑπὲρ τῶν προβάτων» καὶ ἐμπράκτως ἀπέδειξες τοῦτο. Ἀγωνιζόμενος ἔπρεσε ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων ἀγώνων εἰρηνικῶν, ἀγώνων ὠραίων, ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τοῦ καλοῦ ἀγῶνος. Καὶ ἤδη εὐρίσκεσαι ἐδῶ νεκρός! Νεκρός γιὰ ὅλους ὄχι ὅμως καὶ γιὰ μένα. Δι' ἐμέ ζῆς γιατί πιστεύω στὴν ἀνάστασι τῶν νεκρῶν, ζῆς γιατί ζῆς μὲς στὴν καρδιά μου καὶ δὲν σήγνεις ἀπὸ τὴ θύμησί μου.

Ἡ γῆ τῆς Σύρου, ἡ φιλόξενη γῆ τῆς Σύρου, τὴν ὁποῖαν τόσο ἠγάπητες ἀναμῆνει τὸ σεπτὸν σκῆνωμά σου νὰ τὸ καλύψῃ μὲ τὸ χῶμα της, τὸ ὅποιον δὲν θάναί μόνον ἐλαφρὸ ἀλλὰ καὶ χλοερὸ καὶ δροσερὸ, ὅπως σέ μιὰ ἄλλη θέσι ἀνάλογη θὰ βρῖσκεται τώρα ἐκεῖ ψηλὰ στὸν οὐρανὸ ἡ ἀγία ψυχὴ σου.

Δεσπότη μου!

Τὰ λουλούδια ποὺ θὰ φυτρώνουν γύρω στὸ μνημῆμα σου θὰ τὰ ποτίζουμε μὲ τὰ δάκρυα τῆς εὐγνωμοσύνης μας δι' ὅσα ὑπὲρ ἡμῶν ἔπραξες καὶ ἀπὸ τὸ ἀκοίμητο κανδήλι σου θ' ἀντλοῦμε δύναμη καὶ θάρρος γιὰ νὰ ἐφαρμόζουμε τὰ διδάγματά σου καὶ ν' ἀκολουθοῦμε τὸ παράδειγμά σου.

Καὶ τὸ ἀεράκι ποὺ θὰ ξεκινᾷ ἀπὸ τὰ γύρω νησιά μας, ὅπου μυριάδες πνευματικά σου τέκνα θὰ προσεύχονται, μωρωμένο ἀπὸ τὶς παρακλήσεις των καὶ δροσερὸ ἀπὸ τῆς θάλασσας τὸ κύμα θὰ προσκρούει στὰς προσβάσεις τοῦ τάφου σου καὶ θὰ σοῦ ψιθυρίζει: Δεσπότη μας, κοιμήσου! Κοιμήσου τὸν ὕπνον τῶν δι-

καίων. Τὸ καθήκον σου εἰς τὸ ἀκέραιον ἐπετέλεσες. Ὁ καλὸς Ποιμὴν ἀνεδέιχθης, ὑπῆρξες πραγματικὸς Ἱεράρχης!*

Ὁ ἐκφωγηθεὶς ἐπικήδειος λόγος ὑπὸ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ἐρρίκου Σκᾶσση.

Σεπτὲ Ἱεράρχα Φιλάρετε,

Ὁ Κοινωνηφελὴς Ὀργανισμὸς Κυκλάδων Νήσων βαρυαλγῆς καταθέτει ἐπὶ τῆς σεπτῆς σοροῦ σου στέφανον ἐκ δάφνης, ὁ ὁποῖος μετὰ τιμητικῆς ἀντιπροσωπείας θὰ συνοδεύσῃ τὸ σκῆνωμά σου εἰς Σύρον, τὴν ὁποῖαν ἐπὶ μακρὰ ἔτη τόσον ἐπαξίως ἐποίμανας καὶ εἰς δυσκόλους μάλιστα περιστάσεις αὐτὴν καὶ ἄλλας τῶν Κυκλάδων θαυμασίως ἐξυπηρέτησας σώσας ἀπὸ βεβαίου θανάτου καὶ πείνης, ἀπειλούσης ἰδίᾳ τὴν νέαν γενεάν.

Ζωηρῶς ἀκόμη ἀναπολεῖ ἡ μνήμη μου τοὺς συγκινητικὸς λόγους σου ὑπὲρ τῶν πεινῶντων καὶ φθινόντων ὑπὸ λιμοῦ Κυκλαδιτῶν κατὰ τὴν δραματικὴν ἐκείνην συνάντησίν μας μὲ τὸν τότε Ἀποστολικὸν Δελεγάτον, Σεβασμιώτατον κ. Ἀγγελον Ρονκάλλι, τὸν νῦν Ἰωάννην ΚΓ' Πάπαν Ρώμης, μεθ' οὗ ἀντηλλάξατε ἐγκάρδιον ἀδελφικὸν ἀσπασμόν. Μὲ τὴν χριστιανικὴν κατανόησιν ἐκείνου καὶ τὴν θερμὴν συνηγορίαν ὑπὲρ τῆς δικαίας παρακλήσεώς σου παρὰ ταῖς ἀρμοδίαις Ἰταλικαῖς Πολιτικαῖς Ἀρχαῖς, κατῴρθωσας, ὄχι μόνον ὡς Μητροπολίτης Σύρου, ἀλλὰ καὶ ὡς Πρόεδρος τοῦ ἀρτισυστάτου ΚΟΚΝ νὰ ἐπιτραπῇ ἡ φόρτωσις μὲ τροφὰς καὶ ἀναχώρησις καϊκιῶν ἐκ Πειραιῶς — ἔστω καὶ σιωπηρῶς καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἀγνοίας τῶν στρατιωτικῶν Ἀρχῶν — μὲ προορισμὸν τὴν Σύρον καὶ ἄλλας τῶν Κυκλάδων, τῇ μερίμνῃ τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ Κυκλαδικῶν Σωματείων. Οὕτω, βοηθούσης τῆς Θεῆς Προνοίας, τὰ τρόφιμα ἐφθασαν καὶ ἔσωσαν τοὺς λιμώττοντας. Τὰς ἀποστολάς δὲ τροφίμων δὲν ἔπαυσας ἀγρύπνως παρακολουθῶν καὶ ἠθικῶς ἐνισχύων, ὡς Πρόεδρος τοῦ ΚΟΚΝ, κατὰ τὰς ἱστορικὰς ἐκείνας συνεδριάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς Πανεπιστημιακῆς Συγκλήτου.

Τετιμημένε Ἱεράρχα Φιλάρετε, διὰ τοῦ χριστιανικοῦ σου παραδείγματος, τῆς φωτεινῆς Ποιμαντορίας σου, τὴν ὁποῖαν κατηύγασας καὶ ἐκλέϊσας ἔτι μᾶλλον διὰ τῆς θαυμαστῆς πείρας σου, τὴν ὁποῖαν ἀπέκτη-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 350 τοῦ ὑπ' ἀρ. 10 τεύχους.

* Ἐφημ. ΘΑΡΡΟΣ, ἐνθ' ἄνωτ.

«Διαβάς εἰς Ρωσίαν βοήθησον ἡμῖν»

ΣΤΑ ΙΧΝΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΠΟΡΩΝ

Ἡ Παγκόσμια Ἀδελφότητα Ὁρθόδοξης Νεολαίας ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ συνεκάλεσε καὶ πραγματοποίησε τὴν Ἰα' Γενικὴ Συνέλευσίν της στὴ Μόσχα, ἀπὸ 2-7 Ἰουνίου τρ. ἔ. Τρεῖς ἡμέρες ἐνωρίτερα, πραγματοποιήθηκε μιὰ Σύσκεψη στορογγυλῆς τραπέζης, στὴν ὁποία ἐκλήθησαν καὶ ἔλαβαν μέρος οἱ διατελέσαντες Πρόεδροι καὶ Γενικοὶ Γραμματεῖς τοῦ «Συνδέσμου», ὅπως ὁ π. Ἰωάννης Meyendorff, ὁ κ. Alhert Laham, ὁ συντάκτης τοῦ παρόντος κ.ἄ.¹. Ἀπουσίαζαν οἱ ἐν τῷ μεταξὺ ἐκλιπόντες Ν. Νησιώτης, π. Ἀλέξανδρος Schmemmann καὶ Ρ. Ενδοκίμοφ. Ἡ συμμετοχὴ καὶ οἱ δύο αὐτὲς σημαντικὲς πανορθόδοξες εὐκαιρίες, μᾶς ἔδωσαν τὴ δυνατότητα νὰ ἐπισκεφθοῦμε τὴ Μόσχα καὶ νὰ βρεθοῦμε γιὰ λίγο ἀνάμεσα στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας, τοὺς Ποιμένες καὶ τὸ λαὸ της.

Στὴ Γενικὴ Συνέλευση τοῦ «Συνδέσμου» ἔλαβαν μέρος 250 νέοι, ἀντιπρόσωποι 42 Κινήσεων Νεολαίας καὶ Ὁρθόδοξων Θεολογικῶν Σχολῶν, ἀπὸ 23 Χῶρες. Τῆς ἑλληνικῆς Κινήσεως Νεολαίας ἐκπροσώπησαν 43 νέοι καὶ νέες. Στὴν παροῦσα Γεν. Συνέλευση ἔγιναν

1. Προσωπικῶς, διετέλεσα 2ος, κατὰ σειράν, Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ «Συνδέσμου», κατὰ τὴν περίοδο 1955-1964.

σας διακονῶν τὸν Χριστὸν ἐν τῇ ἀσκήσει τῶν καθηκόντων σου ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἀνεδείχθης ὑπέροχος Ποιμὴν, ἄξιος τῆς ἱεραῆς ἀποστολῆς σου καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ποιμνίου σου. Δείγμα τραγὸν τῆς συνέσεως καὶ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ καθήκοντος εἶναι τοῦτο ὅτι, μόλις ἠσθάνθης ἕνεκα νόσου μείωσιν τῶν σωματικῶν σου δυνάμεων, ἔσπευσας νὰ παραιτηθῆς τοῦ Μητροπολιτικοῦ θρόνου διὰ νὰ μὴ στερηθῆ ἡ Μητρόπολις Σύρου τῆς ἀπαιτουμένης δραστηριότητος ἐνὸς ἄλλου Ποιμένος. Διὰ τὴν θεάρεστον πολιτείαν σου, τὸν πατριωτικὸν σου παλμόν, τὸ ποιμνιόν σου κλίνει: εὐλαδῶς τὸ γόνυ πρὸ τῆς σεπτῆς σοροῦ σου μνημόν τῶν πνευματικῶν, ἀνθρωπιστικῶν καὶ διοικητικῶν χαρισμάτων σου, ὡς καὶ τῶν πρὸς αὐτὸ εὐεργεσιῶν σου, ἰδιαίτερος δὲ ὁ ΚΟΚΝ τοῦ ὁποίου διετέλεσας ὁ πρῶτος Πρόεδρος, ἀπευθύνει δι' ἐμοῦ τὸν ὑστατον χαιρετισμόν. Ἄς εἶναι ἐλαφρὸν τὸ χῶμα τῆς εὐάνδρου Σύρου τὸ ὁποῖον θὰ σὲ δεχθῆ»*.

Ὁ Δ ἡ μ α ρ χ ο ς Ἐ ρ μ ο υ π ὀ λ ε ω ς κ.

* Ἐφημ. ΚΥΚΛΑΔΙΚΟΝ ΦΩΣ, φ. 144/17.6.61.

δεκτές, ὡς τακτικὰ Μέλη, τριάντα (30) ἀκόμη Κινήσεις Νεολαίας καὶ Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἡ ἀλματώδης αὐτὴ αὔξησις τῶν Μελῶν τοῦ «Συνδέσμου», σύνολον 72 Κινήσεις - Μέλη, ὀφείλεται στοῦ γεγονότος, ὅτι στὴ Συνέλευση αὐτὴ μπόρεσαν, ἐπὶ τέλους, νὰ ὑποβάλουν αἴτησι οἱ Κινήσεις Νεολαίας τῆς Ρωσίας καὶ τῶν Χωρῶν τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ Βαλτικῆς². Τόσο ἡ παρουσία τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ὁρθόδοξης Νεολαίας τῶν Χωρῶν αὐτῶν ὅσο καὶ τὸ ζωηρὸ ἐνδιαφέρον τους νὰ γίνοντο Μέλη τοῦ «Συνδέσμου», ἔδωσαν τὸ στίγμα τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς Συνέλευσης.

Σὰν ἓνα εὐόμιον μάλιστα σημεῖο, γιὰ τὸ μέλλον τῆς πρώην σοβιετικῆς νεολαίας, χαιρετίσθηκε ἡ βάπτισις τριῶν νέων, δύο κοριτσιῶν καὶ ἑνὸς νέου, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Συνέλευσης. Ὁ νεαρὸς ἦταν ὑπάλληλος στοῦ Μπάρ τοῦ ποταμόπλοιου, πάνω στοῦ ὁποῖο γί-

2. Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Σμολένσκ κ. Κύριλλος, κατὰ τὴν προσφώνησίν του στὴ Συνέλευση, ἀπεκάλυψε, ὅτι ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνησις ἦταν ἐνήμερη γιὰ τὴν ὑπαρξὴ καὶ δραστηριότητα τοῦ «Συνδέσμου» καὶ ἀπέκλειε κάθε εἶδους συμμετοχῆ τῆς Ὁρθόδοξης Νεολαίας τῆς Ρωσίας καὶ τῶν Ἀνατολικῶν Χωρῶν, μὲ τὴν εὐλογη ἀποφῆ, ὅτι μιὰ τέτοια συμμετοχὴ θὰ ἐσοῦσε τὴν ὀρθόδοξη νεολαία τῆς Ρωσίας καὶ τῶν Βαλκανικῶν Χωρῶν!

Σ τ. Β α φ ί α ς, κ α τ α θ έ τ ω ν σ τ έ φ α ν ο ν
ἐ ξ ἀ ν θ έ ω ν ἐ κ μ έ ρ ο υ ς τ ο ῦ Δ ή μ ο υ,
ε ἱ π ε τ ᾶ ἐ ξ ἤ ς:

Διερμηγεύων τὴν βαθυτάτην θλιψιν, τὴν δδύνην καὶ τὸ πένθος τῶν Ἑρμουπολιτῶν καὶ τῆς Δημοτικῆς Ἀρχῆς, διὰ τὴν εἰς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ Σεπτῶ Ἱεράρχου καὶ ἐπὶ μίαν ὄλην τριακονταετίαν Πνευματικοῦ ἡμῶν Πατρός, καταθέτω, ἐπὶ τῆς σοροῦ Του, ἐκ μέρους τοῦ Δήμου Ἑρμουπόλεως, τὸν στέφανον τοῦτον κλίνω εὐλαδικὰ τὸ γόνυ πρὸ τῆς σεπτῆς σοροῦ Του εἰς ἐκδήλωσιν σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης δι' ὅσα ὑπὲρ τῆς πόλεως ἡμῶν ἔπραξεν' ἐπικαλοῦμαι τὰς εὐλογίας Του καὶ ἀπὸ τὰ ἐπουράνια δώματα, εἰς τὰ ὅποια ἡ Ἁγία φυχή Του εὐρίσκεται τώρα, ὑπὲρ τῆς πόλεως ἡμῶν, καὶ εὐχομαι νὰ εἶναι ἐλαφρὸν τὸ χῶμα τῆς Συριανῆς γῆς ποῦ θὰ καλύψῃ μετ' ὀλίγον τὸ σεπτὸν σκήνωμά Του**.

(Τέλος)

† Ὁ Σύρου ΔΩΡΟΘΕΟΣ

** Ἐφημ. ΘΑΡΡΟΣ, ἐνθ' ἄνωτ.

νονταν οι εργασίες της Συνέλευσης³, και οι δύο κοπέλες ανήκαν στο βοηθητικό και μεταφραστικό προσωπικό του πλοίου. Η παρουσία τόσο νέων, ή αδελφική και νεανική ατμόσφαιρα, οι συζητήσεις και οι κοινές προσευχές πάνω στο πλοίο έκαναν βαθύτατη έντυπωση στις τρεις αυτές νεανικές υπάρξεις. Και το αποτέλεσμα της πνευματικής αυτής διεργασίας ήταν άμεσο: με ένα απλό και αυθόρμητο τρόπο ζή-

Ένας δόλοκληρος ναός ανεβαίνει σκαλι - σκαλί, με την απόφαση να υψώσει ξανά το Σταυρό στους απέραντους ορίζοντες της ρωσικής γής...

τησαν να βαπτισθούν και να γίνουν μέλη της εύλογημένης αυτής κοινότητας... Τα τρία αυτά παιδιά, με την ολοπρόθυμη προσέλευσή τους στην 'Ορθόδοξια, ξαναζωντανέψαν μπροστά στα μάτια μας τις πρω-

3. Η Γεν. Συνέλευση διεξήχθη πάνω στο ποταμόπλοιο Μ. FRUNZE, το οποίο ο «Σύνδεσμος» ναύλωσε προς το σκοπό αυτό. Η λύση αυτή αποδείχτηκε πολλαπλώς εξυτηρητική. Το πλοίο εκάλυψε απόλυτα τη διαμονή των αντιπροσώπων (καμπίνες, κανονικά γεύματα), την εν πλήθ διεξαγωγή των εργασιών (αίθουσα συνεδριάσεων με ταυτόχρονη μετάφραση) και την τέλεση Ιερών 'Ακολουθιών και της Θ. Λειτουργίας. Η προσέγγιση εξάλλου σε ενδιαμέσους σταθμούς, έδωσε στους αντιπροσώπους τη δυνατότητα να επισκεφθούν τις 'Επισκοπές Κόστρομα και Γιαροσλάβ. Οι εντυπώσεις και οι συγκινήσεις γενικά ήταν αλλεπάλληλες, καθώς το πλοίο διέσχισε επί μια εβδομάδα τα ήρεμα και θολά νερά του Βόλγα, ανάμεσα από ένα φανταστικό και άτελειωτο δάσος από σημύδες.

τόγνωρες εκείνες εμπειρίες της αρχέγονης 'Εκκλησίας, που αναφέρουν οι Πράξεις των 'Αποστόλων: «Ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τι ὕδωρ καὶ φησὶν ὁ Εὐνοῦχος· ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι;» (8,36 ἐξ.).

Ὁ «Σύνδεσμος», ὕστερα ἀπὸ τὴ συμμετοχὴ τῆς ὀρθόδοξης νεολαίας τῆς Ρωσίας καὶ τῆς 'Ανατολικῆς Εὐρώπης, ἀποτελεῖ πᾶ ἕνα δυναμικὸ σῶμα παγκοσμίων διαστάσεων, μὲ σημαντικὲς δυνατότητες προσφοράς στὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τῆς Οἰκουμενικῆς 'Ορθόδοξης. Μέσα στὰ πλαίσια τοῦ «Συνδέσμου», οἱ ὀρθόδοξοι νέοι ὄλου τοῦ κόσμου συνδέονται, ἐκπαιδεύονται καὶ συνεργάζονται, σὲ μιὰ προσπάθεια καλλιέργειας τῆς ἐνότητας τῆς 'Ορθόδοξης καὶ κοινῆς μαρτυρίας τοῦ μοναδικοῦ μηνυμάτος τῆς.

Τὴν ἐναρξὴ τῶν εργασιῶν τῆς Συνελεύσεως ἔκαμε ὁ 'Αρχιεπίσκοπος Σμολένσκ κ. Κύριλλος ἐκπρόσωπος τοῦ Πατριάρχου Μόσχας κ. 'Αλεξίου καὶ Πρόεδρος τῆς 'Επιτροπῆς 'Εξωτερικῶν 'Υποθέσεων τῆς 'Ορθόδοξης 'Εκκλησίας τῆς Ρωσίας. Ὁ Σεβασμιώτατος μὲ ἀπόλυτη ἐλευθερία, περιέγραψε καὶ παρουσίασε τὴ σύγχρονη κατάσταση τῆς ρωσικῆς 'Εκκλησίας. «Σκεφθεῖτε, εἶπε, ἕνα κατάδικο πὸν ἀπελευθερώνεται ὕστερα ἀπὸ 75 ὀλόκληρα χρόνια φυλακῆ καὶ τὸν ὁποῖο κρατοῦσαν καθηλωμένο, μὲ δεμένα τὰ πόδια στὸ ξύλο... Θὰ εἶναι πολὺ δύσκολο στὸν ἄνθρωπο αὐτὸ νὰ σταθεῖ ἀμέσως ὄρθιος καὶ πολὺ πῶς δυσκολότερο νὰ περπατήσει. Αὐτὴ τὴν εἰκόνα παρουσιάζει σήμερα ἡ 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία τῆς Ρωσίας». Παράλληλα ὁμως ὑπογράμμισε τὶς τεράστιες δυνατότητες πὸν διανοίγονται γιὰ ἀνάπτυξη μιᾶς ποιμαντικῆς δραστηριότητας τῆς 'Εκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τὶς ἀντίστοιχες ἀνάγκες σὲ ἐκπαιδευμένο προσωπικὸ (ιερεῖς) καὶ σὲ ποιμαντικὰ μέσα: «'Επισκευάσαμε καὶ ἀνοικοδομήσαμε 7000 ναοὺς, πρόσθεσε ὁ κ. Κύριλλος. Δὲν ἔχομε ὅμως ἱερεῖς, γιὰ νὰ ἐπανδρώσουμε τὶς ἐνορίες αὐτές. Σὲ μιὰ περιοχὴ μᾶς ἐπίεσαν νὰ στείλουμε ἕναν ἱερέα, ἔστω καὶ μὲ ἐλάχιστα μορφωτικὰ προσόντα. Καὶ τὸ κάναμε. Ὁ ἱερεὺς ὅμως αὐτός, δὲν μπόρεσε τελικὰ νὰ ἱκανοποιήσει τοὺς πιστοὺς»... Ὁ 'Επίσκοπος Κόστρομα κ. 'Αλέξανδρος, Πρόεδρος τῆς 'Επιτροπῆς Νεολαίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ρωσίας, ἀναφερόμενος στὸ ἴδιο θέμα μᾶς εἶπε: «Αὐτὴ τὴ στιγμή στὴν 'Επισκοπικὴ περιφέρειά μου χρειάζομαστε 35 ἱερεῖς!»

Ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Προέδρου Γιέλτσιν κ. Μιχαήλοφ, ἔκαμε μιὰ συγκλονιστικὴ ὁμολογία: «'Ενῶ στὴ Ρωσία ὅλες οἱ θρησκείες εἶναι σήμερα ἐλεύθερες, ἡ 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία ἐκτιμᾶται ἰδιαίτερα, διότι εἶναι ἐκείνη πὸν συνετέλεσε στὸ νὰ διατηρηθεῖ ἡ αὐτοσυνει-

δησία του ρωσικού Έθνους». Στη συνέχεια, αναφέρθηκε στα μεγάλα πνευματικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ή Ρωσία σήμερα: στη χαμηλή πνευματικότητα του λαού, στη μεγάλη προσπάθεια των διαφόρων αίρετικών να διεισδύσουν στη Χώρα και στις καταστρεπτικές συνέπειες που είχε ο μακροχρόνιος διωγμός της Ορθόδοξης Έκκλησίας, από το προηγούμενο καθεστώς. Τέλος, υπογράμμισε τη μεγάλη σημασία που έχει το γεγονός, ότι η ρωσική Έκκλησία άρχισε να ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για τη νεολαία και το ότι η ρωσική νεολαία έχει τώρα πρόσβαση στα θέματα της ορθόδοξης πίστης και ζωής. Κλείνοντας την προσφώνησή του, ο κ. Μιχαήλοφ ευχήθηκε στους ορθόδοξους νέους όλου του κόσμου, να πάρουν σύντομα στα χέρια τους τις πνευματικές εκείνες δυνάμεις που απαιτούνται για τη δημιουργία ενός καλύτερου μέλλοντος.

Η επικοινωνία μας, εξάλλου, τόσο με τους Επισκόπους όσο και με τις Ένορίες και τις ιερές Μονές μας δημιούργησε την ευχάριστη και αισιόδοξη εικόνα ενός γίγαντα που αρχίζει να αναγεννάται. Την ορθόδοξη πίστη και ζωή διατήρησε, «σαν σπίθα κρυμμένη στη στάχτη», η θεία Λατρεία και ειδικότερα η Θ. Λειτουργία, που ακατάπαυστα τελείται μέσα στους ναούς και τις μονές. Μιά λατρεία που συνδυάζει την ουράνια αγγελική χοροστασία και τη μεγαλοπρέπεια της αυτοκρατορικής βυζαντινής εποχής. Τώρα, ήρθε η στιγμή, που η ορθόδοξη πίστη, γαλβανισμένη στο πύρ της δοκιμασίας των 75 χρόνων, αρχίζει να περπατά στους δρόμους της άπεραντης αυτής χώρας «προς καταρτισμόν των αγίων, εις έργον διακονίας, εις οικοδομήν του σώματος του Χριστού» (Έφεσ. 4,12).

Οι αντιπρόσωποι της Συνέλευσης επισκέφθηκαν μερικές Ένορίες, όπου είχαν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν με άπλους πιστούς και να τους μοιράσουν αναμνηστικά έντυπα, εικόνες, σταυρούς, θυμίαμα κ.λπ. Έντυπωσιακή ήταν η επίσκεψη και η εορταστική συγκέντρωση που ακολούθησε σε μία Ένορία της Επισκοπής Κόστρομα. Ορχήστρα μικρών παιδιών έπαιξε διάφορα μουσικά κομμάτια και πολυμελής χορωδία ένοριτών έψαλε ρωσικούς ύμνους και τραγούδια. Οι αντιπρόσωποι είχαν επίσης την ευκαιρία να επισκεφθούν το Πανεπιστήμιο της πόλης Γιάροσλαβ (750.000 κατοίκων), όπου σε μία μεγάλη αίθουσα διδασκαλίας, συναντήθηκαν και συζήτησαν με ρώσους φοιτητές, μερικοί από τους οποίους ήταν (άκομη!) άθεοι...

Η Ρωσία και η Ελλάδα είναι διαφορετικές, ως προς ένα σημείο και όμοιες, ως προς ένα άλλο. Είναι διαφορετικές, διότι το έδαφος της πρώτης αποτελεί-

ται κυρίως από χώμα και το έδαφος της δεύτερης είναι όλο πέτρα. Είναι όμως όμοιες, διότι και στις δύο αυτές Χώρες ριζώσε και αναπτύχθηκε το δένδρο της Ορθοδοξίας. Το δένδρο αυτό διατηρήθηκε επί αιώνες, διότι οι πατέρες μας το προστάτευσαν με πολλή αγάπη και το πότισαν με το τίμιο αίμα τους. Οί σύγχρονες γενεές, τόσο στη Ρωσία όσο και στην Ελλάδα

«Η νίκη και ο θρίαμβος του Σταυρού, ύστερα από 75 χρόνια μαρτυρικών διωγμών!» (Από την αναστήλωση και επισκευή του ναού της Αγίας Τριάδος, στην περιοχή Κύρωφ - Βιάτκα).

δα, καλούνται να συνεχίσουν την παράδοση των παλαιότερων γενεών. Η κλήση αυτή, για τη σύγχρονη ρωσική γενεά, αποκτά ιδιαίτερη σημασία, εν όψει της κατάρρευσης και της πτώσης του άθεϊστικού καθεστώτος και της απελευθέρωσης του εύσεβους ορθόδοξου λαού. Για τη σύγχρονη ελληνική γενεά επίσης, η κλήση των καιρών έχει σαφή ιεραποστολικό χαρακτήρα και οδηγεί τα σημερινά νεατά της πατρίδος μας στα ίχνη των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, των πρώτων Ελλήνων ιεραποστόλων του Βορρά.

Όταν η δική μας γενεά, πριν 35 χρόνια και μέσα στα πλαίσια του «Συνδέσμου» ξεκινούσε την πρωτοβουλία της Έξωτερικης Ίεραποστολής, οι φωνές που

Η ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΕΛΒΕΤΙΑΣ κ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΩΣ ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΟΣ ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔ. ΑΘΗΝΩΝ (2 Ἰουνίου 1992)

Μετά τὴν ἐπαινετικὴν προσφώνησιν τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Μιχ. Σακελλαρίου, ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Εὐάγγελος Μουτσόπουλος παρουσίασε τὸ νέον ἀντεπιστέλλον Μέλος, ὡς ἑξῆς:

Σεβασμιώτατε,

Ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἠκούετο, ἐκ μέρους συναδέλφων ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν προβαλλόμενον, τὸ συμβολικὸν ὄσον καὶ οὐσιαστικὸν αἶτημα ὅπως εἰς τὴν Ἀκαδημίαν «εἰσέλθει ἓνα ῥάσο». Τὸ «ῥάσο» αὐτὸ εἶναι τὸ ἰδικὸν Σας, καὶ μὲ τὴν σημερινὴν Σας ὑποδοχὴν τὸ παλαιὸν αὐτὸ αἶτημα δικαιούται πλήρως. Ὡστόσο, Σεβασμιώτατε, ἡ Ἀκαδημία χαίρει ὄχι μόνον διὰ τὸ ἱερόν Σας σχῆμα, ἀλλὰ καὶ διότι ἀπέκτησεν ἓνα νέον ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς ἰδικῆς Σας ἐπιστημονικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐμβέλειας. Εἰς τὸ πρόσωπόν Σας τιμᾶται καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, δεδομένου ὅτι εἴσθε σημαῖνον μέλος τῆς χορείας τῶν Ἱεραρχῶν αὐτοῦ, καὶ ὅτι συνεχίζετε τὴν μεγάλην παράδοσιν τῆς προσφορᾶς ἐκείνου εἰς τὴν Ἐπιστήμην, εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ εἰς τὸ Γένος.

Ἦδη, ἐπιτρέψατέ μου ν' ἀναφερθῶ ἀναλυτικώτερον εἰς τὴν πρὸς ὅλας αὐτάς τὰς ἀξίας προσωπικὴν Σας προσφορὰν.

Εἴσθε πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ἐξ ἧς ἀπεφοιτήσατε τυχὼν τοῦ βαθμοῦ ἄριστα. Αἱ ἐν Γερμανίᾳ σπουδαί Σας ἐξακarakterίσθησαν ὑπὸ ἰδιαίτερας μερίμνης διὰ τὴν μελέτην τῶν κλάδων τῆς Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Φιλοσοφίας τῆς θρησκείας. Εἰδικεύθητε περαιτέρω, διεξαγαγὼν ἐρεῦνας καὶ ἐκπονήσας εἰδικὴν μελέτην περὶ τῶν Ἀρμενίων, διὰ τῆς ὁποίας καὶ ἀνηγορεύθητε διδάκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

1. Εἴσθε γνωστός, ὄχι μόνον διὰ τὸ πλούσιον συγγραφικὸν Σας ἔργον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐν γένει πνευ-

μᾶς καλοῦσαν προέρχονταν κυρίως ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἄνω Ἀνατολήν. Σήμερα οἱ φωνῆς ἀκούγονται ἀπὸ τὸ Βορρᾶ, ἀπὸ τὴν Ρωσίαν καὶ τὴν Χῶρον τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης. Τὸ μήνυμα ὁμῶς εἶναι τὸ ἴδιον: «Διαβάς εἰς Ρωσίαν, βοήθησον ἡμῖν» (Πράξ. 16,9).

† Ὁ Ἀχελῷου ΕΥΘΥΜΙΟΣ

ματικὴν παρουσίαν Σας εἰς τὴν Δ. Εὐρώπην καὶ εἰς τὸν καθ' ὅλου χριστιανικὸν κόσμον. Ἡ πνευματικὴ παρουσία Σας αὐτὴ συνδέεται πρὸς εὐρύτατον κύκλον εὐθυνῶν καὶ δραστηριοτήτων, εἰς τὰς ὁποίας ἀνταποκρίνεσθε μετὰ θαυμαστῆς ἐπιτυχίας. Εἴσθε Προϊστάμενος τοῦ ἐν Σαμπεζὺ Γενεῦης παγκοσμίου πλέον ἀνεγνωρισμένου Ὁρθοδόξου Κέντρου, Προϊστάμενος τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, πρῶτος Μητροπολίτης τῆς νεοσυστάτου Ἱ. Μητροπόλεως Ἐλβετίας, Πρόεδρος τῆς Διασκέψεως Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν, Πρόεδρος τῶν διμερῶν Θεολογικῶν Διαλόγων μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν καὶ Προχάλκηδονίων Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν κ.λπ.

Κατὰ τὴν πρὸ δεκαετίας περίπου παρουσίαν τοῦ ἔργου καὶ τῶν ἐκδοτικῶν δραστηριοτήτων τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου, ὡς καὶ τῆς προσωπικῆς Σας προσφορᾶς εἰς αὐτάς, εἶχε τονισθῆ κατὰ τρόπον χαρακτηριστικὸν ὑπὸ τοῦ ἀεμνήστου ἀκαδημαϊκοῦ Ἰωάννου Καρμίρη, ὅτι «ταῦτα καὶ ἄλλα ὅμοια δικαιούμεθα νὰ ἀναμένωμεν ἀπὸ τὸν ἄξιον Προϊστάμενον τοῦ Κέντρου Μητροπολίτην Τρανουπόλεως Δαμασκηνόν, γνωστὸν καὶ ὡς συγγραφέα καὶ ἄλλων ἀξιολόγων θεολογικῶν ἐργασιῶν καὶ ἄρθρων εἰς πολλὰ ξενόγλωσσα ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ, ὅστις εἶναι ἄξιος θερμῶν συγχαρητηρίων διὰ τὰ μέχρι τοῦδε μεγάλα ἐπιτεύγματά του εἰς τε τὰς συγγραφικὰς καὶ ἐκδοτικὰς καὶ ἄλλας δραστηριότητας τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του Πατριαρχικοῦ Κέντρου καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνας τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξιας». Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἐβράβευσε (1984) τὴν ἐντυπωσιακὴν ἐκκλησιαστικὴν, ἀκαδημαϊκὴν καὶ ἐκδοτικὴν δραστηριότητα τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου, ἀναγνωρίσασα ὅτι «διὰ τοῦ καθ' ὅλου ἐκκλησιαστικοῦ αὐτοῦ ἔργου ἐπαξίως συντελεῖ εἰς τὴν πρὸς Ἑσπερίαν προβολὴν τῆς Ὁρθοδόξου μαρτυρίας καὶ εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ διαλόγου ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως».

2. Ἡ ἐπὶ μίαν εἰκοσιπενταετίαν περίπου συνεχὴς καὶ συνεπὴς ἐκκλησιαστικὴ, θεολογικὴ καὶ πνευματικὴ Σας μαρτυρία προέβαλε τὴν καθολικότητα τοῦ πνεύματος τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὸν δυτικὸν κόσμον. Πράγματι, τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον

ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Σας ἀνεδείχθη εἰς πρόσφορον καὶ ἀνοικτὴν γέφυραν ὄχι μόνον πολυμεροῦς καὶ πολυτρόπου ἐπικοινωνίας ἀπασῶν σχεδῶν τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ σημαντικῶν πρωτοβουλιῶν διαθρησκειακοῦ διαλόγου, ὡς οἱ διάλογοι μετὰ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ Ἰσλάμ διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἰδέας τῆς εἰρηνικῆς συνυπάρξεως καὶ τῆς συνεργίας τῶν θρησκειῶν πρὸς ὑπέρβασιν τῶν φαινομένων μισαλλοδοξίας καὶ φανατισμοῦ εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον.

α) Ὡς Προϊστάμενος τοῦ ἐν Σαμπεζῦ Γενεῦθς Ὁρθοδόξου Κέντρου ἐδημιουργήσατε τὰς ὀργανωτικὰς, τὰς κτηριακὰς καὶ τὰς θεσμικὰς ἐκφράσεις διὰ τὴν πράγματι ὑπέροχον ἀνάπτυξιν τῶν διορθοδόξων, τῶν διαχριστιανικῶν καὶ τῶν διαθρησκειακῶν σχέσεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας γενικώτερον. Ἡ ἀρτία λειτουργία τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου ἐκάλυπεν, ὑπὸ τὸν ἐμπνευσμένον καὶ ὑπεύθυνον προγραμματισμόν Σας, εὐρυτάτας περιοχὰς τῶν συγχρόνων ἀναζητήσεων καὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τοῦτο ἐπετεύχθη ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τῆς ὑπευθύνου πληροφορήσεως καὶ τῆς συνεχοῦς ἐπικοινωνίας τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς προβολῆς τῆς κοινῆς μαρτυρίας τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸν δυτικὸν χριστιανικὸν κόσμον. Ἡ ἔκδοσις τοῦ περιοδικοῦ «Ἐπίσκεψις» εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν συνεπληρώθη διὰ τῶν ποικίλων προσωπικῶν ἢ συλλογικῶν θεολογικῶν ἐκδόσεων τοῦ Κέντρου, ἰδίᾳ δὲ διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς βραβευθείσης ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν σειρᾶς «Θεολογικὰ καὶ Μελέται τοῦ Σαμπεζῦ». Αἱ «Θεολογικαὶ Μελέται» αὐταὶ καλύπτουν τὰς ἐπιστημονικὰς εἰσηγήσεις διακεκριμένων προσωπικοτήτων τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ ἐν γένει κόσμου Ἑλλήνων καὶ ἀλλοδαπῶν εἰς τὰ ἐτήσια, μεταπτυχιακοῦ ἐπιπέδου, Διεθνῆ Θεολογικὰ Σεμινάρια τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου, εἰς τὰ ὁποῖα μετέχουν ἐπιλεκτοὶ θεολόγοι, κληρικοὶ ἢ λαϊκοί, ἐξ ἀπασῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἐξ ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν.

β) Ὡς Προϊστάμενος τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀσκεῖτε, ἐπὶ εἰκοσαετιᾶν καὶ πλέον, τὰ πανορθόδοξως καθωρισμένα καθήκοντα τῆς κατὰ θέματα συγκροτήσεως τῶν φακέλων τῶν συμβολῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τῆς κριτικῆς ἀξιολογήσεως τῶν ὑπ' αὐτῶν προτεινομένων θέσεων ἐπὶ τοῦ καθ' ἕκαστον θέματος, τῆς μετὰ συγ-

κεκριμένων προτάσεων εἰσηγήσεως εἰς τὰς Διορθοδόξους Προπαρασκευαστικὰς Ἐπιτροπὰς, καὶ εἰς τὰς Προσυνοδικὰς Πανορθοδόξους Διασκέψεις, ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως αὐτῶν, ἀσκεῖτε δὲ τὰ καθήκοντα Γραμματέως εἰς αὐτὰς διὰ τὴν τήρησιν, τὴν μετάφρασιν καὶ τὴν δημοσίευσιν τῶν πρακτικῶν τῶν ἐργασιῶν εἰς τὰς τρεῖς ἐπισήμους γλώσσας τῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων (ἑλληνικὴν, ρωσικὴν, γαλλικὴν) καὶ τὴν ἐν γένει ἀξιολογήσιν καὶ προβολὴν τοῦ ὅλου προπαρασκευαστικοῦ ἔργου τῆς Συνόδου. Εἰς τὴν ἀποστολὴν ταύτην ἀναφέρεται ἡ ἔκδοσις τοῦ εἰδικοῦ περιοδικοῦ «Σ υ ν ο δ ι κ ᾶ», μέσῳ τοῦ ὁποῦ δημοσιεύονται πάντα τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν προετοιμασίαν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, εἰδικώτερον δὲ τὰ πρακτικὰ καὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν πραγματοποιηθεισῶν Διορθοδόξων Προπαρασκευαστικῶν Ἐπιτροπῶν (1971, 1986, 1990) καὶ τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων (1976, 1982, 1986). Ἡ ἐν γένει προβολὴ εἰς τὴν Δύσιν καὶ ἡ ἀξιολογήσις τῆς προσυνοδικῆς ταύτης διαδικασίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καλύπτει μέγα μέρος τῆς συγγραφικῆς δραστηριότητός Σας, χάρις εἰς τὴν δημοσίευσιν τῆς ἐκτενοῦς πραγματείας «Π ρ ὀ σ τ ῆ ν Ἀ γ ί α ν καὶ Μ ε γ ᾶ λ η ν Σ ύ ν ο δ ο ν. Π ρ ο β λ ῆ μ α τ α καὶ Π ρ ο ο π τ ι κ ᾶ ἰ» (Ἀθῆναι 1990, 256 σελ.) ὡς καὶ σειρᾶς αὐτοτελῶν μελετῶν καὶ ἄρθρων εἰς τὰ πλέον ἔγκριτα θεολογικὰ περιοδικὰ τῆς Δ. Εὐρώπης.

γ) Ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὴν σύγχρονον Οἰκουμενικὴν κίνησιν διὰ τὴν προσέγγισιν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν προώθησιν τῆς ἰδέας τῆς ἐνότητος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἐπωμίσθητε δι' ὁμοφώνου ἀποφάσεως τῶν ἐκπροσώπων πασῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τὴν προεδρίαν τῶν Θεολογικῶν Διαλόγων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τόσον μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν, ὅσον καὶ μετὰ τῶν Προχαλκηδονίων Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἄνεδείχθητε ἄριστος χειριστὴς τῆς εὐαισθήτου εὐθύνης τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Ἰωάννης Καρμίρης ἤσκησεν ἐπὶ μίαν δεκαπενταετιᾶν καθήκοντα Ὁρθοδόξου Γραμματέως. Ἡ εἰδικὴ ἐπιστημονικὴ θεολογικὴ κατάρτισις Σας καὶ ἡ ὑψηλὴ συνείδησις εὐθύνης διὰ τὸ ὑφ' Ἐμῶν ἀναληφθὲν ἔργον κατέστησαν ἐξόχως ἀποτελεσματικὰς τὰς συνεδριάσεις τῆς ὀλομελείας τῶν Μεικτῶν Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν τῶν δύο τούτων Διαλόγων. Εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι μόνον οἱ δύο οὗτοι Διάλογοι ἐκ τοῦ ὅλου κύκλου τῶν Θεολογικῶν Διαλόγων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ λοιποῦ χρι-

στιανικοῦ κόσμου ὠλοκλήρωσαν ἤδη τὸ ἔργο αὐτῶν, τὸ ὁποῖον καὶ ἐγένετο δεκτὸν μετὰ μεγάλης ἱκανοποιήσεως ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως. Καρπὸς τῆς πλουσίας ἐμπειρίας ἐκ τῆς συμμετοχῆς Σας εἰς τοὺς διμερεῖς Θεολογικοὺς Διαλόγους ὑπῆρξε τὸ πρᾶγματι σπουδαῖον ἔργον Σας «Θεολογικοὶ Διαλόγοι. Μία ὀρθόδοξος προοπτική» (Θεσσαλονίκη, 1986, 355 σελ.), ὡς καὶ σημαντικὸς ἀριθμὸς εἰδικῶν μελετῶν καὶ ἄρθρων ποὺ ἐδημοσιεύθησαν εἰς ἔγκριτα περιοδικὰ τῆς Δ. Εὐρώπης, καὶ ποὺ ἀνέδειξαν τὴν ὀρθόδοξον παράδοσιν καὶ ἐκκλησιολογίαν ἐν διαλεκτικῇ προοπτικῇ μετὰ τῶν λοιπῶν χριστιανικῶν παραδόσεων.

δ) Ὡς θεολόγος καὶ ἀκαδημαϊκὸς διδάσκαλος προβάλλετε τὴν ὀρθόδοξον θεολογίαν ἀπὸ τῆς ἕδρας ὄχι μόνον τῆς ἐν Λουκέρνη τῆς Ἑλβετίας ρωμαιοκαθολικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, τῆς ὁποίας τυγχάνετε καθηγητῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1974, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ὀρθοδόξων ἢ ἑτεροδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν, εἰς τὰς ὁποίας προσκαλεῖσθε διὰ σειρᾶς διαλέξεων ἢ καὶ ὡς ἐπισκέπτῃς καθηγητῆς, ὡς λ.χ. τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῆς Γερμανίας (Βόννης, Χαϊδελβέργης, Μονάχου, Μάρμπουργκ, Μάιντς, Γκαίτιγκεν, Βύρτσμπουργκ, Φράμπουργκ, Ἐρλάγκεν καὶ Μύνστερ), τῆς Ἑλβετίας (Βασιλείας, Ζυρίχης, Γενεύης, Φριμπουργκ), τῆς Γαλλίας (Λυών), τῆς Ἰταλίας (Νεαπόλεως, Μπάρι, Παλέρμο), τῆς Ἰσπανίας (Μαδρίτης, Σαλαμάνγκα), τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν (Βοστώνης), τῆς Αὐστρίας (Βιέννης, Γκράτς, Ἰννσμπρουκ) καὶ ἄλλων. Παραλλήλως πρὸς τὴν πανεπιστημιακὴν Σας διδασκαλίαν ἔχετε ἀξιοποιήσει εἰς ὑψιστον βαθμὸν τὴν συγγραφικὴν Σας ἱκανότητα διὰ τῆς δημοσιεύσεως σχετικῶν ἄρθρων εἰς πλῆθος ἐγκρίτων περιοδικῶν τῆς Δ. Εὐρώπης, ὡς τοῦτο διαπιστοῦται ἐκ τῶν 200 περίπου τίτλων τοῦ καταλόγου τῶν δημοσιευμένων μελετῶν Σας.

3. Εἶναι πολὺ σημαντικόν, ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν Ρηνανίας - Βεστφαλίας καθηγητῆς M. Schneemelcher ἐπέλεξεν εἴκοσι μελέτας ἐκ τοῦ εὐρύτερου συγγραφικοῦ Σας ἔργου προκειμένου νὰ τὰς ἐκδόσῃ ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν αὐτοῦ, καὶ ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον *Orthodoxie und Ökumene. Gesammelte Aufsätze von Damaskinos Papandreou* (1986, 226 σελ.) ὡς συμβολὴν τῆς Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογίας εἰς τὸν σύγχρονον οἰκουμενικὸν διάλογον. Ἰδιαίτερος ἢ συμμετοχὴ Σας εἰς τὴν κριτικὴν ἐκδόσιν τῶν *Πρακτικῶν* τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (787), ἐπὶ τῇ βάσει τῆς χειρογράφου παραδόσεως καὶ ἐν συνεργασίᾳ μετ'

ἐπιλέκτων Ἑλλήνων καὶ Γερμανῶν καθηγητῶν, ἀναδεικνύει τὴν εὐρύτητα τῶν ἐπιστημονικῶν ἐνδιαφερόντων Σας, ἐνῶ ἡ πρωτοβουλία Σας, πρὸς πραγμάτωσιν τῆς ἰδέας τῶν ἀκαδημαϊκῶν διαθρησκειακῶν Διαλόγων τῆς Ὄρθοδοξίας πρὸς τὸν Ἰουδαϊσμόν καὶ πρὸς τὸ Ἰσλάμ προβάλλει τὴν εὐρύτητα τῶν πνευματικῶν Σας ὀριζόντων.

Ἡ καθιερωμένη πλέον προσωπικότης εἰς τὸν ὀρθόδοξον καὶ εἰς τὸν διαχριστιανικὸν κόσμον ἔχετε ἐκλεγῆ μέλος, ἀπὸ τοῦ 1974, τῆς Διεθνoῦς Ἀκαδημίας Θερησκευτικῶν Ἐπιστημῶν, μέλος τῆς Ἐταιρείας Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ, ἐπίτιμον μέλος τοῦ Ἰδρύματος *Pro Oriente* διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν, ἀντιπρόεδρος τοῦ διεθνoῦς ἐπιστημονικοῦ Ἰδρύματος *Foundation Latsis Internationale* καὶ ἄλλων παρομοίου κύρους Ὄργανισμῶν. Ἡ θεολογικὴ καὶ ἡ γενικωτέρα ἐκκλησιαστικὴ Σας προσφορὰ ἔχουν ἀναγνωρισθῆ ὑπὸ πολλῶν ὀρθοδόξων καὶ ἑτεροδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἀνεκηρύχθητε ἐπίτιμος Διδάκτωρ, ὡς τῶν Ὄρθοδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν Βουκουρεστίου (1981), Βελιγραδίου (1982), Θεσσαλονίκης (1985), Πρέσωβ (1987) καὶ Ἀθηνῶν (1990), ὑπὸ τῆς ρωμαιοκαθολικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Βόννης (1986) καὶ ὑπὸ τῆς παλαιοκαθολικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Βέρνης (1987).

Ἐχετε, ἐξ ἄλλου, τιμηθῆ διὰ τὴν προσφορὰν Σας εἰς τὰς διορθοδόξους καὶ εἰς τὰς διεκκλησιαστικὰς σχέσεις δι' ἐξαιρετικῶν διακρίσεων καὶ παρασῆμων ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Ρωσσίας καὶ Βουλγαρίας, ὡς ἐπίσης καὶ ὑπὸ τῶν Ὄρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Πολωνίας καὶ Τσεχοσλοβακίας. Περιορίζομαι εἰς τὸ νὰ παραθέσω τοὺς λόγους τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Ρωσσίας Σεβ. Μητροπολίτου Κιέβου καὶ Ἐξάρχου Οὐκρανίας κ. Φιλαρέτου κατὰ τὴν πρὸς Ἑμᾶς ἐπίδοσιν τοῦ ἀνωτάτου παρασῆμου τοῦ Ἁγίου Σεργίου Ραντονέξ: «Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, Σεβασμιώτατε, ἐκτιμᾷ ἰδιαίτερος τὴν συμβολὴν σας εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐδραιώσεως τῶν ἀδελφικῶν σχέσεων τῶν Ὄρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς προωθήσεως τῶν σχέσεων πρὸς τὰς ἄλλας χριστιανικὰς Ἐκκλησίας. Ἀναγνωρίζομεν ἐπίσης τὸ ἔργον σας διὰ τὴν προσπάθειαν τῶν διαφόρων Πανορθοδόξων Διασκέψεων...».

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν Ρηνανίας - Βεστφαλίας καθηγητῆς M. Schneemelcher εἰς τὸν πρόλογον τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἔργου «*Orthodoxie und Ökumene*» σημειώνει ὅτι «τὰ 20 ἄρθρα τοῦ Προϊσταμένου τοῦ Κέντρου Μητροπολίτου Δαμασκηνοῦ, τὰ ὁποῖα συνελέγησαν εἰς τὸν παρόντα τόμον καὶ

Η ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΥΣΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΑΡΧΟΥ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΕΥΡΩΠΗΣ κ. ΜΙΧΑΗΛ *

Ο Πατριαρχικός 'Εκπρόσωπος, Σεβ. Μητροπολίτης Πέργης κ. Εὐάγγελος, Μέλος τῆς 'Αγίας καὶ 'Ιερῶς Συνόδου ἐν Φαναρίῳ, εἰς τὴν βαθυστόχαστον καὶ γλαφυρὰν ὁμιλίαν του, ἣ ὁποία προὔξενησεν ὄπως ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν, λόγῳ πρωτοτύπου ὕφους, ἐτόνισε τοὺς δεσμοὺς Γένους καὶ 'Εκκλησίας, τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τὸν ρόλον τῆς 'Ορθοδοξίας εἰς τὴν νέαν Εὐρώπην, ἐξῆρε τὴν προσφορὰν τοῦ παραιτηθέντος Μητροπολίτου κ. Χρυσοστόμου Τσίτερ, ὑπεγράμμισε τὴν θέσιν τῆς Αὐ-

στρίας ἐναντι τῆς 'Εκκλησίας καὶ ἀνεφέρθη εἰς τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργον τοῦ νέου Μητροπολίτου, πρὸς τὸν ὁποῖον προσέφερεν, ὡς δῶρον τῆς 'Εκκλησίας, ἀργυροῦν χερνιβόξεστον. Ἡ ὁμιλία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πέργης ἔχει ὡς ἐξῆς:

Σεβασμιώτατε,

«Χαρὰ ἐπεδήμησε τῇ 'Εκκλησίᾳ Αὐστρίας». Καὶ εἰς τὰς Αὐλὰς τοῦ Κυρίου καταγράφεται μία ἀκόμα ἐκκλησιαστικὴ ἀλλαγὴ προσώπου καὶ πράγματος, 'Επισκόπου καὶ ἐπισκοπῆς, ὡς αἴτημα καὶ ἐπακόλουθον τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἀνθρωπίνων, ἀλλὰ καὶ τῶν

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 358 τοῦ ὑπ' ἀρ. 10 τεύχους.

καλύπτουν τὰ ἔτη 1976-1985, δίδουν μίαν πρόσβασιν εἰς τὴν θεολογικὴν του σκέψιν. Ἀποδεικνύουν πόσον βαθῶς ριζοῦται ἡ σκέψις αὐτὴ εἰς τὴν πατερικὴν παράδοσιν τῶν πρώτων αἰώνων, συγχρόνως ὅμως καὶ πόσον ὁ συγγραφεὺς αὐτῶν ἔχει τὴν ἰκανότητα νὰ ἀντιμετωπίζει τὰ ἐρωτήματα, τὰ ὁποῖα θέτει ἡ σημερινὴ ἐκκλησιαστικὴ - θεολογικὴ πραγματικότητα καὶ νὰ ἀπαντᾷ εἰς αὐτὰ ὡς ὀρθόδοξος θεολόγος». Εἰς τὸν αὐτὸν τομέα ὁ ἐπίσκοπος Herman Kunst, ἐκπρόσωπος τῆς Εὐαγγελικῆς 'Εκκλησίας εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Γερμανίας, ἐνεκωμίασε τὴν θεολογικὴν προσφορὰν Σας πρὸς τὸν σύγχρονον Οἰκουμενικὸν διάλογον παρατηρήσας ὅτι «μεγάλῃς ἀξίας διὰ τὸν ὅλον Οἰκουμενικὸν διάλογον εἶναι ἰδιαιτέρως αἱ συμβολαὶ τοῦ Μητροπολίτου Δαμασκηνοῦ εἰς τὸν τομέα τῆς 'Εκκλησιολογίας. Ἡ συμβολὴ μέρους τῶν διαλέξεων αὐτοῦ εἶναι μία χεὶρ πλήρης καὶ ἠπλωμένη πρὸς τὰς ἀδελφὰς 'Εκκλησίας. Θὰ ἀδράξωμεν τὴν χεῖρα αὐτὴν ἐν εὐγνωμοσύνῃ...».

Διὰ τὴν εἰς τὸν δυτικὸν κόσμον ἀκτινοβολίαν τοῦ 'Ορθοδόξου Κέντρου, ὁ Πάπας 'Ιωάννης - Παῦλος Β' κατὰ τὴν εἰς τὸ Κέντρον ἐπίσημον ἐπίσκεψιν αὐτοῦ (1984), ἀνεγνώρισεν ὅτι τὸ Κέντρον «διασφαλίζει διὰ τῶν ποικίλων δραστηριοτήτων αὐτοῦ μίαν ἀδελφικὴν διακονίαν πρὸς πάσας τὰς 'Ορθοδόξους 'Εκκλησίας καὶ διευκολύνει τὴν καλλιτέραν γνωριμίαν μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ἡ ἀμοιβαία αὐτῇ γνωριμία ἔχει ἀνάγκην μείζονος ἐμβαθύνσεως καὶ καθάρσεως ἀπὸ πάσης προλήψεως ἢ ἀνεδαφικῆς κρίσεως διὰ νὰ δυνήθῃ ἡ ἀλήθεια νὰ ἐλευθερωθῇ ἡμᾶς...».

Ὁ ἀείμνηστος Κωνσταντῖνος Τσάτσος, κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ εἰς τὸ 'Ορθόδοξον Κέντρον τὸ ὁποῖον λαμπρῶς διευθύνετε, εἶχε τονίσει τὴν σημαντικὴν αὐτοῦ ἀποστολὴν εἰς τὸν δυτικὸν κόσμον: «Πιστεύω ὅτι τοῦτο τὸ 'Ἰδρυμα, ὅπως ἔχει γίνεσθαι, ὅπως εἶναι 'παρουσία', ἀποτελεῖ μίαν μεγάλην κατάφασιν τῆς 'Ορθοδοξίας, μίαν μεγάλην δύναμιν, τὴν ὁποίαν, ἴσως, κάτω εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἔχομεν πλήρως κατανοήσει. Ἐγὼ τὴν κατανοῶ καί, ὡς ἔνεστιν ἡ δύναμις, θὰ προσπαθῶ νὰ τὴν κατανοήσουν καὶ ἄλλοι...».

Ἐπὶ τὸ πνεῦμα τῶν ἀνωτέρω συντόμων διαλογισμῶν περὶ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ ἔργου Σας ὡς καὶ τῶν ἐκλεκτικῶν ἀξιολογήσεων τῆς συγγραφικῆς Σας δραστηριότητος, ἀλλὰ καὶ τῆς γενικωτέρας πνευματικῆς παρουσίας Σας καὶ τῶν ὑφ' ἑμῶν συντονιζομένων θεσμικῶν ἐκφράσεων τοῦ 'Ορθοδόξου Κέντρου, ἐν πλήρει δὲ βεβαιότητι ὅτι διὰ τῆς εἰσόδου Σας εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν ὑπηρετοῦνται σαφῶς καὶ μὲ ποιοτικὴν ἐντέλειαν οἱ σκοποὶ αὐτῆς, Σᾶς καλωσορίζω, μὲ τὴν σειρὰν μου, Σεβασμιώτατε, εὐχόμενος ἀπὸ καρδίας ὅπως ἐπὶ μακρὰ ἔτη συνεχίσετε τὴν πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν 'Εκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν, προσφορὰν Σας, ἐφεξῆς καὶ ἀπὸ τῆς νέας Σας θέσεως, τὴν ὁποίαν ἀξιώτατα ἔχετε καταλάβει καὶ τὴν ὁποίαν τόσον τιμᾶτε. Τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἐργαζόμενος, Σεβασμιώτατε, ἔρρωσθε.

(Συνεχίζεται)

ἐν τῷ κόσμῳ ἐξελίξω. Εὐλογία Θεοῦ.

Ἐκπροσωπῶν σήμερον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον μας κατὰ τὴν ἐνθρόνισίν σου, ὡς νέου καὶ ὑπὸ νέου σχῆμα Μητροπολίτου Ἀδυσιας καὶ ἐξάρχου Οὐγγαρίας καὶ Μέσης Εὐρώπης, ἅγιε Ἀδελφέ, ἐκπληρῶ ἕνα ὑψηλὸν καὶ τιμητικόν, ἀλλὰ συνάμα καὶ πολὺ εὐχάριστον καθήκον. Συγχρόνως, μέσα εἰς τὸν περικαλλέσιμον καὶ ἱστορικὸν αὐτὸν καθεδρικὸν ναὸν καὶ ἐπὶ τῷ ἀξιολέκτῳ τοῦτῳ γεγονότι, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἐκπροσώπων τῶν ἄλλων δογμάτων καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου, καθιστάμεθα μάρτυρες καὶ διαγελεῖς τῆς μυστικῆς προσομιλίας καὶ ἐγκραυχῆσεως τῶν συμπροσευχομένων καὶ συνεορταζουσῶν καρδιῶν τοῦ πιστοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Τὴν διαπίστωσιν αὐτὴν θὰ τὴν μεταφέρω εἰς Φανάριον πρὸς ἱστορικὴν δελτογράφειαν.

Ἄλλὰ ἡ ἐκπροσώπησις αὐτὴ δὲν εἶναι μόνον μία ἐπὶ πλέον παράστασις, μία ἐπὶ πλέον ἰκεσία ἀνάμεσα εἰς τὸν χορὸν τῆς εὐχαριστίας τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀδυσιας καὶ τῶν Συναδελφῶν Σου, ἀνάμεσα εἰς τὴν συμφωνίαν δεήσεων διὰ τὴν ἰκάνωσιν Σου. Ἄλλὰ καὶ μία σεμνὴ καὶ λαμπαδοφανὴς σκιά ἀπὸ τὴν σεπτὴν ἔκφανσιν καὶ ἔκλαμψιν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, πὸ ἐπιβλέπει ἐπὶ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ (28) τῶρα χρόνια ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της ἐπὶ τὴν Μητρόπολιν τῆς Ἀδυσιας, ἐπὶ τὸ σκῆνωμα τοῦτο τὸ ἀγαπητόν.

Ἀναφερόμενος εἰς τὸ γεγονός τοῦτο τῆς ἐνθρονίσεως καὶ εἰσηγούμενος εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον τὴν ἀποστολὴν ἀπὸ μέρους Αὐτοῦ εἰς Βιέννην τοῦ ὁμιλοῦντος, ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, εἶρε τὴν εὐκαιρίαν καὶ ἐσχημάτισε μὲ λεκτικὰς στροφὰς ποιότητος τὸν ὕμνον τῆς Ἀδυσιατικῆς χώρας καὶ τοῦ Ἀδυσιακοῦ ἀνθρώπου, τὸ δαιμόνιον τῆς δημιουργικῆς καὶ ποιητικῆς νοστοροπίας τοῦ ὁποῖου, ὡς καὶ τὴν ἀλήθειαν τῆς ἀνεξιδρήσκου πολιτείας του, εἶδε καὶ ἠσθάνθη καὶ περιέγραψεν ὡς ἕνα ὕμνον ἀγγελικόν.

Εἰς τὰ ἐπίσημα καὶ εἰλικρινῆ ἐκεῖνα λόγια τῶν πατριαρχικῶν χειλέων σιηριζόμενος καὶ ὁ ὁμιλῶν τὴν στιγμὴν αὐτὴν, ἐγκιθαρίζω καὶ ὁμολογῶ, ὅτι ὄντως ἀποτελεῖ ἐγκαύχησιν διὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἡ Ἀδυσιατικὴ αὐτὴ πραγματικότητα. Ἄλλὰ καὶ κανεὶς δὲν πρέπει νὰ ἀμφισβάλῃ, ὅτι καὶ ἡ Ὁρθοδοξία ἀποτελεῖ διὰ τὴν πεπολιτισμένην αὐτὴν χώραν τιμὴν καὶ πλοῦτον πνεύματος, ἐπιτιμώμενον ἀπὸ τὰς ὑψηλὰς καὶ ὠλοκληρωμένας πάντοτε προσωπικότητας κράτους καὶ Ἐκκλησίας ἐπιταῦθα, πὸ ἐτάχθησαν νὰ συνυφαίνον, καθ' ἡμέραν εὐρονόμενον,

τὸν νέον χιτῶνα τοῦ ἐλευθέρου κόσμου τῆς Εὐρώπης.

Καὶ ἀκόμα, ἐπιθυμῶ νὰ τονίσω, ὅτι ἡ λειτουργικὴ καὶ τεχνουργικὴ καὶ ὕμολογικὴ συνυπήγησις τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν καὶ μουσικογραφίαν, ἀλλὰ καὶ ἄκρως θρησκευτικὴν εἰκόνα καὶ βιωτὴν τοῦ κόσμου αὐτοῦ, δημιουργεῖ καὶ προσθέτει καὶ προσφέρει τὴν ἑτέραν ἐκείνην ἁρμονίαν εἰς τὰ ὅτι τοῦ Φαναρίου, πὸ μουσικῶς συναγάλλεται. Καὶ κατὰ τὴν εὐσημον αὐτὴν ὥραν Σας καὶ ὥραν τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀδελφοὶ καὶ φίλοι μας, καὶ Σὺ πρῶτος ἅγιε Ἀδελφέ, ἐλάτε νὰ χαιρετίσουμε καὶ νὰ ἀσπασθοῦμε τὸν γεράσιμον καὶ ἐπιστεφῆ Ἀδελφόν, τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην κ. Χρυσόστομον Τσίτερο, τὸν πιστὸν καὶ ὀνομαστὸν αὐτὸν Πρίγκηπα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἀείποτε συμβουλάτορα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀδυσιας, πὸ ἔσχε καὶ τὸ προνόμιον πρῶτος αὐτὸς ἐξ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου νὰ καταρτίσῃ τὴν δομὴν καὶ νὰ πλέξῃ τὸν αἶνον τῆς ἐν Ἀδυσία Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας καὶ πρῶτος αὐτὸς νὰ ταράξῃ τὰ ὕδατα διὰ τὴν μυστηριακὴν ροὴν των εἰς τὸ πέλαγος τῆς αἰωνίου Ὁρθοδοξίας μας, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἐλάτε, κληρὸς, Κοινοτάρχαι καὶ πλήρωμα ὅλοι μαζί νὰ παηγυρίσουμε τὸ γεγονός τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ νέου ἐπιταῦθα ἐκκλησιαστικοῦ ἡγέτου Σας, πὸ παραμονὴς τῶρα τῶν Χριστουγέννων, οἷς καλεῖ νὰ προσευτερίσουμε τὴν Φάτιν, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν μὲ Χριστιανικὴν ὑπὶπείτειαν λεπτοουργεῖται ἀπὸ εἴκοσι αἰῶνων σήμερον θαυμασιῶς ἡ ἀλλαγὴ τοῦ κόσμου.

Ὅταν τὰ χεῖλη μου προσήγγιζον πρὸ ὀλίγου τὰ προσκνητήρια τῶν ναῶν τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Βιέννης καὶ τὰ μάτια μου ἔρριχναν φῶς ἰλαρὸν σιὸς θυρεοῦς καὶ τὶς μειῶνες καὶ τὶς ἐπιγραφὰς τοῦ παρελθόντος, εἰς τὴν ψυχὴν μου ἐπανηγύριζον καὶ οἱ φιδύροι τῶν ἠρωτισμῶν καὶ τοῦ μεγαλείου αὐτοῦ τοῦ παρελθόντος, πὸ συγκροτοῦσαν καὶ ἐκπροσωποῦσαν ἀπὸ τὴ μία τὴν ἔκφρασιν τῆς ἰσχύος καὶ τοῦ πλοῦτου τῶν ὁμοδόξων καὶ μακαριστῶν πατέρων μας καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην, τὴν παράστασιν τῆς γλυκιάτης καὶ συγκινητικῆς ἱστορίας τοῦ γένους μας, τοῦ γένους τῶν Ρωμηῶν Χριστιανῶν. Καὶ ὅταν καὶ οἱ ἐπιταῦθα σύγχρονοι Ἐκκλησιαστικοὶ καὶ κοινοτικοὶ παράγοντες μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ποιμέναρχην των, ἀκολουθοῦντες τὴν ἐπιταγὴν τῶν καιρῶν ἐδθυγράμμιζον τὴν ἐκκλησιοδρομίαν των πρὸς τὴν σκέρην τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας σχετικῶς πρὸς τὴν εὐρύτεραν παρουσίαν τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν Εὐρώπῃ, τὴν ἐκπληρουμένην καὶ σήμερον καὶ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀδελφοῦ Μητροπολίτου Ἀδυσιας Μι-

χαήλ Στάϊκου, ὁ πανίερος οἰκουμενικὸς θρόνος δὲν ἄργησε νὰ συλλάβῃ τὰ μηνύματα τῶν καιρῶν καὶ νὰ εὐλογῆσῃ τὰ γινόμενα.

Κάθε Μητροπολις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὸν κόσμον, ὀφείλει νὰ φέρῃ καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἥθους καὶ τοῦ ὕφους του. Κάθε δὲ ἐκπρόσωπός της εὐθύνεται, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ διὰ τὴν διατήρησιν καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ ἀρρήκτου δεσμοῦ της μὲ τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Αὐτὴν τὴν ἰδιαιτέραν διάστασιν, τὴν προσυπογράφει καὶ τὴν ἐφαρμόζει πάντοτε ὁ πρῶτος της, ὁ Μητροπολίτης, ἔχων τὸν λόγον καὶ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἀπολογία τοῦ πρὸς τὸν πρῶτον τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας του, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Σὺ Ἁγιε Αὐστρίας, πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ.κ. Βαρθολομαῖον, τοῦ Ὁποίου καὶ τὰς εὐχὰς καὶ τὰς εὐλογίας καὶ τὰ συγκαρητήρια Σοὶ διαβιβάζω πρὸς στερέωσίν Σου, πρὸς ἐπιτυχίαν εἰς τὸ ἱερὸν ἔργον Σου.

Ναί, Ἁγιε Αὐστρίας, ὁ οἰκουμενικὸς Θρόνος αὐτὴν τὴν ὥραν Σὲ ἀσπάζεται δι' ἐμοῦ φιλήματι ἁγίῳ. Καὶ θὰ ἀναμένῃ πάντοτε νὰ ἀκούῃ τὴν φωνὴν τῆς προόδου ὄλων τῶν περὶ τὴν Σεβασμιότητά Σου συνεργατῶν, πρὸς δόξαν τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας μας. Διότι πιστεύει δι' ἡ πρόκρισίς Σου σηρίζεται καὶ εἰς τὸ ἥθος καὶ εἰς τὴν ἐργατικότητα, καὶ εἰς τὴν ἀφοσίωσίν Σου εἰς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν.

Προστασίας τῶν ἁγίων ἀύλων Ἀσωμάτων Δυνάμεων, Σὺ ὁ ἐπ' αἰσίοις ἤδη ἀνιπτάμενος Μιχαήλ, ἔπεινε καὶ διακόνει καὶ Ἀρχιεράτενε, ἐπ' ἀγαθῶ τῆς ἀγιωτάτης ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Αὐστρίας κ. Μιχαήλ εἰς τὸν Ἐνθρονιστήριον Λόγον του ὠμίλησε διὰ τὸν ρόλον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς κιβωτοῦ τοῦ Γένους, ἀνεφέρθη εἰς τὴν μακραίωνα ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αὐστρίας, ἐτόνισε τὴν σημασίαν, σπουδαιότητα καὶ ἀξίαν τοῦ ἔργου τοῦ προκατόχου του, ἠὺχαρίστησε τὴν Αὐστρίαν διὰ τὴν συμπαράστασιν εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπεγράμμισε τὴν σημασίαν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς οὐχὶ ἐξ ὀρθοδόξου ὑπαιτιότητος κρίσεως εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν, ὡς καὶ τοὺς ἰδιαιτέρους στόχους τῆς Ποιμαντορίας του:

Ο ΕΝΘΡΟΝΙΣΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Σεβασμιώτατε Πατριαρχικὲ Ἐκπρόσωπε, Μητροπολίτα Ἁγιε Πέργης κ. Εὐάγγελε,

Σεβασμιώτατε καὶ πολυσέβαστε Ἁγιε Γέροντα, Μητροπολίτα κ. Χρυσόστομε,

Eminenzen, Herr Vizekanzler, Herr Bundesminister,

Σεβασμιώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι πολυφίλητοι Ἁγιοι Ἀρχιερεῖς,

Ἐξοχώτατε κύριε Πρόεδρου τῆς Ἑλλάδος, Ἐξοχώτατοι κύριοι Πρόεδροι,

Πανοσιολογιώτατοι καὶ Αἰδεσιμολογιώτατοι πατέρες καὶ ἀδελφοί,

Ἐντιμολογιώτατοι Ἀρχοντες Ὁφφικιάλοι,

Ἐντιμότατοι κύριοι Πρόεδροι τῶ Κοινοτήτων,

Ἀγαπητὴ χορεία τῶν προσελθόντων εἰς τὴ χαράν μου φίλων καὶ ἀδελφῶν,

Εὐσεβεῖς χριστιανοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά!

Τὰς βαθμίδας τοῦ ἀρχιερατικοῦ Θρόνου τῆς Ἱερῆς Μητροπόλεως Αὐστρίας ἐπισημῶς, σήμερον, «ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῶν» (Α΄ Κορ. 2,3) ἀνερχόμενος, ἀναπέμπω «δόξαν τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῶ καὶ ἀδιαίρετῳ Τριᾷδι», ἐπ' ὀνόματι τῆς ὁποίας οἱ μακαριστοὶ πατέρες ἡμῶν, πρὸ διακοσίων καὶ πλέον ἐτῶν, μεγαλοπρεπέστατον ἔφωσαν τὸν Ἱερὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦτον εἰς τὸ κέντρον τῆς ποτὲ καισαροκρατικῆς πρωτευούσης ταύτης, καὶ μετὰ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἀναφωνῶ καὶ λέγω: «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκα».

Μετὰ Θεόν, ἡ σκέψις μου στρέφεται πρὸς τὸ σεπτὸν ἡμῶν καὶ ὄλον τοῦ Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ καὶ συμπάσης τῆς ὑπ' οὐρανὸν Ὁρθοδοξίας Κέντρον, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἵνα πρὸ τῶν βαθμίδων τοῦ Ἁγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τὸν Ὁποῖον ἀπό τινος, Θεία Προνοία, κοσμεῖ Βαρθολομαῖος ὁ Α΄, καταθέσω τὰ αἰσθήματα τῆς βαθυτάτης ἐγγνωμοσύνης καὶ νίκης ἀφοσιώσεώς μου πρὸς τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ.κ. Βαρθολομαῖον καὶ τὴν περὶ Αὐτὸν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, διὰ τὴν ἐπιεικῆ κρίσιν καὶ ἀπόφασιν αὐτῶν πρὸς ἐκλογήν μου, ὡς Μητροπολίτου Αὐστρίας καὶ Ἐξάρχου Οὐγγαρίας καὶ Μεσεσρώπης.

Ἡ ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν ἐξόχως τιμητικὴ καὶ συγκινητικὴ παρουσία, ὡς εἰδικῶ Ἐκπρόσωπον τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Μητρὸς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τοῦ Συνοδικοῦ Παρέδρου Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πέργης κ. Εὐαγγέλου, τονίζει καὶ ὑπογραμμίζει τοὺς ἱστορικοὺς καὶ ἀκαταλύτους δεσμοὺς τοῦ ἐν Φαναρίῳ σεπτοῦ Κέντρον μετὰ τοῦ ἐνταῦθα ὀρθοδόξου Ποιμνίου. Εἶμαι διὰ τοῦτο ἰδιαιτέρως ἐγγνώμων, ὡς καὶ διὰ τὸ πολῦτιμον συμ-

βολικὸν δῶρον ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ διὰ τοὺς πατρικοὺς καὶ ἐνισχυτικοὺς καὶ τιμητικοὺς λόγους τῆς Αὐτοῦ Σεβασμιότητος, τοὺς ὁποίους ὡς παρακαταθήκην ἱερὰν ἀποδέχομαι, καθ' ὅσον ἡ φωνὴ τοῦ Σεβ. Ἀγίου Πέργης, κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην σιγμὴν, εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ Φαναρίου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῆς κιβωτοῦ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους, διὰ τῆς ὁποίας ἐσώθη ὁλόκληρος κόσμος συγκινήσεων καὶ αἰσθήσεων ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν, οὕτως ὥστε, παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι πολλάκις ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἀθύσσου, νὰ ὑπάρχωμεν, σὺν Θεῷ, καὶ ὡς Ἐκκλησία καὶ ὡς Ἔθνος, παράγοντες, οἱ ὅποιοι δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ὀρθόδοξους δὲν ἀποτελοῦν τὰς δύο ὄχθας τοῦ ποταμοῦ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ ποτάμι.

Ἡ διὰ τῆς ἐκλογῆς μου ἐπιδειχθεῖσα μοι εὐνοια τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ἐμπιστοσύνη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἀποτελοῦν, σαφῶς, δι' ἐμὲ ὑψίστην τιμὴν καὶ διάκρισιν, ταυτοχρόνως ὁμῶς καὶ κλήσιν πρὸς ἀνάληψιν νέων καθηκόντων, μεγάλων εὐθυνῶν καὶ ὑψηλῶν ὑποχρεώσεων, δυναμένων νὰ ἀντιμετωπισθοῦν μόνον διὰ τῆς ἄνευ ὅρων ὑποταγῆς εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Πατριάρχου μου, λέγοντός μοι, σήμερον «τέκνον, ὕπαγε ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι μου» (Ματθ. 21,28), καὶ τῆς ἀπολύτου ἀφοσιώσεως εἰς τὰ κελεύσματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τοῦ εὐσχοφύλλου καὶ ἀγλαοκάρπου δένδρου ἐκείνου, ὑφ' οὗ σκέπονται καὶ ἐξ οὗ τρέφονται οἱ ἀνὰ τὸν κόσμον πιστοί, δένδρου, τοῦ ὁποίου κλάδον ὥρατον καὶ ἰσχυρὸν ἀποτελεῖ ἡ λαχοῦσά μοι καὶ Ἀυστριαν Θεόσωστος Ἐπαρχία.

Ἰδιαίτερος ἐπιτακτικὴν αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην καὶ ὑποχρέωσιν, ὅπως, κατὰ τὴν ἱερωτάτην ταύτην σιγμὴν τῆς ζωῆς μου, σιρέψω τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν μου πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τοῦ πολιοῦ Γέροντός μου Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου πρ. Αὐστρίας κ. Χρυσοστόμου, τοῦ καὶ μεγάλου εὐεργέτου καὶ ὑψηλοῦ προστάτου μου, ἵνα γονυκλινῆς καταθέσω ἐνώπιον τῆς Αὐτοῦ Σεβασμιότητος τὰ πληροῦντα με αἰσθήματα θαυμάτου σεβασμοῦ, νίκης ἀφοσιώσεως καὶ ἀπέριου εὐγνωμοσύνης, δι' ὅσα ὑπὲρ ἐμοῦ ἐπὶ 25ετίαν ὄλην ἔπραξε καὶ ἐλάλησε, με ἀποκορύφωμα τῶν ὑπὲρ ἐμοῦ ἀγαθῶν διαθέσεων καὶ αἰσθημάτων του, τὴν ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας καὶ προαιρέσεως καὶ οὐδενὸς ἄλλου λόγου προελθοῦσαν πρόσφατον εὐεργετικὴν δι' ἐμὲ ἀπόφασίν του, ἡ ὁποία κατέστησε δυνατὴν τὴν ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας πραγματοποίησιν τῆς προσωπικῆς του ἐπιθυμίας καὶ εἰσηγή-

σεως, ὅπως καταστῶ διάδοχός του εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Αὐστρίας, τὸν ὁποῖον ἐπὶ 28 ἀκριβῶς ἔτη ἐκλείσειν ἐκεῖνος, Χρυσόστομος ὁ Τσίτερ. «Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος: Ἦκουσα τῆς φωνῆς τῆς προσευχῆς σου καὶ τῆς δεήσεώς σου. Πεποίηκά σοι κατὰ πάσαν τὴν προσευχὴν σου» (Γ' Βασ. 9,3).

Αἰσθανόμενος καὶ θεωρῶν τὸν ἑαυτὸν μου πνευματικὸν τέκνον τοῦ Μητροπολίτου Χρυσοστόμου, ὁμολογῶ, διὰ παρ' αὐτῷ μαθητεύσας ἐδιδάχθην πολλὰ, ἰδιαίτερος δὲ καὶ κατ' ἐξοχὴν τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ ὁποίου, ἐνσαρκωτῆς μαρτυρικῆς οικογενειακῆς του παραδόσεως καὶ ἱστορίας, ἠγάλωσεν ἑαυτὸν. Ἡ ἐξέχουσα αὐτῆ μορφή καὶ προσωπικότης τῆς συγχρόνου ἱστορίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἶναι ἀπολύτως συνδεδεμένη μετὰ τὴν ζωὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Βιέννης καὶ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ἐν Αὐστρίᾳ κατὰ τὴν τελευταίαν 50ετίαν. Ἐλθὼν ἐνταῦθα, τὸ 1936, εἶδε μόνον τὰς δύο ἱστορικὰς Κοινότητας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος, μετὰ μίαν μοναδικὴν κεφάλαιον τὴν ἔνδοξον ἱστορίαν των. Σήμερον, μετὰ μίαν μακρὰν τετιμημένην διακονίαν, ἀγλαοκάρπου ποιμαντορίας καὶ εὐλογημένην παρὰ Θεοῦ ἀρχιερατείαν, παραδίδει μίαν σφριγῶσαν Ἑλληνικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, νόμῳ ἀνεγνωρισμένην, ἀπολαύουσαν τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς τιμῆς πάντων, παράγοντα πολιτιστικὸν τῆς φιλοξένου ταύτης πόλεως καὶ χώρας.

Ἀγαπητὲ καὶ πολυσέβαστε Γέροντα!

Ἡ ἐπίσημος καὶ δημοσία ἔκφρασις τῆς ἀπέριου εὐγνωμοσύνης μου πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπόν Σου, ἀποτελοῦσα αὐθόρμητον ἀνάγκην καὶ ὑποχρέωσιν, περιλαμβάνει καὶ τὴν ὑπόσχεσιν διαφυλάξεως τῆς ὑψηλῆς παρακαταθήκης καὶ ἀνεκτιμήτου κληρονομίας Σου, συνεχίσεως τοῦ τιμίου ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἔργου Σου καὶ τηρήσεως τῆς γραμμῆς, τὴν ὁποίαν διὰ τῆς μακρᾶς σοφίας καὶ μεγάλης πείρας Σου ἐχάραξες. Σήμερον ὅλως ἰδιαίτερος, τὸ Ποίμνιον καὶ ὁ νέος Ποιμὴν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Αὐστρίας, οἱ ὑπὸ Σοῦ «ἐκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ χρείαν» πλοσιῶς εὐλογηθέντες, ἐξαιτούμεθα τὴν πατρικὴν εὐχὴν Σου, ταπεινῶς ἀντευχόμενοι ἐν εὐγνωμοσύνῃ καὶ ἀγάπῃ νίκῃ ἔτη πολλὰ ἐν ὑγιείᾳ, διὰ νὰ Σὲ χαιρώμεθα καὶ διὰ νὰ συνεχίσῃς νὰ μᾶς εὐλογῆς.

Εὐχαριστίας θερμοτάτας καὶ εὐκρινεῖς ἀπευθύνω πρὸς τοὺς σεβαστοὺς καὶ πολυφιλήτους ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς Ἀγίους Ἀρχιερεῖς, τοὺς Σεβασμιω-

τάτους Μητροπολίτας Γερμανίας κ. Αύγουστινον, Σουηδίας κ. Παύλον, Ν. Κορήνης και Καλαμαριάς κ. Προκόπιον και Περιοστερίου κ. Χρυσόστομον και τούς Θεοφιλεστάτους 'Επισκόπους, Κρατείας κ. Γενράδιον και Μοραβίας κ. Χριστοφόρον, τὸν και 'Εκπρόσωπον τοῦ Προκαθημένου τῆς δεινῶς χειμαζομένης, σήμερον, 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας τῆς Τσεχοσλοβακίας, και τούς ἐν Κυρίῳ ἀδελφούς Κληρικούς, ἔλλογιμαίτους Καθηγητάς και ἐκλεκτούς φίλους, ἀπὸ Σμύρνης ἕως Σιοκχόλμης, οἱ ὅποιοι προθύμως με τιμοῦν διὰ τῆς παρουσίας των.

'Εν τιμῇ ἰδιαζούσῃ χαιρετίζω τὴν Αὐτοῦ 'Εξοχότητα τὸν Πρόεδρον τῆς 'Ελλάδος ἐν Βιέννῃ κ. Παπαγιώτην Τσουνῆν, ἐπικεφαλῆς τῶν ἐνταῦθα ὑπηρετούντων μελῶν τοῦ 'Ελληνικοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος και τῶν Προϊσταμένων τῶν διαφόρων 'Ελληνικῶν 'Αντιπροσωπειῶν και 'Υπηρεσιῶν. 'Η παρουσία τοῦ Προέδρου τῆς 'Ελλάδος παρὰ τῇ Αὐστριακῇ Κυβερνήσει, ὡς και ἐκείνη τῶν 'Εξοχωτάτων Προέδρων τῆς 'Ελλάδος και τῆς Κύπρου εἰς τὴν Δ.Α.Σ.Ε., κ. Δημητρίου Πετρουνάκου και Πλάτωνος Κυριακίδη, τονίζουσι τοὺς ἱστορικούς και παραδοσιακοὺς δεσμοὺς 'Εκκλησίας και 'Εθνους, ὡς και αὐτοὺς τοῦ ἀποδήμου 'Ελληνισμοῦ μετὰ τῆς Πατρίδος.

'Εν βαθυτάτῃ συγκινήσει ἀναμιμνήσκομαι τοῦ ἀειμνήστου πατρός μου, τὴν ἀγαλλομένην ψυχὴν τοῦ ὁποίου εὐγνωμονῶ, ὡς και τὴν μητέρα μου, δι' ὅσα ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκοπίασαν.

Εὐχαριστῶ τὸν ἐνταῦθα 'Ιερατικῶς Προϊσταμένοντα, Πανοσιολογιώτατον 'Αρχιμ. κ. Τιμόθεον Ρωμανῶν, διὰ τὸν χαιρετισμὸν ἐκ μέρους τοῦ 'Ιεροῦ Κλήρου, τῶν Προσδρείων και τῶν Μελῶν τῶν ἐνταῦθα ἱστορικῶν Κοινοτήτων τοῦ 'Αγίου Γεωργίου και τῆς 'Αγίας Τριάδος, τῆς 'Ελληνικῆς 'Εθνικῆς Σχολῆς Βιέννης, τῶν ἀνὰ τὴν Αὐστρίαν ἐνοριακῶν ἐκφράσεων και τοῦ Ποιμνίου ἡμῶν ἐν γένει. 'Εχω πολλὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς ἀδελφούς μου Κληρικούς. 'Εκτιμῶ τὸν ζῆλον ὅλων ἀνεξαιρέτως, γνωρίζω τὰ προβλήματα, θεωρῶ θεβαίαν και δεδομένην τὴν πρόθυμον και ἀμέριστον συνεργασίαν ὅλων, πρὸς πληρεστέραν κοινὴν διακονίαν τῆς ἐν Αὐστρίᾳ 'Ομογενείας εἰς τοὺς διαφόρους τομεῖς και εὐχαριστῶ θερμῶς τοὺς Προέδρους και τὰ Μέλη τῶν ἐν Βιέννῃ ἀδελφῶν Κοινοτήτων, διὰ τὴν μέχρι τοῦδε πολυτιμον συμπαράστασιν εἰς τὸ ἔργον τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως. Πιστεύω, ὅτι ὁ Θεὸς θὰ ἀνακληρώσῃ τὸ κενὸν ἐκ τῆς προσφάτου εἰς Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀληθμονήτου και πολυκλαύστου Προηγούμενου 'Αρχιμανδριτοῦ Πολυκάρπου, τοῦ ὁποίου ἡ μακαρία ψυ-

χή, ἐγκραγαμένη εἰς τὴν μνήμην ὅλων ἡμῶν, συμπροσεύχεται σήμερον ἐν οὐρανοῖς.

Χαιρετισμὸν ἀγάπης ἀπευθύνω πρὸς τὰς διαφόρους ἐν Βιέννῃ και ὅλη τῇ Αὐστρίᾳ συλλογικὰς πολιτιστικὰς και ἄλλας ὁμογενειακὰς ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ποικιλοτρόπως συμβάλλουσι εἰς τὴν προβολὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος, ἰδιαίτερος δὲ πρὸς τὸν φερέλπιδα ἑλληνικὸν φοιτητικὸν κόσμον ἐξ 'Ελλάδος και τῆς μαρτυρικῆς Κύπρου. 'Η μείωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φοιτητῶν ἐξ 'Ελλάδος, κατὰ τὴν τελευταίαν 20ετίαν, πρέπει νὰ προβληματίσῃ πάντα ἀρμόδιον φορέα, και ὡς ἐκ τούτου ἀπασχολεῖ τὸ θέμα τὴν 'Ι. Μητρόπολιν, ἐφ' ὅσον ὁ περιορισμὸς τῶν σπουδάζοντων συνεπάγεται και ἐλάττωσιν τῶν προσορωνῶν ἢ μονίμων ἐνταῦθα ἐγκαταστάσεων και κατὰ συνέπειαν τὴν ἀποδυνάμωσιν τοῦ ὁμογενειακοῦ δυναμικοῦ.

Μετὰ συγκινήσεως ἀπευθύνομαι πρὸς τὸ εὐσεβὲς ὀρθόδοξον πλήρωμα τῆς καθ' ἡμᾶς 'Εξαρχίας Οὐγγαρίας. 'Η ἀποκατάστασις δημοκρατικοῦ πολιτεύματος και ἡ κατοχύρωσις τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν γείτονα ἡμῶν χώραν, καθιστᾷ ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην ἀποκαταστάσεως και τῆς κανονικῆς τάξεως εἰς τὰ ὀρθόδοξα πράγματα και ἐφικτήν, πλέον, τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐκείσε ἡμετέρων πιστῶν, ἀλλὰ και τοῦ ἐξ ἑλληνικῶν μεγαλωνύμων κοινοτήτων προερχομένου αὐτόχθονος ὀρθόδοξου Ποιμνίου εἰς τοὺς κόλπους τῆς Μητρῆς 'Εκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τοῦτο δὲ κατόπιν ἐπισταμένης μελέτης τοῦ προβλήματος, ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν παρορθόδοξων διαβουλεύσεων περὶ 'Ορθόδοξου Διασπορᾶς και ἐν ἀπολύτῳ σεβασμῷ πρὸς τὰς ἐπικρατούσας ἐκεῖ μορφὰς κοινοτικῆς ἐκφράσεως και διοικήσεως, ἀλλὰ και ἐν ἐκτιμῆσει τοῦ ἔργου τοῦ Αἰδεσιμολογιωτάτου Πρωθιερέως κ. Φέριξ Μπέρι, ὡς ἀτιμολόγητον τυγχάνει διὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἱστάμενον ὑπεράνω ἐθνικῶν φραγμῶν και φυλετικῶν διακρίσεων.

... ..
Και τώρα ὁ λόγος πρὸς ὑμᾶς, τὸν ὀρθόδοξον λαὸν τοῦ Κυρίου, τὸν περιούσιον και ἡγαπημένον.

Μετ' ἀγάπης πολλῆς ἀπευθύνομαι πρὸς τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Πλήρωμα ἐνταῦθα και εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Αὐστρίας. 'Απὸ τῆς θέσεως ταύτης θέλω νὰ τονίσω δι' αἰσθάνομαι ὑπερήφανος διὰ τὸ ξμνηχὸν ὑλικὸν τῆς 'Ιερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως. Σεῖς εἴθε ἡ δόξα μου και τὸ καύχημα τῆς 'Εκκλησίας και τοῦ Πατριαρχείου. Διὰ τοῦ κόπου και μόχθου Σας, ἕκαστος ἐκ τῆς σκοπιᾶς και ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνατοτήτων του, δίδετε ἀξίωπιστον ὀρθόδοξον και

έλληνικήν μαρτυρίαν. Είμεθα εἰς τὴν Βιέννην ἀπόγονοι μεγάλων πατέρων, οἱ ὅποιοι, κἀτιαν ἰσχυροῦς ἢ φοβέρα καὶ τὰ πλάκων ἢ σκλαβιά, ἤλθον εἰς τὴν προτείνουσαν τῆς Αὐστρου - Οὐγγαρίας, ὡς φιλοξενούμενοι. Ἄλλ' οἱ φιλοξενούμενοι κατώρθωσαν καὶ ἔγιναν συμπολίται τῶν φιλοξενούντων. Αἱ μορφαι τῶν μεγάλων Ἑθνικῶν Ἐυεργετῶν Σίνα, Ὑψηλάντου, Δούμπα καὶ Κάραγιαν ἔγραψαν λαμπρὰς σελίδας εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς οἰκονομικῆς, πολιτικῆς, κοινωνικῆς, ἐπιστημονικῆς καὶ πολιτιστικῆς ζωῆς τῆς Αὐστρίας. Διὰ τῆς ἀξίας ἡμῶν ἀπεκτίσαμε ρίζας καὶ ἡ προσωρινότης μειεβλήθη εἰς μονιμότητα, οὕτως ὥστε ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἱ. Μητροπολις Αὐστρίας νὰ ἀποτελοῦν, σήμερον, ἐπίσημον, σοβαρὰν καὶ ἀξιοσέβαστον ἐκκλησιαστικὴν ἔκφρασιν τῆς χώρας ταύτης, καὶ παράγοντα ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, κατέχοντα περίοπτον θέσιν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν καὶ τὸν δημόσιον βίον ἐνταῦθα, βάσει καὶ τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Νόμου τῆς Αὐστριακῆς Δημοκρατίας περὶ Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, τοῦ ἔτους 1967, τὴν 25ετίαν τοῦ ὁποίου προιθέμεθα νὰ ἐορτάσωμεν ἐπισήμως κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος.

Κατὰ τὴν εὐσημον ταύτην ἡμέραν τῆς Ἐνθρονισεώς μου, ἐπιθυμῶ νὰ Σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι θὰ συνεχίσω τὸ μέχρι τοῦδε ἔργον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ἐσιάζων τὴν προσοχὴν μου εἰς τὰ σπουδαιότερα σημεῖα τούτου, τὰ ὅποια εἶναι:

1. Ἡ διακονία τοῦ πιστοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, πρὸς καλλιτέραν ἐπιτέλειαν τῆς ὁποίας θὰ καταβληθῇ πᾶσα δυνατὴ προσπάθεια δημιουργίας καὶ νέων ἐνοριῶν ἀνὰ τὴν Αὐστρίαν.

2. Ἡ σύσφιγξις τῶν σχέσεων μετὰ τῶν ἐνταῦθα ἀδελφῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, πρὸς ἀποτελεσματικωτέραν ἀντιμετώπισιν κοινῶν προβλημάτων καὶ συντονισμὸν κοινῆς ὀρθόδοξου μαρτυρίας.

3. Ἡ ἐντὸς τοῦ πνεύματος καὶ τῆς γραμμῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου περαιτέρω καλλιέργεια τῶν σχέσεων μετὰ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν καὶ ἡ συστηματοποίησις τοῦ μετ' αὐτῶν διαλόγου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ συμβολῆς εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, δεινῶς δοκιμαζομένης σήμερον, πάντως οὐχὶ ἐξ ὑπαιτιότητος ἡμῶν τῶν Ὁρθόδοξων.

4. Ἡ καταβολὴ πάσης δυνατῆς προσπάθειας, πρὸς ἐξασφάλισιν ἀκραιφνοῦς ἐλληνικοῦ καὶ ὀρθόδοξου στοιχείου, θεωρῶν πρὸς τοῦτο σπουδαίαν συμβολὴν καὶ ἀξίαν ἐπαίνου καὶ εὐχαριστιῶν τὴν ἐνεργείαις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἐπιτευχθεῖσαν διὰ διατάγματος τοῦ Αὐστριακοῦ Ὑπουργείου Παιδείας εἰσα-

γωγὴν τοῦ μαθήματος τῶν ὀρθόδοξων Θεολογικῶν, ὑποχρεωτικῶς, εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν αὐστριακῶν σχολείων στοιχειώδους καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως.

5. Ἡ συστηματικὴ διδασκαλία ὀρθόδοξου Θεολογίας εἰς πανεπιστημιακὸν ἐπίπεδον, ἐπὶ ἴσοις ὅροις, ὡς τοῦτο συμβαίνει ἐν Γκράτς, πρὸς καλλιτέραν γνωριμίαν τοῦ ὀρθόδοξου θεολογικοῦ θησαυροῦ ὑπὸ τῶν Θεολόγων τῆς Αὐσεως.

Ταῦτα δὲ πάντα ἐν πισιότητι πρὸς τὴν ἱστορίαν καὶ τὰς παραδόσεις ἡμῶν, τῶν ὁποίων θὰ εἶμαι ταπεινὸς συνεχιστὴς καὶ πιστὸς διάκονος.

Διὰ τοὺς γνωρίζοντας τὴν ὑπάρχουσαν κατάστασιν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλει, δηλ. τὴν ἔλλειπιν συνεργατῶν καὶ ἀναγκαίων πόρων, ἴσως, αἱ ἀνωτέρω σκέψεις καὶ διαθέσεις μου νὰ ἐκληφθοῦν ὡς ὑψηλοὶ ὄραματισμοὶ ἢ εὐγενεῖς φιλοδοξίαι. Ἡ συναίσθησις τῆς ἀδυναμίας ἢ ἀνεπαρκείας, ὅμως, δὲν πρέπει νὰ ὀδηγῇ, φρονῶ, εἰς μοιρολατρικὴν ἀπάθειαν, ἀλλ' ἀντιθέτως εἰς ἐπισιράτευσιν ὅλων τῶν δυνάμεων ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν δὲν ἀποτελοῦν μόνον οἱ Κληρικοί, ἀλλὰ καὶ Σεῖς ὄλοι, ὁ πιστὸς καὶ περιούσιος λαὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ «βασίλειον ἱεράτευμα». Διὰ τοῦτο καὶ τὴν σιγμὴν αὐτὴν παρακαλῶ ὅλους νὰ ἀνασυγκροτήσωμεν τὰς δυνάμεις μας, πρὸς διατήρησιν καὶ ἀύξησιν μιᾶς ζωντανῆς ὀρθόδοξου ἐκκλησιαστικῆς ἐκφράσεως, ἡ ὁποία θὰ τιμᾷ τὴν ἱστορίαν τῶν πατέρων ἡμῶν ἐνταῦθα καὶ θὰ προβάλλῃ τὴν ιδιότητα καὶ ταυτότητα ἡμῶν ὡς ἐλλήνων καὶ ὀρθόδοξων.

Σεβασμιότατε Πατριαρχικῆ Ἐκπρόσωπε Ἁγία Πέργης!

Πάλιν καὶ πολλάκις εὐχαριστῶν τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον Σεβασμιότητα, διὰ τε τὴν τιμητικὴν παρουσίαν καὶ τοὺς ἐκ τοῦ περισσέμματος τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀγαθῶν αἰσθημάτων καὶ διαθέσεων Αὐτῆς λόγους καὶ στοχασμοὺς, παρακαλῶ, ὅπως, ἐπισιτρέφουσα εἰς Φανάριον, διαβιδάσῃ εἰς τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ.κ. Βαρθολομαῖον τὸν Α' καὶ τὴν περὶ Αὐτὸν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον τὰ πληροῦντα τὴν ταπεινότητά μου καὶ τὸ ἐνταῦθα ὀρθόδοξον Ποίμνιον αἰσθήματα σεβασμοῦ, τιμῆς, ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ Σεπιὸν Οἰκουμενικὸν ἡμῶν Πατριαρχεῖον.

Ἄδελφοί μου καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά!

«Οὐκ ἔρχομαι διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι» (Ματθ. 20,28). Θὰ εὐρισκῶμαι, πάντοτε πλησίον ὑμῶν, ὡς ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς παρὰ τῷ ποιμνίῳ, πρόθυμος εἰς ἐξυπηρέτησιν πάντων. Σᾶς προσφέρω τὴν

καρδίαν μου. Ἐχετε τὴν εὐχὴν μου. Ζητῶ τὴν ἀγάπην Σας, τὴν προσήλωσίν Σας εἰς τὴν Ὁρθόδοξον ἀλήθειαν καὶ εἰς τὰ ἰδανικὰ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατριδος, παρακαλῶ διὰ τὴν πολύτιμον συμβολὴν καὶ συμπαραστάσιν Σας εἰς τὸ ἔργον μου. Ἐγὼ δὲ ἡδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ἠυχῶν ὑμῶν» (Β' Κορ. 12,15). Ἀδελφοί μου, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν» (Β' Κορ. 13,11). Ἀμήν.

Εἰς τὴν τελετὴν παρέστησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρ. Αὐστρίας κ. Χρυσόστομος, οἱ Σεβ. Μητροπολίται κ. Εἰρηναῖος (Πατρ. Μόσχας), Γερμανίας κ. Αὐγουστίνος, Σουηδίας κ. Παῦλος, Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς κ. Προκόπιος καὶ Περιστερίου κ. Χρυσόστομος, οἱ Θεοφίλ. Ἐπίσκοποι Κρατείας κ. Γεννάδιος καὶ Μοραβίας κ. Χριστοφόρος (Ἐκκλ. Τσεχοσλοβακίας), οἱ Σεβ. Καρδινάλιοι κ. Φρ. Κένιχ καὶ Χ. Γκρόερ, ὁ Ἀντικαγκελάριος Ἐξοχ. κ. Ε. Μπούσεκ, Ἀρχηγὸς τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος, ὁ Ὑπουργὸς Παιδείας Ἐξοχ. κ. Ρ. Σόλτεν, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Γερουσίας, ὁ Νούτσιος τοῦ Πάπα, ὁ Ἐξοχ. Πρόεδρος τῆς Ἑλλάδος κ. Παν. Τσουνής, οἱ Ἐξοχ. Πρόεδροι παρὰ τῆ Δ.Α.Σ.Ε. τῆς Ἑλλάδος κ. Δημ. Πετρουνάκος καὶ Κύπρου κ. Κυριακίδης, ὁ πρ. Πρόεδρος τῆς Αὐστριακῆς Δημοκρατίας Ἐξοχ. κ. Ρ. Κιρχολέγκερ, ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Προεδρίας τῆς Δημοκρατίας, Ἐπίσκοποι τῆς ΡΚαθολικῆς, Εὐαγγελικῆς καὶ Μεθοδιστικῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἀρμένιος Ἐπίσκοπος κ. Κρικοριάν, οἱ Κοσμητοροὶ τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Βιέννης καὶ Γκράτς, πλῆθος ἐλλήνων καὶ αὐστριακῶν ἐπισήμων, οἱ ἐκ Θεσσαλονίκης Καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. κ. Δαμ. Δότικος καὶ Ἀπόστολος Γλαβίνας, ὁ Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Σμύρνῃ κ. Θ. Θεοδώρου, ὁ Γεν. Πρόξενος κ. Δημ. Παππᾶς, οἱ Πρόεδροι καὶ τὰ μέλη τῶν Ἑλληνικῶν ἱστορικῶν Κοινοτήτων τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὡς καὶ τῆς Ρωσικῆς, Σερβικῆς, Ρουμανικῆς καὶ Βουλγαρικῆς Κοινότητος, κληρικοὶ ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀπὸ τὴν Βιέννην, τὴν Αὐστρίαν καὶ τὸ ἐξωτερικόν, οἱ ὅποιοι ἔσπευσαν διὰ τῆς παρουσίας των νὰ τιμήσουν τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐν Αὐστρίᾳ καὶ τὸν νέον Μητροπολίτην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, καὶ μετὰ πλῆθους ὁμογενῶν, ὀρθοδόξων πιστῶν καὶ αὐστριακῶν φίλων τῆς Ὁρθοδόξιας κατέκλυσαν τοὺς χώρους τοῦ Ἱ. Καθεδρικοῦ Ναοῦ.

Συγχαρητήρια τηλεγραφήματα ἔστειλαν ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Καγκελάριος τῆς Αὐστριακῆς Δημοκρα-

τίας, ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν κ. Βιργινία Τσουδεροῦ, κ.ἄ.

Ἐτηκουλούθησεν ἐπίσημον γεῦμα εἰς τὸ παρὰ τὴν Ἱ. Μητρόπολιν ἱστορικὸν ἐστιατόριον Griechenbeisel, ὅπου κατὰ παράδοσιν ἐσύχναζον οἱ Φιλικοί.

Ὅλα τὰ Αὐστριακὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως προέβαλαν τὸ γεγονός καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία ἔχει γίνει, πλέον, πολιτιστικὸς παράγων εἰς τὴν ζωὴν τῆς Αὐστρίας, γεγονός, τὸ ὁποῖον ἐτονίσθη ἰδιαίτερος κατὰ τὰς ἐπισήμους ἐπισκέψεις τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐκπροσώπου, Σεβ. Ἁγίου Πέργης, καὶ τοῦ νέου Μητροπολίτου Αὐστρίας πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Αὐστριακῆς Δημοκρατίας Ἐξοχ. κ. Κούρτ Βαλντχάιμ, τὸν Ὑπουργὸν Παιδείας καὶ τὸν Καρδιάλιον τῆς Βιέννης τὴν 16ην Δεκεμβρίου 1991. Οἱ ἀνώτατοι πολιτικοὶ καὶ ἐκκλησιαστικοὶ αὐστριακοὶ ἠγγέται ἐξέφρασαν τὸν σεβασμὸν καὶ θαυμασμὸν των πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὴν Ὁρθοδοξίαν, τὴν ἐκτίμησιν διὰ τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Αὐστρίας καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην των πρὸς τὸν νέον Μητροπολίτην κ. Μιχαήλ. Ὁ Ἀντικαγκελάριος Ἐξοχ. κ. Ἐ. Μπούσεκ, εἰς συνέντευξιν πρὸς τὴν τηλεόρασιν, ἐξέφρασε τὴν χαρὰν καὶ ἱκανοποίησίν του, διότι «τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐχάρισεν εἰς τὴν Αὐστρίαν ἕνα νέον καὶ θαρραλέον Μητροπολίτην, ὡς τὸν Σεβασμιώτατον κ. Μιχαήλ».

Μιχαήλ τοῦ Σεβασμιωτάτου καὶ Θεοπροβλήτου Μητροπολίτου Αὐστρίας, Ὑπερτίμου καὶ Ἐξάρχου Οὐγγαρίας καὶ Μεσευρώπης, πολλὰ τὰ ἔτη.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Αὐστρίας κ. Μιχαήλ (Στάτικος) ἐγεννήθη τὴν 22α Νοεμβρίου 1946 εἰς Ἀθήνας. Εἰς τὴν Βιέννην ἐγκατεστάθη τὸ 1964, ὅπου διετέλεσε Γραμματεὺς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως. Διάκονος καὶ Πρεσβύτερος ἐχειροτονήθη τὸ 1977, διορισθεὶς Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, Ἱερατικῶς Προϊστάμενος τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων καὶ Διευθυντὴς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐθνικῆς Σχολῆς Βιέννης. Εἶναι ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Λέκτωρ τῆς Ὁρθοδόξου Λειτουργικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βιέννης, Ἀν. Πρόεδρος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἐν Αὐστρίᾳ, τακτικὸς συνεργάτης τῆς Αὐστριακῆς Ραδιοφωνίας - Τηλεόρασεως καὶ Ἀρχισυντάκτης τοῦ Περιοδικοῦ «Στάχυς».

Τὴν 12ην Ἰανουαρίου 1986 ἐχειροτονήθη Βοηθὸς Ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως, τὴν δὲ 5ην Νοεμβρίου 1991 ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΑΠ. ΠΑΥΛΟΥ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΙΠΠΩΝ *

Α'.

Δοξολογία και άπειρες ευχαριστίες οφείλουμε στον Πανάγαθον Θεόν μας, γιατί μᾶς ἔδωσε τὴν εὐκαιρία νὰ συναχθοῦμε σήμερα στὸ χῶρο αὐτὸ καὶ νὰ ἐκδηλώσομε —γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ— τὸ βαθύτατο σεβασμὸ καὶ τὴν ἀπειρὴ εὐγνωμοσύνη μας στὸν Ἀπόστολον τῶν ἔθνῶν Παῦλον, γιὰ τὸ ἔργο ποῦ ἐπετέλεσε καὶ τὸ ὅποιο καμμιὰ δύναμη καὶ κανένας χρόνος, ὅσος καὶ ἂν περάσει, δὲν θὰ μπορέσει νὰ τὸ μειώσῃ ἢ νὰ τὸ ἀμαινώσῃ.

Σήμερα, ὅλοι οἱ πιστοὶ τιμοῦμε τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἔθνῶν, τοῦ ἀκαταμάχητου πνευματικοῦ ἀγωνιστῆ, τοῦ μοναδικοῦ δασκάλου ἑκείνου ποῦ μὲ τὸ εὐαγγελικὸ του κήρυγμα περιέλαβε ὅλον τὸν κόσμὸ καὶ τοῦ ὁποῦ «κάλος μὲν ἀρετῆ, μέγεθος δὲ ἡ θεολογία... δύναμις δὲ ἡ σπορά καὶ ἡ διάδοσις τοῦ λόγου».

Σήμερα μᾶς δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ θυμηθοῦμε τοὺς ἀγῶνες, ποῦ μᾶς ἐξιστορεῖ ὁ ἴδιος, τὶς ἀγωνίες καὶ τὰ παθήματά του, τοὺς φόβους, τὶς κακοπάθειες, τοὺς λιθοβολισμούς, τὶς φυλακίσεις, τὰ δεσμά, τοὺς κινδύνους ποῦ διέτρεξε κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν, τοὺς θανάτους κάθε ἡμέραν. Καὶ ὅλα αὐτά, γιὰ τὸν Παῦλον, ἀποτελοῦσαν τὸ καύχημά του στὸ κήρυγμα γιὰ τὸ Χριστό· γι' αὐτὸ καὶ διακηρύσσει «ἡ θλιψὶς ὑπομονῆν κατεργάσσεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμῆν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει»² καὶ τονίζει ὅτι «ὅταν

* Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα τὴν 29ην Ἰουνίου 1991 εἰς Φιλίππους Καβάλας κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου.

1. Βλ. Β' Κορ. 6,5-10 καὶ 11,21-12,11.

2. Ρωμ. 5,3-5.

τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, παμψηφεί, Μητροπολίτης Αὐστρίας καὶ Ἐξαρχος Οὐγγαρίας καὶ Μεσευρώπης, εἰς διαδοχὴν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χρυσοστόμου Τοίτερ, ἐνθρονισθεὶς τὴν 15ην Δεκεμβρίου εἰς τὸν Ἱ. Καθεδρικὸν Ναὸν τῆς Ἀγίας Τριάδος ἐν Βιέννῃ.

(Τέλος)

Πρωτ. ΗΛΙΑΣ ΔΡΟΣΙΝΟΣ

Ἐφημέριος Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν

ἀσθενοῦμεν τότε δυνατοὶ ἔσμεν»³.

Ἄς πάρουμε ὁμῶς τὰ γεγονότα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καὶ ἄς δοῦμε πῶς περιγράφεται στὸ βιβλίο τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὴ Μακεδονία. «Παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα. καὶ ὄραμα διὰ τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ· ἀνὴρ τις ἦν Μακεδῶν ἐστῶς, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· διαβάς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. ὡς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζήτησαμεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ Κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

Ἄναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς Τρωάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν, ἐκεῖθεν τε εἰς Φιλίππους, ἧτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις, κολωνία»⁴.

Ἡ σύντομη αὐτὴ διήγησις εἶναι, κατὰ κάποιον τρόπον, ἡ φωνὴ τῆς Εὐρώπης πρὸς τὸ Χριστιανισμὸ⁵, ἡ ἀφετηρία τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὸν εὐρωπαϊκὸ χῶρο καὶ ἡ προμετωπίδα τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ τοῦτο γιὰ τὸ εἰδωλοκρατικὸς κόσμος τῆς Εὐρώπης, θυθισμένος σὲ μιὰ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ κατάρπτωση, περιέμενε τὸ κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τὴ νέα διδασκαλία καὶ φιλοσοφία γιὰ τὸ Θεό, τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν κόσμολογία, περιέμενε τὴ Χριστιανικὴ διδασκαλία.

Ἔτσι τὸ 50, περίπου, μ.Χ.⁶, ὁ Ἀπόστολος τῶν ἔθνῶν, ὑπακούοντας στὸ θεῖον ὄραμα καὶ ἀνταποκρινόμενος στὴν ἀγωνιώδη ἐκκλησίαν τοῦ Μακεδόνα, διαβαίνει ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας, τῆς Τρωάδος, στὴν Εὐρωπαϊκὴ ἀκτὴ καὶ συγκεκριμένα στὴ Νεάπολη καὶ στοὺς Φιλίππους τῆς ἑλληνικῆς Μακεδονίας καὶ ἀπὸ ἐδῶ ἀρχίζει τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου του πρῶτα στὴν Ἑλλάδα καὶ ὕστερα στὴν Εὐρώπη καὶ στὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης γιὰ τὸν ἐκχριστιανισμό τους⁷.

3. Β' Κορ. 12,10.

4. Πρξ. 16,8-12.

5. Βλ. J. Holzner, Παῦλος, μετ. Ἀρχ/που Ἱερωνύμου Κοτσώνη, Ἀθήναι 1976, σ. 171 ἑ. καὶ ἔργον P. Lemerle, Phillippe et la Macedoine orientale à l'epoque chretienne et byzantine, Paris 1945.

6. Γιὰ τὸ χρόνο ἀφίξεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου βλ. σχετικὰ Χρ. Βούλαρη, Χρονολογία τῶν γεγονότων τοῦ βίου τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, Ἀθήναι 1983, Α', σσ. 35-56 ἑ.

7. Βλ. J. Holzner, μν. ἔργ., σ. 173 ἑ.

Με τή διέλευση αυτή του 'Αποστόλου Παύλου στην Ευρώπη ή 'Ανατολή αποδίδει τώρα —κατά κάποιον τρόπο— το χρέος της που ὄφειλε πρὸς τή Δύση. Γιατί, ὅπως εἶναι γνωστόν, τὸ 334 π.Χ. τὸ μεγαλύτερο τέκνο τῆς 'Ελλάδος ὁ Μ. 'Αλέξανδρος ὁ Μακεδών, διαπεραιωνόταν ἀπὸ τῆ Μακεδονία στὴν Τροία, ἀπὸ τῆ Δύση στὴν 'Ανατολή, γιὰ νὰ φέρει τὸ φῶς τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ νὰ ἐκπολιτίσει τὸν ἄσιατικὸ κόσμον τῆς 'Ανατολῆς⁸.

Καὶ τώρα, ἡ θεία Πρόνοια μὲ τὸν 'Απόστολον Παῦλον, τὸν ἔξοχον αὐτὸν γνώστην τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ παιδείας, ἔφερε ἀπὸ τὴν 'Ανατολή στὴ Δύση τὸ φῶς τῆς ἀληθινῆς θεογνωσίας, τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου ἀπὸ τὸν ἴδιον δρόμον ἀπὸ τὸν ὁποῖον πρὶν 385 περίπου χρόνια μεταφέρθηκε ἀπὸ τῆ Δύση στὴν 'Ανατολή ἀπὸ τὸν Μ. 'Αλέξανδρον τὸ φῶς τῆς ἀνθρωπίνης, τῆς ἑλληνικῆς σοφίας καὶ παιδείας.

Στὸ διάστημα αὐτὸ τῶν 4 αἰώνων ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ποὺ εἶχε ἐπικρατήσει σ' ὅλην τὴν οἰκουμένην καὶ ἡ σκέψη τῶν 'Ελλήνων σὲ συνδυασμὸ μὲ τοὺς νόμους καὶ τὴ διοίκηση τῶν Ρωμαίων κατῴρθωσαν νὰ δημιουργήσουν μιὰ ἐνότητα ἰδεολογικὴ καὶ πολιτικὴ, χωρὶς σύνορα, μὲ κοινὴ γλῶσσα τὴν ἑλληνικὴ καὶ θρησκευτικὸ συγκρητισμὸ. Ὅμως ἡ ἐνότητα αὐτὴ τοῦ τότε ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου ἦταν ἐνότητα κατ' ἐπίφασιν, ἦταν ἐξωτερικὴ καὶ τοπικὴ μόνον· γιὰτὶ οἱ ἄνθρωποι ἐσωτερικὰ δὲν ἦταν ἐνωμένοι καὶ ψυχικὰ ἦταν ξένοι μεταξὺ τους.

Καὶ νὰ τώρα ἔρχεται ἀπὸ τὴν 'Ανατολή ὁ 'Απόστολος Παῦλος, ὁ ἀρχιτέκτονας αὐτὸς τῆς Οἰκουμένης 'Εκκλησίας, ὁ ὁποῖος, χωρὶς νὰ ἀρνείται τὸ δικαίωμα τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, στὴν ὁποῖαν ἀνεγνώριζε τὴν ὑποταγὴν γιὰτὶ θεωροῦσε ὅτι «ὑπὸ Θεοῦ τεταγμένοι εἰσὶ»⁹ καὶ ἐπειδὴ ζητοῦσε τὴν ἐσωτερικὴ καὶ οὐσιαστικὴ ἐνότητα μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, κηρύσσει τὴν πραγματικὴ ἰσότητά λέγοντας «οὐκ ἔνι 'Ιουδαῖος οὐδὲ 'Ελλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἔστε ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ»¹⁰.

Τὸ κήρυγμα αὐτὸ τῆς ἰσότητος καὶ ἐνότητος μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἡ ὑψηλότερη καὶ δημοκρατικότερη διδασκαλία ποὺ ἀκούστηκε σ' ἀνθρώπους, ποὺ δὲν ἐπιδιδίωκον ἰδιοτελεῖς σκοποὺς καὶ προσωπικὰ συμφέροντα, ἀλλὰ συνδέονται μεταξὺ τους πνευματικὰ ὡς ἐλεύθερες καὶ ἀνεξάρτητες προσωπικότητες μόνον μὲ

τὴν πραγματικὴ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶναι «ὁ σύνδεσμος τῆς τελειότητος»¹¹.

α'. Ὁ 'Απόστολος Παῦλος ὑμνητῆς καὶ ἐκφραστῆς τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Χριστιανικὴ ἀγάπη ἀποτελεῖ τὸ περιεχόμενον τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν οὐσία τοῦ κηρύγματος τοῦ 'Αποστόλου Παύλου. Ἡ ἀγάπη αὐτὴ δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ αἰσθηματικὴ διδαχὴ, ἀλλὰ συγκεκριμένη προσωπικὴ ἀρετὴ, γι' αὐτὸ ὁ 'Απόστολος Παῦλος κηρύττει «τὸν 'Ιησοῦν καὶ τὴν 'Ανάστασίν» Του¹². Καὶ τὸν μὲν 'Ιησοῦν ὡς τὴν ἀποκάλυψη στὸ πρόσωπό Του τῆς ἀγάπης τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, τὴν δὲ 'Ανάστασίν Του ὡς τὴ νίκη καὶ τὸν θρίαμβον τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ἐναντίον τῶν δυνάμεων τοῦ μίσους καὶ τῆς βίας.

Προβάλλοντας ὁ 'Απόστολος Παῦλος τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσει καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀγαπήσουν καὶ αὐτοὶ 'Εκείνον· γι' αὐτὸ καὶ ἔλεγε «τίς ἡμᾶς χωρίζει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ»¹³, ἀφοῦ καμμιά δύναμη δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ κατορθώσει, γιὰτὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μὲ τοὺς πιστοὺς εἶναι δεσμὸς ἀκατάλυτος. Βέβαια ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ὑποχρεώνει τὸν κάθε πιστὸ ὄχι μόνον νὰ ἀγαπᾷ Αὐτὸν καὶ νὰ ζεῖ σύμφωνα μὲ τὸ θέλημά Του, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀγαπᾷ τοὺς συνανθρώπους του ἀκόμη καὶ τοὺς ἐχθροὺς του. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ 'Απόστολος συνιστοῦσε «γίνεσθε μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ ὡς τέκνα ἀγαπητὰ καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς»¹⁴.

Τὴν ἀγάπην ὅμως αὐτὴ δὲν ἐκήρυττε μόνον, ἀλλὰ καὶ πρῶτος ἐδίωκε ὁ ἴδιος ὁ 'Απόστολος Παῦλος, ὁ ὁποῖος ὄχι ὡς ψυχρὸς δάσκαλος, ἀλλὰ ὡς ἱεραπόστολο μὲ ζῆλο Θεοῦ καὶ μὲ τὸν κόπον αὐτῆς τῆς ἀγάπης ποὺ τὸν διέκρινε, ζητοῦσε νὰ κερδίσει τὰ ἔθνη λέγοντας «μιμηταὶ μου γίνεσθε κατὰ Χριστοῦ»¹⁵.

Πράγματι, πῶς νὰ μὴ θαυμάζει κανεὶς τὸν 'Απόστολον Παῦλον γιὰ τὰ ὅσα ὑπέφερε γιὰ τὸ κήρυγμα τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων βλέποντάς τον νὰ χαίρεται μὲ ὄσους χαίρονται, νὰ κλαίει μὲ ὄσους ἔκλαιαν, νὰ νοθετεῖ τὸν καθένα μὲ δάκρυα πόνου νύχτα καὶ

8. Βλ. Τοῦ αὐτοῦ, μν. ἔργ., σ. 172 ἐ.

9. Ρωμ. 13,1.

10. Γαλ. 3,28.

11. Κολ. 3,14.

12. Πρξ. 17,18.

13. Ρωμ. 8,35.

14. 'Εφεσ. 5,1-2.

15. Α' Κορ. 11,1 καὶ Φιλιπ. 3,17.

ήμέρα, να γίνεται «τοῖς πᾶσι τὰ πάντα»¹⁶ για να κερδίσει πῶς πολλοὺς κοντὰ στὸ Χριστό· ἀκόμη και να φυλακίζεται, να διώκεται, να ὑπομένει ταπεινώσεις, να κινδυνεύει· και ἔλα αὐτὰ τὰ παθαίνει γιατί ἔτσι μόνο ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι ἡ «πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη»¹⁷.

Αὐτὴ λοιπὸν ἡ ἀγάπη, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν οὐσία τοῦ Χριστιανισμοῦ, δίδει νόημα και ἀξία σὲ κάθε πράξη και ἐνεργεία μας. Χωρὶς αὐτὴ τὴν ἀγάπη και ἡ πίστη μας εἶναι νεκρὴ και ἡ εὐσέθειά μας ἀνόφελη και ἡ αὐτοθυσία μας μάταιη και ἡ κοινωνική μας ἀλληλεγγύη εἶναι μιὰ ἀπλή ἀτομικὴ ἐπίδειξη. Γιατί, ὅπως τονίζει ὁ ἴδιος ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, αὐτὴ ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μακροθυμεῖ, εὐεργετεῖ, ἀνέχεται, ὑπομένει: τὰ πάντα, δὲν φθονεῖ τὰ καλὰ και τὴν προκοπὴ τοῦ ἄλλου, δὲν λογίζεται τὸ κακὸ κανενός. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη μένει αἰώνια και ἀναλλοίωτη μὲ τὸ πέρασμα τῶν χρόνων, εἶναι ἡ οὐσία τοῦ Εὐαγγελίου και τὸ μοναδικὸ και κύριο γνώρισμα τοῦ ἀληθινοῦ πιστοῦ¹⁸.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἶναι ἴσως ὁ μόνος ποὺ κατ' ὄρθωσεν να διεισδύσει στὰ μυστήρια τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ὑπῆρξε τὸ πραγματικὸ δίωμά του μέχρι τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου του. Ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ δέχθηκε τὴ θεία Ἀποκάλυψη¹⁹ κυριεύτηκε ὀλοκληρωτικὰ ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ και ἀφιέρωσε κυριολεκτικὰ τὸν ἑαυτὸ του για τὴ σωτηρία τῶν ψυχῶν τῶν ἄλλων²⁰. Ἐγινε, ὅπως ἀναφέρει, «τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσῃ»²¹.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος βεβαιώνει ὅτι «τοῖς ἀγαποῦσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν»²² και γι' αὐτὸ ἀναφωνεῖ «τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα... ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσι ὑπερνικώμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς»²³. Ὁ ἴδιος ὄχι μόνον ἦταν πεπεισμένος, ἀλλὰ και ἐβεβαίωσε ὅτι «οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαί, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε ὕψωμα, οὔτε θάθος, οὔτε τις κλίσις ἐτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν»²⁴. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ

για μᾶς τοὺς ἀνθρώπους συνίσταται στὸ ὅτι «ἐτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν», ἐνῶ ἡ ἀγάπη τῶν ἀνθρώπων ἐκδηλώνεται μὲ τὴν μετὰξὺ μας ἀγάπη και γι' αὐτὸ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τονίζει «μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους»²⁵.

Ἡ ἀγάπη για τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ὡς θεία ἐντολὴ ἀποτελοῦσε τὸ κύριο και ἀποκλειστικὸ δίωμά του· ἀπὸ τὸ ὕψος ἀλλὰ και τὸ βάθος τῆς κεφαλαϊώδους αὐτῆς ἐντολῆς ἐμπνεύσθηκε τὸν ὑπέροχον ὕμνον τῆς ὕμνον ποῦ, ὅπως μᾶς τὸν παρουσιάζει στὴν Ἀ' πρὸς Κορινθίους²⁶ και ἄλλες ἐπιστολές του, ἀποτελεῖ τὸ ὠραιότερο και ὑψηλότερο σημεῖο τῆς μυστικοπαθοῦς διδασκαλίας του και τὴ χαρακτηριστικότερη ἐκδήλωση ἀνυψώσεως τοῦ ἀνθρώπου στὸ ὑπέρτατο σημεῖο τῆς ψυχικῆς ἀνατάσεως, τοῦ ἀνθρώπου ποὺ εἶναι προσκολλημένος και αἰχμάλωτος τῆς σωματικῆς ζωῆς.

β'. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὑποδειγματικὸς Ποιμενάρχης.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος δὲν εἶναι μόνον ὁ ὕμνητῆς τῆς ἀγάπης, τῆς θείας αὐτῆς ἐντολῆς και τῆς σπουδαιότερης ἀρετῆς τῶν πιστῶν, ἀλλ' εἶναι και ὁ ὑποδειγματικὸς Ποιμενάρχης· εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν θεμελιωτῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν κοινοτήτων στὶς διάφορες πόλεις ποὺ ἐπισκεπτόταν. Ἐπισκεπτόμενος κάθε πόλη τοῦ ἐλληνορωμαϊκοῦ κόσμου ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐκήρυττε τὸ θεῖο λόγο και ἔθετε τὰ θεμέλια τῆς νέας ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος για τὴν ὁποία δὲν ἔπαυε οὐδ' ἐπὶ στιγμήν να ἐνδιαφέρεται και να τὴν παρακολουθεῖ μέχρι να στηριχθεῖ στὶς δικές της δυνάμεις. Γι' αὐτὸ και ἔλεγε καυχόμενος ὅτι ἡ σκέψη του και ἡ

25. Ρωμ. 13,8.

26. Ἀ' Κορ. 13,1-13. «Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ και τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. και ἐὰν ἔχω προφητείαν και εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα και πᾶσαν τὴν γνώσιν, και ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ἔρη μεθιστάμεν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἰμι. και ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, και ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καθήσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὀφελούμαι. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, / οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, / οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει, ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει, εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθῆσονται· εἴτε γλώσσαι, παύσονται· εἴτε γνώσις, καταργηθῆσεται. ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν και ἐκ μέρους προφητεύομεν· ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθῆσεται. ὅτε ἡμῖν ἡμῖν, ὡς νῆπιος ἐλάλουν, ὡς νῆπιος ἐφρόνουν, ὡς νῆπιος ἐλογιζόμεν· ὅτε δὲ γέγονα ἀνὴρ, κατήργημα τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν ἀινήματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγινώσκωμαι καθὼς και ἐπεγνώσθην, νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη».

16. Ἀ' Κορ. 9,22.

17. Γαλ. 5,6.

18. Ἀ' Κορ. 13,4-8.

19. Πρξ. 9,3 και 26,14.

20. Β' Κορ. 12,15 «Ἐγὼ δὲ ἤδιστα δαπανήσω και ἐδανήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν».

21. Ἀ' Κορ. 9,22.

22. Ρωμ. 8,28.

23. Ρωμ. 8,35-37.

24. Ρωμ. 8,38-39.

φροντίδα του ήταν ή «μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν»²⁷. Οἱ προσωπικές του ἐπισκέψεις, ή ἀλληλογραφία του με αὐτές, ή ἀποστολή τῶν συνοδῶν Ἀποστόλων στίς ἰδρυμένες ἀπό τόν ἴδιον Ἐκκλησίες καί οἱ συνεχεῖς ὁδηγίες καί συμβουλές του πρὸς αὐτές δείχνουν ὀλοφάνερα τὸ ποιμαντικό του ἐνδιαφέρον γι' αὐτές. Χαρακτηριστικά εἶναι τὰ ὅσα ὁ ἴδιος γράφει σχετικά με τὸ ἐκκλησιαστικό ἀξίωμα τοῦ Ποιμένα: «Ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός»²⁸, «Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν»²⁹, «ταῖς χρεῖαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρετήσαν αἱ χεῖρες αὐταί»³⁰, «μακάριόν ἐστι διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν»³¹, «τοῖς πᾶσι τὰ πάντα γέγονα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω»³² κ.λπ.

Γενικά οἱ προτροπές καί οἱ ὑποθήκες του, ἰδίως στίς λεγόμενες ποιμαντορικές ἐπιστολές του³³ ὑπογραμμίζουν α) «πῶς δεῖ εἶναι τὸν ἐπίσκοπον» με τοὺς συνεργάτες του καὶ β) «πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ (= ἐκκλησία) ἀναστρέφεσθαι», με τίς ὁποῖες φθάνει στήν ἐξαρση τῆς μεγαλειότητος τοῦ ἀξιώματος τοῦ ποιμενάρχου. Με τὰ ὀλίγα, ἀλλὰ χαρακτηριστικά αὐτὰ στοιχεῖα, καταδεικνύεται ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὑπῆρξε ὁ κατ' ἐξοχήν ποιμενάρχης καὶ ὑποδειγματικός ἐκκλησιαστικός πατήρ, ὥστε νὰ δικαιούται γὰ προτρέπει: «μιμηταὶ τῶν γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰ Χριστοῦ»³⁴.

γ'. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ μοναδικὸς καὶ θαυότερος μυστικὸς θεολόγος.

Ἐκτὸς ἀπὸ ὕμνητῆς τῆς ἀγάπης καὶ ὑποδειγματικὸς ποιμενάρχης ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὑπῆρξε καὶ ὁ θαυότερος μυστικὸς θεολόγος, ὁ ὁποῖος, ὅπως ὁ ἴδιος μᾶς ἀποκαλύπτει, ἀγγῆθε μέχρι τοῦ «τρίτου οὐρανοῦ»

27. Β' Κορ. 11,28. Ὁ Γρηγόριος Θεολόγος ἐγκωμιάζει καὶ ἐξυμνεῖ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ὡς ἀπόστολον καὶ κήρυκα τῶν ἐθνῶν... ὡς ἔχοντα τὴν μέριμναν πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς πρῶτον ἀπὸ Χριστοῦ, ὡς μέσον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἰστάμενον, ὑπὲρ τῶν μὲν ἀγωνιζόμενον, τῷ δὲ προσάγοντα καὶ δικαιούντα λαὸν περιούσιον, ἢ ὡς ζῶντα οὐχὶ ἑαυτῷ, Χριστῷ δὲ καὶ τῷ κηρύγματι, καὶ κόσμον ἑαυτῷ σταυρώσαντα καὶ σταυρωθέντα κόσμῳ καὶ τοῖς ὀρωμένοις, πάντα ἡγούμενον μικρὰ καὶ τῆς ἐπιθυμίας ἐλάττονα, κἂν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλυρικοῦ πληρώσῃ τὸ Εὐαγγέλιον, κἂν ἐπὶ τὸν τρίτον οὐρανὸν φθάσῃ δι' ἀρπαγῆς, κἂν τοῦ παραδείσου γένηται θεατής, κἂν τῶν ἀρρήτων ἡμῖν ρημάτων ἀκροατής». Λόγ. 2,52 ἔ. PG 35,401 ἔ.

28. Γαλ. 2,20.

29. Β' Κορ. 12,15.

30. Πρξ. 20,34.

31. Πρξ. 20,35.

32. Α' Κορ. 9,22.

33. Α' καὶ Β' Πρὸς Τιμόθεον καὶ Πρὸς Τίτον.

34. Α' Κορ. 11,1 καὶ Φιλιππ. 3,17.

καὶ ἀνηπάγη εἰς τὸν παράδεισον αὐτὸς καὶ μόνον «καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι»³⁵. Εἶναι ὁ μοναδικὸς μυστικὸς θεολόγος, πού ἔλαβε ὡς Ἀπόστολος ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν Κύριον τῆς θείας Ἀποκάλυψης. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ θεολογία του εἶναι Χριστοκεντρική. Αὐτὸς, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον, τονίζει ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἀπαρχή, τὸ κέντρον καὶ τὸ τέλος τῆς καινῆς κτίσεως, τῆς νέας δημιουργίας καὶ ὅτι ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων ἐξαρτάται ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν πίστη σ' Αὐτὸν γιατί «Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν»³⁶.

Κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον τὸ περιεχόμενο τῆς ἀληθινῆς καὶ πραγματικῆς πίστεως στὸ Χριστὸ εἶναι ἡ σταθερότητα καὶ ἡ συνέπεια ἀκόμη καὶ στίς τελευταῖες λεπτομέρειες τῆς ζωῆς τοῦ καθενὸς μας, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ λέγει ὁ καθένας μας μαζί με τὸν Ἀπόστολον Παῦλον «ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ ἐν ἐμοὶ Χριστός»³⁷ καὶ τὸ «ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν καὶ ἐάν ἀποθνήσκωμεν τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκωμεν, ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν τοῦ Κυρίου ἐσμέν»³⁸.

Εἰδικότερα κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, τὸ περιεχόμενο αὐτῆς τῆς πίστεως τοῦ καθενὸς μας προσδιορίζεται με τὴν πλήρη καὶ ἀπόλυτη ἔνωσή μας με τὸ Χριστό, με τὴν οὐσιαστικὴ καὶ εὐσυνείδητη συμμετοχή μας στὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν προσωπικείωση τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου γιὰ τὴν πραγματοποίηση τοῦ ὁποῖου ἐνανθρώπησε καὶ ἐταπεινώθηκε μέχρι θανάτου γιὰ νὰ θεοποιήσῃ τὸν καθένα ἀπὸ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους.

* * *

Τὸ κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πού ἀκούστηκε γιὰ πρώτη φορά στὸν ἑλληνικὸ Μακεδονικὸ χῶρο ἔδρασε ἔδαφος κατάλληλα καλλιεργημένο καὶ προετοιμασμένο ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ φιλοσοφία καὶ αὐτὸ βοήθησε νὰ ἀρχίσει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὴν νέα του διδασκαλία. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὑπῆρξε ὁ θεμελιωτῆς τοῦ ἑλληνικοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ὁ ἀγαμορφωτῆς ἀπόστολος τῆς Ἑλλάδος. Γι' αὐτὸ ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες εἴμεθα θαυτάτα εὐγνώμονες καὶ ὑποχρεωμένοι στὸν Ἀπόστολον Παῦλον γιατί χρησιμοποίησε τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα στὸ κήρυγμά του γιὰ τὴν νέα διδασκαλία, τὴν νέα πίστη καὶ χριστιανικὴ ζωὴ. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔγινε τὸ μέσο καὶ ὁ φάρος μεταδόσεως τῆς νέας ἑλληνοχριστιανικῆς ἰδεολογίας, τῆς ἐλ-

35. Β' Κορ. 12,3-5.

36. Ἑβρ. 2,10.

37. Γαλ. 2,20.

38. Ρωμ. 14,8.

ληγορθοδόξου πίστεως και διδασκαλίας σ' όλες τις περιοχές του δυτικού κόσμου και σ' όλες τις έσχατιές της γής. Γι' αυτό και τὸ κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στή Μακεδονική γή ἔγινε ἡ ἀφετηρία μιᾶς νέας πνευματικῆς ἐξορμήσεως γιὰ τὸν ἐκχριστιανισμό τῶν λαῶν τῆς Δύσεως.

Οἱ ἑλληνικὲς πόλεις τῆς Μακεδονίας, ἡ Νεάπολις καὶ οἱ Φίλιπποι καθὼς καὶ ἡ Θεσσαλονίκη μετὰ τὴ Βέρροια ἀπέτελεσαν τοὺς πρώτους σταθμοὺς τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τὴν ἀρχὴ τῆς νέας χριστιανικῆς διδασκαλίας σ' ὅλον τὸν δυτικὸν κόσμον³⁹.

Ἡ Νεάπολη (= ἡ σημερινὴ Καβάλα) ἀποτελεῖ τὸν πρῶτο σταθμὸ πού δέχεται τὸ σωτήριο μήνυμα τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον· στὸ σύντομο χρονικὸ διάστημα τῆς παραμονῆς του σ' αὐτὴν ἀρχισε τὴ σπορὰ τοῦ λόγου τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ φαίνεται πὼς ὁ θεῖος λόγος βρῆκε εὐφορὴ γῆ καὶ καρποφόρησε, ὡς κρίνει κανεὶς ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα πού ἦταν ἐντυπωσιακά· ὅπως ἦταν ἀφ' ἐνός μὲν ἡ κατάπαυση τῆς εἰδωλολατρίας καὶ ἡ ἐξαφάνιση τῶν θυσιαστηρίων τῆς μυθολογουμένης παρθένου καὶ τῶν ἄλλων ψεύτικων θρησκειῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἴδρυση περικαλλῶν χριστιανικῶν ἱερῶν⁴⁰ σὲ τέτοιο βαθμὸ ὥστε ἡ εἰδωλολατρικὴ μέχρι τότε πόλη γὰ ἀλλάξει καὶ τὸ ὄνομά της καὶ γὰ ὀνομασθεῖ Χ ρ ι σ τ ο ὑ π ο λ ι ς. Ἀκόμη, στὸ λόφο ἐπάνω ἀπὸ τὴν πόλη, ἐκεῖ ὅπου ἐστάθμισαν πιθανὸν γιὰ γὰ ἀναπαυθῶν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μετὰ τὴ συνοδεία του, ἡ εὐσέβεια τῶν πιστῶν τῆς πόλεως ἴδρυσεν πρὸς τιμὴν τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου Σίλα τὴ φερώνυμη Ἱερὰ Μονή.

Ἀλλὰ ἀπὸ τὸ βιβλίον τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων πληροφοροῦμεθα καὶ ἄλλα θαυμαστά καὶ μεγαλειώδη ἔργα πού ἐπιτέλεσε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στοὺς Φίλιππους. Ἔτσι μαθαίνουμε στίς ὀλίγες ἡμέρες πού ἔμεινε ἐδῶ· α) ἐκήρυξε τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ στίς εὐσεβεῖς γυναῖκες κοντὰ στὸν ποταμὸ, στὸ χῶρο πού θεωροῦνταν προσευχὴ τῶν Ἰουδαίων⁴¹, β) προσείλκυσε στὴ νέα πίστη τὴ γνωστὴ Λυδία μετὰ ὅλη τὴν οἰκογένειά της, ἡ ὁποία καὶ φιλοξένησε στὸ σπίτι της τοὺς Ἀπο-

στόλους⁴², γ) ἐθεράπευσε ἀπὸ τὸ πονηρὸ μαντικὸ πνεῦμα τὴ δούλη πού ἐκμεταλλεύονταν οἱ κύριοί της καὶ πού ὁμολόγησε ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ ἡ συνοδεία του «ἦταν ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ» καὶ ὅτι «καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας»⁴³. Ὅλα αὐτὰ εἶχαν σὰν ἀποτέλεσμα γὰ συλληφθῶν οἱ Ἀπόστολοι καὶ γὰ ὑδηγηθῶν ἐνώπιον τῶν στρατιωτικῶν ἀρχόντων μετὰ τῆς κατηγορίας ὅτι ἀναστατώνουν τὴν πόλη καὶ διδάσκουν ἀπαράδεκτα θρησκευτικὰ ἔθιμα, γὰ ραβδισθῶν σκληρά, γὰ φυλακισθῶν καὶ γὰ ἀλυσοδεθῶν γερά⁴⁴.

Αὐτὰ ἦταν τὸ «εὐχαριστῶ» τῆς Εὐρώπης στὸν Ἀπόστολον Παῦλον γιὰ τὸ κήρυγμα τοῦ ἐξαθροπισμοῦ της, τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ της καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων.

Οἱ προσευχὲς καὶ οἱ ὀλονύκτιοι ὕμνοι τῶν Ἀποστόλων μέσα στὴ φυλακὴ εἶχαν σὰν ἀποτέλεσμα, μετὰ μάλιστα τὸ μεταμεσονύκτιο σεισμὸ, τὴ μεταστροφή ἀκόμη καὶ τοῦ δεσμοφύλακα μετὰ ὅλη τὴν οἰκογένειά του στὴ χριστιανικὴ πίστη⁴⁵. Τέλος μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τῶν συνοδῶν του⁴⁶ συντελεῖται καὶ πραγματοποιεῖται ἡ ἴδρυση τῆς Ἐκκλησίας τῶν Φιλίππων⁴⁷. Ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα, πού μᾶς περιγράφουν οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, μαζί καὶ μετὰ ἄλλα πολλὰ, ἔκαναν τὴν Ἐκκλησία τῶν Φιλίππων μιὰ ἀπὸ τῆς περιφανέστερες καὶ ἀπὸ τότε αὐτὴ κατέχει μετὰ δίκαιη ὑπερηφάνεια τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ὡς οἰκιστὴν καὶ πολιούχον της.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀνέφερε συχνὰ μετὰ ἐπαινετικὰ λόγια τοὺς πιστοὺς τῆς Ἐκκλησίας τῶν Φιλίππων ὡς παράδειγμα πρὸς μίμηση γιὰ τὴ θερμὴ πίστη τους καὶ τὰ ἀγὰ ἀισθήματά τους. Δὲν τοὺς ἐπεκαλεῖτο ὡς παράδειγμα μόνο γιὰ τοὺς ἄλλους χριστιανούς· ἀλλὰ καὶ ὡς αἰτία γὰ γίνων πολλὰς φορὰς πρόξενοι μεγάλης χαρᾶς γι' αὐτὸν τὸν ἴδιον⁴⁸.

Ἡ ὑποδειγματικὴ πνευματικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ ζωὴ

42. Πρξ. 16,14-16 «καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναῖξί καὶ τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεόν, ἤκουεν, ἧς ὁ Κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου. ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε λέγουσα· εἰ κεκρίνατέ με πιστὴν τῷ Κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μένατε καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς».

43. Πρξ. 16,17-18.

44. Πρξ. 16,19-24.

45. Πρξ. 16,25-34.

46. Πρξ. 16,35-40.

47. Βλ. J. Holzer μν. ἔργ., σ. 185 καὶ B. Ἰωαννίδου, «Τὸ κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς Θεσσαλονίκην καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἑλληνικὰς πόλεις περὶ ζῶντος Θεοῦ καὶ περὶ Χριστοκεντρικοῦ βίου», Πανηγυρικὸς Τόμος ἑορτασμοῦ 1900ῆς ἐπετείου τῆς ἐλευσεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς Ἑλλάδα, σ. 352 ἔ.

48. Φιλιπ. 4,10.

39. Βλ. Π. Φιλίππιδου, «Ἑλλάς καὶ Παῦλος», Πανηγυρικὸς Τόμος ἑορτασμοῦ 1900ῆς ἐπετείου τῆς ἐλευσεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς Ἑλλάδα, ἐν Ἀθήναις 1953, σ. 448-450.

40. Σῳζεται μικρὸ τμήμα στὸ χῶρο τῆς ἀποβιβάσεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

41. Πρξ. 16,13 «τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως παρὰ ποταμὸν οὗ ἐνομιζέτο προσευχὴ εἶναι».

των χριστιανών της Έκκλησίας των Φιλιππων, τὰ ἔργα ἀγάπης τους, οἱ ἀρετές τους, ἡ συνεχῆς φροντίδα καὶ ἡ ἀγάπη τους γιὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον⁴⁹ καὶ οἱ συχνές ἀποστολές οἰκονομικῆς καὶ κάθε ἄλλης βοήθειας⁵⁰ εἶναι μερικὰ ἀπὸ ἔκείνα πού ἀποτελοῦσαν τὸν ἔπαινο των χριστιανῶν της Έκκλησίας των Φιλιππων.

Ἐξ ἄλλου, ἡ συχνὴ ἀποστολὴ ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον των συνοδῶν του⁵¹ γιὰ τὸν κατρτισμὸ των πιστῶν της Έκκλησίας των Φιλιππων, οἱ ἀλλεπάλληλες ἐπισκέψεις τοῦ ἰδίου στὴν πόλη των Φιλιππων, ὁ συνεορτασμός τοῦ Πάσχα μὲ τούς Φιλιππησίους, οἱ αὐθόρμητες ἐκδηλώσεις χαρᾶς, πού ἀρκετές φορές καὶ ἀπὸ διάφορες ἀφορμές⁵² τοῦ πρόσφεραν οἱ Φιλιππησίαι καὶ προπαντὸς ὁ ἔντονος καὶ ιδιαίτερα προσωπικὸς χαρακτήρας τῆς ἐπιστολῆς του⁵³ πού ἀπηύθυνε πρὸς αὐτούς, εἶναι μερικὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ ἄλλα πού ἀποδεικνύουν καὶ θεβαιώνουν ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἶχε τούς Φιλιππησίους στὴν καρδιά του⁵⁴, γι' αὐτὸ καὶ τούς ἀποκαλεῖ «ἀδελφοί μου ἀγαπητοί καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου»⁵⁵.

Βέβαια οἱ χριστιανοὶ της Έκκλησίας των Φιλιππων δὲν διακρίνονταν μόνο τότε γιὰ τὴν εὐσέβειά τους καὶ τὰ φιλάδελφα αἰσθήματά τους καὶ δὲν ἦταν μόνο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τὸ καύχημα. Τὰ ἴδια αἰσθήματα καὶ τὴν ἴδια χριστιανικὴ ζωὴ καὶ συμπεριφορὰ ἔδειξαν καὶ ὅταν ἀργότερα, μετὰ 60 περίπου χρόνια, πέρασε ἀπ' ἐδῶ ὁ Ἅγιος Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας, ὁδηγούμενος δέσμιος στὴ Ρώμη γιὰ τὸ μαρτυρικὸ του θάνατο. Τὴν ἴδια σταθερότητα πίστεως, ἀγάπης καὶ ἐνδιαφέροντος εἶχαν γιὰ τὴν πνευματικὴ πρόοδο των χριστιανῶν ἄλλων Έκκλησιῶν, ὥστε ὁ Ἅγιος Πολύκαρπος Σμύρνης νὰ τοὺς ἐγκωμιάζει σὲ ἐπιστολὴ του πρὸς αὐτούς γράφοντας «ἡ θεβαία τῆς πίστεως αὐτῶν ρίζα, ἐξ ἀρχαίων καταγγελομένη χρόνων, μέχρι γῶν διαμένει καὶ καρποφορεῖ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν

Χριστόν»⁵⁶. Ἡ πνευματικὴ πρόοδος καὶ ἡ διάκριση των πιστῶν της Έκκλησίας των Φιλιππων συνεχίσθη καὶ στοὺς μετέπειτα αἰῶνες. Τοῦτο, ἄλλωστε, μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἀνέγερση μεγαλοπρεπῶν γαῶν γιὰ τὴ λατρεία τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος μας⁵⁷, γαῶν οἱ ὁποῖοι ἀκόμη καὶ σήμερα, ἐρειπωμένοι, προκαλοῦν τὸν θαυμασμό καὶ φαντάζουν ὑποδηλώνοντας τὸ μεγαλεῖο τους.

Αὐτῶν των πιστῶν της Έκκλησίας των Φιλιππων εἶναι καὶ οἱ σημερινοὶ χριστιανοὶ τῆς περιφερείας σας, Σεβασμιώτατε, διάδοχοι καὶ κληρονόμοι τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς παρακαταθήκης. Σ' αὐτούς τοὺς σημερινούς πιστούς ἀπευθύνεται καὶ τώρα ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ λέγει: «Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε πάλιν ἐρῶ χαίρετε»⁵⁸, καὶ «τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφρημα εἰ τις ἀρετὴ καὶ εἰ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· ἃ καὶ ἐμάθατε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσατε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν»⁵⁹. Ἀμήν.

Καθηγ. ΧΡΙΣΤΟΣ Θ. ΚΡΙΚΩΝΗΣ
Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς
τῆς Θεολ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης

56. Πολυκάριππος Σμύρνης, Πρὸς Φιλιππησίους 1,2, ΒΕΠ 3,15. Βλ. καὶ Μ. Σιῶτου, Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς καὶ ἡ πόλις των Φιλιππων, ἀνατ. («Ἐκκλ. Φάρος» Τ. ΞΕ' - ΞΣΤ' (1983-1984), Ἀλεξάνδρεια 1984, σ. 24-25.

57. Βλ. σχετικὸς ἐργασίες Σ.τ. Πελεκανίδη, Excavation in Philippi Balkan Studies 8,1 (1967) 123-126 στὸ Μελέτες Παλαιοχριστιανικῆς καὶ Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας, Θεσσαλονίκη 1967, σ. 395-399. Γιὰ τὴν ἐξέλιξη των ἀνασκαφῶν καὶ τὴν πορεία των ἐργασιῶν του στὸ Ὀκτάγωνο, βλέπε στὰ Πρακτικὰ Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας των ἐτῶν κυρίως 1972-1979. Ἐπίσης βλ. στὸ ἔργο R. F. Hodkinson, Byzantine Churches in Macedonia and Southern Serbia, London 1963.

58. Φιλπ. 4,4.

59. Φιλπ. 4,8-9.

Μία χρήσιμη ἔκδοση γιὰ τοὺς Κληρικούς μας
**ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΙΚΗ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ**

Τόμος Α'

Τοῦ Θωμᾶ Α. Τσέτσου, πτυχ. Θεολογίας καὶ Νομικῆς,
Διευθυντοῦ τοῦ TAKE

Περιέχει τὰ πάντα γύρω ἀπὸ τὴν ὑποχρεωτικὴ, τὴν προαιρετικὴ καὶ τὴ διαδοχικὴ ἀσφάλιση, τὴν ἀναγνώριση ὑπηρεσιῶν, τὴς κρατήσεις ἐπὶ των ἀποδοχῶν, τὴ συνταξιοδότηση, τὴ χορήγηση βοηθήματος - ἐφάπαξ, ἀρωγῆς καὶ δανείων ἀπὸ τὸ Ταχ. Ταμιευτήριο, τὸ TAKE καὶ τὸ ΤΑΥΥΠ.

Ζητήσατε το ἀπὸ τὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἀποστολικῆς
Διακονίας, Δραγασανίου 2 - Πλ. Κλαυθμῶνος, Ἀθήνα.

49. Φιλπ. 4,14-15.

50. Φιλπ. 4,16-18.

51. Φιλπ. 2,19-25.

52. Φιλπ. 2,14-18.

53. Τῆς γνωστῆς Πρὸς Φιλιππησίους Ἐπιστολῆς του, ἡ ὁποία εἶναι γεμάτη ἀπὸ πατρικὴ στοργή, ἀδελφικὴ τρυφερότητα καὶ πολλοὺς ἐπαίνους. Σ' αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴ, πού δὲν περιέχει μεγάλα δογματικὰ θέματα, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀφήνει τὴν πατρικὴ καρδιά του νὰ ἐπικοινωνῆσει μὲ τὴς καρδιές των πιστῶν τῆς Έκκλησίας των Φιλιππησιῶν. Σχετικὰ βλ. καὶ Ἰ. Καρὰβιδόπουλου, Ἀποστόλου Παύλου Ἐπιστολὴς πρὸς Ἐφεσίους, Φιλιππησίους, Κολοσσαεῖς καὶ Φιλιμόνα, Θεσσαλονίκη 1981, σ. 243-391. Εἰδικὰ στὴν εἰσαγωγή σ. 243-255.

54. Φιλπ. 1,7-9.

55. Φιλπ. 4,1.

ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ*

ε) Ἡ Διεύθυνση Ὁρησκευμάτων ἐπιβάλλει τὴν ποινὴ τῆς ἀπολύσεως στὸν Πατριάρχη καθ' ὑπέρβαση τῶν καθηκόντων τῆς. Σὲ καμμιά περίπτωση δὲν ἐπιπέτει τοῦτο στὸν κύκλο τῶν ἀρμοδιοτήτων τῆς, μετὰ τὴν ἔννοια τοῦ ἐλέγχου στὴν τήρηση τῶν ἐκλογικῶν διαδικασιῶν. Ἡ ἔννοια τοῦ ἐλέγχου σὲ περίπτωση διαπιστώσεως κάποιας παρατυπίας στὴν ἐκλογικὴ διαδικασία σημαίνει ὅτι τὸ ἐλεγκτικὸ ὄργανο ἀναπέμπει τὴν ἀπόφαση ἐκ νέου στὸ ὄργανο πού τὴν ἔλαβε. Τὸ ἐποπτικὸ ὄργανο (Διεύθυνση Ὁρησκευμάτων) σὲ καμμιά περίπτωση δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ὑποκαθιστᾷ τὸ ὑπεύθυνο ὄργανο (Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία) μετὰ δικῆς του ἀποφάσεως. Ἀπλῶς κοινοποιεῖ τὴ γνωμάτευσή του καὶ ζητᾷ ἀποκατάσταση τῆς νομιμότητος. Στὴν προκειμένη ὁμως περίπτωση ἡ Διεύθυνση Ὁρησκευμάτων κοινοποιεῖ στὴν Ἱ. Σύνοδο τὴν ἀπόφασή τῆς καὶ ἔχει τὴν ἀξίωση ἀπὸ τὸν ἀποδέκτη νὰ μὴν τὴν κρίνει. Ἀπαγορεύει στὴ Σύνοδο νὰ συζητήσῃ τὸ θέμα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, ἐνῶ συγχρόνως τῆς προσδιορίζει τὶς παρεπόμενες ἐνέργειες πού προκύπτουν ἀπὸ τὶς συνέπειες τῆς ποινῆς πού ἐπέβαλε ἡ ἴδια.

στ) Ἡ Ἱ. Σύνοδος, μετὰ ἀπὸ τὴν παράνομη καὶ καταχρηστικὴ ἀπόφαση τῆς Διευθύνσεως Ὁρησκευμάτων, καλεῖται νὰ προχωρήσῃ, χωρὶς ἄλλη ἐπιλογή, τὶς διαδικασίες πού θὰ ὀδηγήσουν ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν στὴν ἐκλογή νέου Πατριάρχη (ἄρθρα 17-23 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη). Καὶ ὡς πρώτη ἐνέργεια τῆς Συνόδου προβλέπεται νὰ ὀρίσει προσωρινὰ Ἀναπληρωτὴ Πρόεδρο αὐτῆς τὸν ἀρχαιότερο μητροπολίτη μέλος τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ ὁποῖος διαχειρίζεται τὰ τῆς Ἐκκλησίας ὡς τὴν ἐκλογή Ἀναπληρωτὴ Πρόεδρου πού πρέπει νὰ γίνῃ ἐντὸς ἑπτὰ ἡμερῶν. Ὁ τελευταῖος εἶναι ὑπεύθυνος καὶ γιὰ καθετὴ πού σχετίζεται μετὰ τὴν ἐκλογή νέου Πατριάρχη, τὸ ἀργότερο ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν. Στὸ σημεῖο ὁμως αὐτὸ δημιουργεῖται νέα ἀντικανονικότητα. Ἐὰν καὶ ὑπάρχει πατριάρχης, ἀφοῦ οὔτε παραιτήθηκε, οὔτε καταδικάστηκε ἀπὸ νόμιμο καὶ ἀρμόδιο ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο, τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας (ἄρθρο 113 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη), οὔτε ὑπάρχει χηρεύων θρόνος, πῶς ἡ Ἱ. Σύνοδος θὰ προχωρήσῃ σὲ ἐκλογή τοῦ τριπροσώπου, δηλαδὴ τριῶν μητροπολιτῶν ὡς ἀξίων γιὰ τὸν πατριαρχικὸ θρόνο, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ Πατριαρχικὴ Κληρικολαϊκὴ Συνέλευση σὲ ἐκλογή

τοῦ νέου Πατριάρχη, μετὰ τὸ νὰ ἐπιλέξῃ ἕνα ἀπὸ τοὺς τρεῖς μητροπολίτες;

ζ) Γιὰ τὴν ἄρση τῆς ἀνωτέρω ἀντικανονικότητος ἡ Ἱ. Σύνοδος πρέπει νὰ λάβῃ θέση ἐπὶ τοῦ προβλήματος, τὸ ὁποῖο δῆθεν ἔλυσε ἡ Διεύθυνση Ὁρησκευμάτων, ἀνὰ δηλαδὴ ἡ ἐκλογή τοῦ 1971 ἦταν νόμιμη ἢ μὴ. Γιὰ τὴ λήψη τῆς ὀρθῆς ἀποφάσεως θὰ πρέπει νὰ προσμετρήσῃ καὶ οἱ ἐξῆς διαπιστώσεις: 1) Ὅτι στὴν ἐκλογή τοῦ πατριάρχη τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας τὸ 1971 ἔλαβαν μέρος ὅλοι οἱ μητροπολίτες τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς (Λοβτζίου Μάξιμος, Βράτζης Παῖσιος, Βάρνας καὶ Πρεσλάβας Ἰωσήφ, Σλίβεν Νικόδημος, Νευροκοπίου Ποιμὴν, Μεγάλου Τυρνόβου Στέφανος, Δοροστόλου καὶ Τζεβένου Σωφρόνιος, Νέας Ὑόρκης Ἀνδρέας, Στάρας Ζαγόρας Παγκράτιος, Φιλιππουπόλεως Βαβλάμ, Βιδυνίου Φιλάρετος, Ζνεπόλεως Ἰωσήφ), δηλαδὴ ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας. Ἐτσι ἱκανοποιεῖται τοῦλάχιστον ἡ βασικὴ ἀπαιτήση τῶν κανόνων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, δηλαδὴ γιὰ τὴν ἐκλογή τοῦ Πρώτου τῆς Ἐπαρχίας ἀπαιτεῖται ἡ συμμετοχὴ ὅλων τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἐπαρχίας. 2) Ὅτι οἱ τοπικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ὄχι μόνον ἀναγνώρισαν τὸν πατριάρχη τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας πού προῆλθε ἀπὸ τὶς ἐκλογὲς τοῦ 1971, ἀλλὰ καὶ ἐξέφρασαν παντοιοτρόπως τὴν ἀναγνώριση αὐτῆς, ὅπως μετὰ ἀποστολὴ συγχαρητηρίων τηλεγραφημάτων, μετὰ ἀνταλλαγὴ ἐπισήμων γραμμάτων, μετὰ ἐπίσημες ἀμειψαῖες ἢ μὴ ἐπισκέψεις, μετὰ μνημόνευση στὰ δίπτυχα, μετὰ ἀποδοχὴ συστατικῶν του σὲ ἐκπροσώπους τῆς Ἐκκλησίας του κ.ο.κ. Ἡ κοινὴ αὐτῆ καθ' ἑαυτὴ τοῦ πατριάρχη Βουλγαρίας μετὰ τοὺς ἐκπροσώπους ἄλλων Ἐκκλησιῶν σημαίνει αὐτομάτως ἀναγνώριση καὶ δὲν χρειάζονται εἰδικὰ ἔγγραφα ἀναγνώσεως. 3) Ὅτι ἂν γίνῃ δεκτὸ τὸ κριτήριον τῆς Διευθύνσεως Ὁρησκευμάτων ὡς πρὸς τὴν κανονικότητα ἢ μὴ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀνωτάτων κληρικῶν στὴ Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία, ὀλόκληρη ἡ Ἱεραρχία τῆς χώρας θὰ ἀποκεφαλισθεῖ, διότι δὲν γνωρίζω ἂν ὑπάρχει ἕστω καὶ ἕνας μητροπολίτης, ὁ ὁποῖος ἐξελέγη κατὰ πάντα σύμφωνα μετὰ τὶς σχετικῆς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη.

η) Ἐπειδὴ ἀποδεδειγμένα ὑπῆρξε τυπικὴ παρανομία καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἀναγκαῖο νὰ ἀποκατασταθεῖ τὸ γρηγορότερο ἢ νομιμότητα, εἶναι ἐνδεδειγμένο νὰ συγροτηθεῖ μιὰ μικτὴ Κληρικολαϊκὴ Ἐπιτροπὴ, ἀποτε-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 356 τοῦ ὑπ' ἀρ. 10 τεύχους.

ΤΡΕΙΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ *

ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΕΛΕΗΜΩΝ,
ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ (610-617)

Ἡ πατριαρχία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη στήν Ἀλεξάνδρεια ἀποτελεῖ τήν τελευταία ἀναλαμπή τοῦ περιφανοῦς ἐκείνου πατριαρχείου λίγες δεκαετίες πρὶν πέσει ὀριστικά στή μουσουλμανική κυριαρχία (τὸ 641). Ὁ βίος τοῦ Ἁγίου⁶, γραμμένος ἀπὸ τὸν σύγ-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 359 τοῦ ὑπ' ἀρ. 10 τεύχους.

6. Βίος τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, *Analecta Bollandiana*, τόμος 45 (ἔτος 1927), σελ. 19-73.

λούμενη ἀπὸ ἴσο ἀριθμὸ ἐκπροσώπων τῶν δύο πλευρῶν, ἀπὸ δὲ τὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας νὰ ὑπάρχουν ἐκπρόσωποι ἀπὸ ὅλες τὶς βαθμίδες, καὶ νὰ ἀσχοληθεῖ διεξοδικὰ μὲ τὸ πρόβλημα. Τὰ πορίσματα τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς πρέπει νὰ ἀποτελέσουν καὶ τὸν ὁδηγὸ γιὰ τὴν ὀριστική ἐπίλυση τοῦ προβλήματος ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο καὶ τὴν Κληρικολαϊκή Συνέλευση.

θ) Τὸ πρόβλημα πρέπει νὰ ἐπιλυθεῖ ὀριστικά καὶ ἀναδρομικά, ἔστω καὶ κατ' «οἰκονομίαν», ἀφ' ἑνὸς μὲν γιὰ νὰ παύσουν οἱ αὐτόκλητοι ὑπερασπιστὲς τῆς κανονικότητος τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἐπισηρῶν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ δρεπάνι τῆς «καθάρσεως» πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τῶν ἀρχιερέων, ἀφ' ἑτέρου δὲ γιὰ νὰ ἐπικρατήσῃ στὰ σπλάγχχνα τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας γαλήνη καὶ περισυλλογή, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἔχει τόση ἀνάγκη.

Ἡ Βουλγαρική Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία αὐτὴ τῆ στιγμῆ χάνει πολὺτιμο χρόνο καὶ ὑφίσταται ἀνυπολόγιστη φθορά, καθ' ὃν χρόνο οἱ ξένες προπαγάνδες ὀργιάζουν ἐπὶ βουλγαρικοῦ ἐδάφους, ἐνῶ κάποιοι ἐκπρόσωποι χριστιανικῶν ὁμολογιῶν καὶ θρησκευτῶν στή Βουλγαρία τρίζουν τὰ χέρια τους ἀπὸ ἱκανοποίηση, διότι ἀπέκτησαν ἕναν ἀπρόσμενο σύμμαχο, τὴν Κυβέρνηση τῆς Βουλγαρίας, γιὰ νὰ φέρουν σὲ πέρας τὰ ἄνομα σχέδιά τους.

1. Ὅποιαδήποτε ἐκτροπή ἀπὸ τὴν Ἱ. Σύνοδο γιὰ πλήρωση μὴ κενοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, ἔστω καὶ μὲ ἐπίφαση σχηματισμοῦ πλειοψηφιῶν, θὰ ἐπιτείνει, ἀλλὰ δὲν θὰ ἐπιλύσει τὸ πρόβλημα. Τὰ μέλη τῆς Συνόδου δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦν ὅτι τὸ κυβερνῶν κόμμα τῆς Ἐνώσεως Δημοκρατικῶν Δυνάμεων διαθέτει δύο δόπλα γιὰ νὰ ἐπιβάλλῃ τὸν ἐκλεκτὸ τῆς σὸν πατριαρχικό θρόνο τῆς Βουλγαρίας: 1) τὸν ἐκβιασμὸ γιὰ «συνεργασία» μὲ τοὺς κομμουνιστὲς ἢ γιὰ «ἀντικανονική

χρονὸ τοῦ Λεόντιο ἐπίσκοπο Νεαπόλεως τῆς Κύπρου, μᾶς ἔχει διασώσει πλῆθος πληροφοριῶν ποὺ μᾶς διαγράφουν τὴν ὀργάνωση ἐνὸς καταπληκτικοῦ κοινωνικοῦ ἔργου καὶ συγχρόνως μᾶς παρέχουν στοιχεῖα γιὰ τοὺς οἰκονομικοὺς πόρους ἀπ' ὅπου συντηροῦνταν ὅλος ἐκεῖνος ὁ τεράστιος φιλανθρωπικὸς μηχανισμὸς.

Ὁ Ἁγιος Ἰωάννης τοποθετήθηκε σὸν πατριαρχικό θρόνο τῆς Ἀλεξάνδρειας τὸ 610 καὶ παρέμεινε ἐκεῖ μέχρι τὸ 617. Ὅλα τὰ χρόνια ἐκεῖνα τὰ ἀφιέρωσε στήν ὑπηρεσία τῶν φτωχῶν, ὄχι μόνο τῶν ντό-

ἐκλογῆ» τῶν μητροπολιτῶν, μὲ τὸν ὁποῖο θὰ ἐπιτύχει τὴν ἐκλογή σὸ τριπρόσωπο καὶ τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς, καὶ 2) τὴν Κληρικολαϊκή Συνέλευση ποὺ θὰ ἐκλέξει τὸν νέο πατριάρχη, δεδομένου ὅτι μετὰ ἀπὸ τόσο πόλεμο φθορᾶς ποὺ διεξήγαγε ἐναντίον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας τὸ κυβερνῶν κόμμα θὰ δυνηθεῖ νὰ προωθήσῃ δικούς του ἀνθρώπους μέσα σὲ ὀλόκληρη τὴν πυραμίδα τῶν ἐκλογικῶν σωμάτων τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας.

ια. Οἱ πολιτικοί, στοὺς ὁποίους τὸ Κράτος ἐμπιστεύθηκε τὴν ἐποπτεία τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, δὲν ἀγνοοῦν μόνο τὸ Κανονικὸ Δίκαιο, ἀλλὰ εἶναι καὶ φορεῖς ἀκρατῶν πολιτειοκρατικῶν ἀπόψεων. Ἔτσι ἐν ὀνόματι τῆς «καθάρσεως» ἢ τῆς «ἀντικανονικῆς ἐκλογῆς» ἀπολύουν τὸν πατριάρχη καὶ μητροπολίτες τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ συγχρόνως μὲ περισσὴ ὑποκρισία δηλώνουν ὅτι «εἶναι ἀδύνατο νὰ φαντασθεῖ κανεὶς ὅτι ἡ σημερινὴ Κυβέρνηση τῆς Βουλγαρίας θὰ ἐπιτρέψει σὸν ἑαυτὸ τῆς τέτοιου εἶδους ἐπέμβαση» (ὅπως ἔπρατταν οἱ κομμουνιστὲς). Καὶ εἶναι λυπηρὸ γιὰ τὴν μεταξὺ τῶν πρωταγωνιστῶν αὐτοῦ τοῦ εἶδους τῆς καθάρσεως βρίσκεται ἕνας κληρικός, ὁ ἀρχιμανδρὶτης Χριστοφόρος Σάμπεθ, ὅμως μὲ τὴ διπλὴ ιδιότητα, τοῦ βουλευτῆ καὶ τοῦ αὐτόκλητου καὶ αὐτοχειροτόνητου ἐξυγιαντῆ καὶ σωτήρα τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ στὰ παρασκήνια κρύβονται καὶ κάποιοι ἄλλοι κληρικοί. Ὅλοι ὅμως αὐτοί, πολιτικοὶ καὶ κληρικοί παραγνωρίζουν ἕνα βασικὸ καὶ σημαντικὸ στοιχεῖο: Οἱ ἴδιοι ἔχουν φυσικὸ τέλος, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία ἔχει ὑπερφυσικὴ συνέχεια.

(Συνεχίζεται)

ΔΗΜ. Β. ΓΟΝΗΣ

Ἄναπλ. Καθηγ. Παν/μίου Ἀθηνῶν

πιων, αλλά και τῶν πολυάριθμων προσφύγων πού κατέφυγαν στήν 'Αλεξάνδρεια γιά νά σωθοῦν ἀπό τοὺς Πέρσες. Διότι τήν ἐποχὴ ἐκείνη οἱ περσικὲς ἐπιδρομὲς ἔφεραν ἀληθινὴ καταστροφή στὶς ἀνατολικὲς καὶ νότιες ἐπαρχίες τῆς χριστιανικῆς αυτοκρατορίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ 611 οἱ Πέρσες κατέκτησαν τὴν 'Αντιόχεια, τὴν πολυάνθρωπη πρωτεύουσα τῆς Συρίας, καὶ ἀπὸ κεῖ προχώρησαν νοτιώτερα. Χιλιάδες χριστιανῶν ἐγκατέλειψαν τὶς παραλιακὲς πόλεις καὶ κατέφυγαν μὲ πλοῖα στήν 'Αλεξάνδρεια. Στὴ συνέχεια κυριεύεται ἡ Δαμασκὸς τὸ 613 καὶ τὰ 'Ιεροσόλυμα τὸ 614. Τότε οἱ κατακτητὲς πῆραν καὶ τὸν Τίμιο Σταυρὸ καὶ τὸν μετέφεραν στὸ ἀνάκτορο τοῦ βασιλιᾶ Χοσρόη. Νέα πλήθη προσφύγων ἀπὸ τὴν Παλαιστίνη κατέφυγαν πάλι στήν 'Αλεξάνδρεια. Τελικὰ τὸ 616 οἱ Πέρσες εἰσέβαλαν καὶ στήν Αἴγυπτο, τὴν ὁποία κυριεύσαν σταδιακὰ, μαζί μὲ τὴν 'Αλεξάνδρεια, μέχρι τὸ 620. 'Ο αὐτοκράτωρ 'Ηράκλειος ἀναγκάστηκε νά ἐκστρατεύσει ὁ ἴδιος ἐναντίον τους καὶ μετὰ ἀπὸ μακροχρόνιους πολέμους, ἀπὸ τὸ 622 μέχρι τὸ 662 νίκησε τὸν Πέρση βασιλιᾶ Χοσρόη, ἐλευθέρωσε τὶς κατακτημένους ἐπαρχίες καὶ τὴν 14η Σεπτεμβρίου τοῦ 630 ὕψωσε πάλι στὰ 'Ιεροσόλυμα τὸν Τίμιο Σταυρὸ⁷.

Μέσα σ' αὐτὴ τὴν ταραχώδη ἐποχὴ ὁ πατριάρχης 'Ιωάννης ἔλαμπε στήν 'Αλεξάνδρεια περισσότερο ἀπ' τὸν περίφημο φάρο τῆς 'Αλεξάνδρειας. Μόλις ἐγκαταστάθηκε ἐκεῖ, ζήτησε νά ἐξακριβώσει πόσοι ἦταν οἱ φτωχοὶ πού χρειάζονταν βοήθεια. Εἶπε λοιπὸν στοὺς κληρικούς τῆς 'Εκκλησίας: «πορευθέντες κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν ἀναγράψασθέ μοι μέχρις ἐνὸς τοὺς δεσπότης μου»⁸. Τί ἐνοοῦσε, ζητώντας νά ἀναγράψουν ὅλους τοὺς δεσπότης, δηλαδὴ ὅλα τὰ ἀφεντικά του; Τὸ ἐξήγησε ὁ ἴδιος στοὺς ἐκκλητικούς κληρικούς: "Ὅσους ἐσεῖς συνηθίζετε νά καλεῖτε ζητιάνους καὶ φτωχοὺς, ἐγὼ τοὺς ὀνομάζω ἀφεντικά (δεσπότης). Μετὰ τὴν καταγραφή ὄρισε νά δίνεται ἡμερήσια βοήθεια σὲ 7.500 φτωχοὺς τῆς 'Αλεξάνδρειας.

"Ἢδη μὲ τὴν πρώτη αὐτὴ ἐνέργεια ὁ πατριάρχης 'Ιωάννης ἀποδεικνύεται συνεχιστὴς τοῦ ἔργου τῶν Τριῶν 'Ιεραρχῶν καὶ συγκεκριμένα τοῦ 'Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ὁ ὁποῖος στήν Κωνσταντινούπολη μοίραζε καθημερινὰ τροφή σὲ 7.000 πτωχοὺς.

Δὲν περιορίστηκε ὅμως μόνο στὴ λειτουργία τῶν συσσιτίων. Μιμούμενος καὶ τὸν Μέγαν Βασίλειον, ἀνήγειρε πτωχοκομεῖα, ξενοδοχεῖα καὶ νοσοκομεῖα

7. 'Εκδοτικῆς 'Αθηνῶν, 'Ιστορία τοῦ 'Ελληνικοῦ 'Εθνους, τόμος Ζ', σελ. 229-242.

8. Analecta Bollandiana, τ. 45, σελ. 26.

σὲ διάφορα μέρη τῆς 'Αλεξάνδρειας. 'Αναφέρεται ὅτι ἔχτισε ἑπτὰ μαιευτήρια (αλοχοκομεῖα) τῶν 40 κλινῶν τὸ καθένα, ὅπου κάθε τίττουσα γυναίκα ἔμενε δωρεὰν ἑπτὰ μέρες καὶ ἀναχωροῦσε παίρνοντας καὶ ἓνα τρίτο χρυσοῦ νομίσματος⁹. "Ἐνα μαιευτικὸ συγκρότημα μὲ 280 συνολικὰ κρεβάτια καὶ πλήρη περίθαλψη δωρεὰν! 'Αναφέρεται ἀκόμη ἓνα «πτωχοτροφεῖον» τὸ ὁποῖον αὐτὸς οἰκοδόμησε, καὶ ὅπου ἔμεναν περισσότεροι ἀπὸ 2.000 πτωχοί. 'Ο ἀριθμὸς αὐτὸς συνάγεται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ὁ πλούσιος Τρωῖλος, προτραπεῖς ἀπὸ τὸν "Άγιο νά βοηθήσει τοὺς πτωχοὺς τοῦ ἰδρύματος, διέταξε τὸν ὑπρέτη του νά τοὺς μοιράσει ἀπὸ ἓνα χρυσὸ νόμισμα στὸν καθένα. "Ὁμως πρὸς μεγάλη του ἐκπλήξη ξεοδέυτηκαν γρήγορα καὶ οἱ 30 λίτρες χρυσοῦ πού εἶχε μαζί του¹⁰. 30 λίτρες, ἀπὸ 72 νομίσματα ἢ λίτρα, μᾶς κάνουν 2.160 νομίσματα, ἄρα ὁ ἀριθμὸς τῶν πτωχῶν τοῦ πτωχοτροφείου ἦταν τουλάχιστον 2.160.

"Ὅταν μετὰ τὴν περσικὴ κατάκτηση τῆς Συρίας τὸ 611 πλήθη προσφύγων κατέφυγαν στήν 'Αλεξάνδρεια, ὁ πατριάρχης 'Ιωάννης φρόντισε νά διατρέφονται ὅλοι, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί. Τὸ ἴδιο ἔγινε καὶ μετὰ τὴν κατάκτηση τῶν 'Ιεροσολύμων τὸ 614. Τότε ἔστειλε ἐκεῖ τὸν Κτήσιππο, ἡγούμενο τῶν μοναστηρίων τοῦ 'Ενάτου, μὲ μεγάλη ποσότητα χρυσοῦ, σιταριοῦ, οἴνου, ἐλαίου, ὀσπρίων, ἐνδύματα γιά λαϊκοὺς καὶ μοναχοὺς, τρόφιμα γιά ἀσθενεῖς, ζῶα μεταφορικά. "Ὅταν ἔμαθε ὅτι περίπου 1.000 μοναχὲς εἶχαν αἰχμαλωτισθεῖ, ἔστειλε χρήματα καὶ τὶς ἐξαγόρασε καὶ κατόπιν τὶς μοίρασε σὲ μοναστήρια τῆς Αἰγύπτου. "Ὁμοίως γιά τὴν ἐξαγορὰ αἰχμαλώτων ἀπέστειλε μὲ χρήματα τὸν ἐπίσκοπο 'Αμαθοῦντος Θεόδωρο, τὸν ἐπίσκοπο Ρινοκουρούρων Γρηγόριο καὶ τὸν ἡγούμενο 'Αναστάσιο, τῆς μονῆς τοῦ μεγάλου 'Αντωνίου¹¹.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΒΑΡΛΑΣ

Δ) ντῆς Οἰκονομικῶν τοῦ Ρ/Σ τῆς 'Εκκλησίας

9. αὐτόθι, σελ. 22.

10. αὐτόθι, σελ. 55.

11. αὐτόθι, σελ. 23-24.

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὲς ἐπιταγὲς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «'Εκκλησία» καὶ «'Εφημέριος», νά σημειώνουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

Ο ΘΕΟΣ, ΩΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΚΑΙ ΚΟΛΑΣΗ*

Ἡ ἐρμηνεία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς πατερικῆς παραδόσεως προϋποθέτει ἀναμφίβολα εὕρεση μερικῶν ἐρμηνευτικῶν κλειδιῶν, ὥστε νὰ ἐπιτευχθῆ ἡ, κατὰ τὸ δυνατόν, αὐθεντικὴ παρουσίασὴ τῆς. Χωρὶς αὐτὰ τὰ ἐρμηνευτικὰ κλειδιά θὰ παραμείνῃ ἀκατανόητη, ὅπως φαίνεται ἀκριβῶς στὴν χρῆση τους ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς. Ἐπειδὴ δὲν διαθέτουν τὶς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις, ἀστοχοῦν στὶς ἐρμηνευτικὲς ἀναλύσεις τους. Αὐτὸ εἶναι πάρα πολὺ σημαντικό καὶ πρέπει νὰ γίνεται ἀντικείμενο ἐρεῦνης.

Ἐνα ἀπὸ τὰ ἐρμηνευτικὰ αὐτὰ κλειδιά εἶναι καὶ τὸ τί ἐννοεῖ ἡ Ἐκκλησία, ὅταν ὁμιλῇ γιὰ Παράδεισο καὶ Κόλαση. Βασικὴ διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὴν δημιουργία του ἐτέθη στὸν Παράδεισο τῆς τρυφῆς καὶ τῆς ἀγιότητος, ἀλλὰ μὲ τὴν ἁμαρτία ἐξῆλθε τοῦ Παραδείσου καὶ ἔχασε τὴν κοινωμία του μὲ τὸν Θεό. Ἐκτοτε μέσα στὸν ἄνθρωπο ὑπάρχει ἡ ἀναζήτησις αὐτῆς τῆς παραδείσιας ζωῆς. Ὁ Χριστὸς μὲ τὴν ἐνανθρώπησίν Του ἔδωσε τὴν δυνατότητα στὸν κάθε ἄνθρωπο νὰ ἐπανέλθῃ στὸν Παράδεισο καὶ νὰ ἀποκτήσῃ κοινωμία μὲ τὸν Τριαδικὸ Θεό. Ἔτσι, στὴν ἀρχὴ τῆς ἱστορίας τίθεται ὁ Παράδεισος καὶ στὸ τέλος τῆς ἱστορίας ὑπάρχει Παράδεισος καὶ Κόλαση. Ὁ ἄνθρωπος ἀγωνίζεται γιὰ νὰ σωθῆ καὶ νὰ εἰσέλθῃ στὸν Παράδεισο.

Ἐπομένως τὸ θέμα «Παράδεισος καὶ Κόλαση» εἶναι ἀπὸ τὰ κεντρικὰ σημεῖα τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Χρειάζεται ὅμως μελέτη καὶ ἀνάλυση τί ἀκριβῶς εἶναι ὁ Παράδεισος καὶ ἡ Κόλαση, πῶς ἐρμηνεύονται στὴν Ὁρθόδοξη πατερικὴ Παράδοση. Αὐτὸ τὸ ἔργο εἶναι ἀναγκαῖο καὶ ἀπαραίτητο γιὰ τὸν ἐπιπρόθετο λόγο ὅτι ἔτσι ὄχι μόνον θὰ μπορέσουμε νὰ ἐρμηνεύσουμε τὴν Ἁγία Γραφή, ἀλλὰ καὶ νὰ δοῦμε τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Ὅπως θὰ φανῆ στὴν συνέχεια, τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι σπουδαιότατο, γιατί παρουσιάζει τὴν οὐσία καὶ τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν μποροῦμε νὰ δοῦμε τὴν ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἀν δὲν ἐξετάσουμε τὴν ὀρθόδοξη ἀντίληψη γιὰ τὸν Παράδεισο καὶ τὴν Κόλαση. Ἐπομένως οἱ συνέπειες αὐτῆς τῆς ἐρμηνείας εἶναι πάρα πολὺ μεγάλες.

1) Ἡ Ἁ γ ί α Γ ρ α φ ῆ γ ι ἄ τ ὸ ν Π α ρ ἄ δ ε ι σ ο κ α ἰ τ ῆ ν Κ ὄ λ α σ η.

Στὴν ἐνότητα αὐτὴ δὲν θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ τὸ

θέμα γιὰ τὸν νοητὸ καὶ αἰσθητὸ Παράδεισο, ὅπως μᾶς τὸν περιγράφει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ἀλλὰ κυρίως γιὰ τὸν Παράδεισο καὶ τὴν Κόλαση στὴν διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Ἐπάρχουν τρία χωρία στὴν Καινὴ Διαθήκη στὰ ὁποῖα γίνεται λόγος γιὰ τὸν Παράδεισο. Τὸ πρῶτο χωρίο εἶναι ἡ διαβεβαίωση τοῦ Χριστοῦ στὸν ληστὴ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ: «ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ» (Λουκ. κγ' 43). Ὁ Παράδεισος γιὰ τὸν ὁποῖο κάνει λόγο ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἴδια ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι Βασιλεία Θεοῦ καὶ Παράδεισος ταυτίζονται, ἀφοῦ ὁ ληστὴς Τὸν παρακαλεῖ «μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου» (Λουκ. κγ' 42) καὶ ὁ Χριστὸς τὸν διεβεβαίωσε γιὰ τὴν εἴσοδό του στὸν Παράδεισο. Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ ἐρμηνεία τοῦ ἱεροῦ Θεοφυλάκτου γιὰ τὸ θέμα αὐτό: «ὁ γὰρ ληστὴς ἐστὶ μὲν ἐν Παραδείσῳ, ἤτοι τῇ βασιλείᾳ, καὶ οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ πάντες οὓς ἀριθμεῖται ὁ Παῦλος· οὐ μέντοι ἀπῆλυσε τῆς τελείας τῶν ἀγαθῶν κληρονομία»¹.

Τὸ δεύτερο χωρίο στὸ ὁποῖο γίνεται λόγος γιὰ τὸν Παράδεισο ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο καὶ εἶναι συνδεδεμένο μὲ μιὰ ἐμπειρία τὴν ὁποία εἶχε ὁ Θεὸς οἶδεν' ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤ-εἶτε ἐν σώματι εἶτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς οἶδεν' ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλήσαι» (Β' Κορ. ιβ' 3-4). Ἐρμηνεύοντας αὐτὸ τὸ χωρίο ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ ἀγιορείτης λέγει ὅτι «Παράδεισος εἶναι λέξις Περσικὴ καὶ θέλει νὰ εἴπῃ κῆπος κατὰφυτος ἀπὸ διάφορα δένδρα...». Συγχρόνως λέγει ὅτι, τὸ ὅτι ἠρπάγη ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὸν Παράδεισο, κατὰ μερικὸν ἐξηγητὰς, σημαίνει τὸ «καθ' ὅτι ἐμνήθη τοὺς περὶ τοῦ Παραδείσου μυστικούς, καὶ ἀπορρήτους λόγους, οἳ τινες μέχρι τῆς σήμερον εἶναι ἀπόκρυφοι εἰς ἡμᾶς». Δηλαδή, τότε κατὰ τὴν θεωρίαν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀνέβη ἕως τρίτου οὐρανοῦ, δηλαδή πέρασε τοὺς τρεῖς οὐρανοὺς, τὴν πρακτικὴν φιλοσοφίαν, τὴν φυσικὴν θεωρίαν, ἔφθασε στὴν μυστικὴν θεολογίαν, ποὺ εἶναι ὁ τρίτος οὐρανός, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἠρπάγη στὸν Παράδεισο, ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς, καὶ μνήθηκε στὸ τί ἦταν τὸ ξύλον τῆς ζωῆς στὸ μέσον τοῦ Παραδείσου, τί ἦταν τὸ

* Εἰσήγησις ποὺ ἔγινε στὸ «Σεμινάριο Ὁρθόδοξου Πίστεως» στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς (11.12.1991).

ΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΕΤΡΑΦΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΕΣΒΙΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ*

Διὰ ταῦτα ἡ κοινὴ αὐτῆ μῆτηρ τῶν εὐσεβῶν, ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἡ τὴν κοινὴν σωτηρίαν τῶν ἀπαίταχου εὐσεβῶν πνευματικῶν αὐτῆς τέκνων, ἔργον καὶ σκοπὸν ἀδιάλειπτον ἔχουσα, ἐπειδὴ ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει τῆς, ὡς μὴ ὄφειλε, τολμηθείσης καινοτο-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 326 τοῦ ὑπ' ἀρ. 9 τεύχους.

ξύλο τῆς γνώσεως, τί ἦταν τὰ Χερουβεὶμ καὶ ἡ φλογίνη ρομφαία ποὺ ἐφύλασσαν τὴν Πύλη τῆς Ἐδέμ, τί ἀκριβῶς ἦταν τὰ δυὸ ξύλα τῆς ζωῆς καὶ τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ καὶ ὅλες τὶς ἄλλες μεγάλες ἀλήθειες ποὺ παρουσιάζει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη².

Τὸ τρίτο χωρίο ὑπάρχει στὴν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου. Στὸν ἐπίσκοπο τῆς Ἐφέσου παραγγέλλεται μεταξὺ τῶν ἄλλων: «Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ Θεοῦ μου» (Ἀποκ. 6' 7). Κατὰ τὸν Ἀνδρέα Καισαρείας, ξύλο τῆς ζωῆς δηλοῦται περιφραστικῶς ἡ αἰώνιος ζωὴ. Ὁ Θεὸς ἐπαγγέλλεται «μετασχεῖν τῶν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἀγαθῶν»³. Ἐπίσης, κατὰ τὸν Ἀρέθα Καισαρείας «Παράδεισον τὴν μακαρίαν καὶ αἰωνίζουσαν ἐκκλησίαν τῶν ζώων»⁴.

Ἐπομένως, Παράδεισος, αἰώνιος ζωὴ καὶ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα. Δὲν θὰ ἐπιχειρήσουμε στὸ σημεῖο αὐτὸ μεγαλύτερη ἀνάλυση γιὰ τὸ τί εἶναι Παράδεισος ἀναφορικὰ μὲ τοὺς ὄρους Βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Γεγονὸς εἶναι ὅτι Παράδεισος εἶναι ἡ αἰώνια ζωὴ ἐν κοινωνίᾳ καὶ ἐνότητι μὲ τὸν Τριαδικὸ Θεό.

Ἡ λέξη Κόλαση προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα κολάζω καὶ ἔχει δυὸ σημασίες καὶ ἔννοιες. Ἡ μία ἔννοια δηλώνει τὸ κλάδεμα, δηλαδή τὴν ἀναχαίτιση τῶν κλάδων τῶν δένδρων καὶ ἡ δεύτερη ἔννοια δηλώνει τὴν τιμωρία. Μὲ τὴν δεύτερη κυρίως ἔννοια χρησιμοποιεῖται στὴν Ἁγία Γραφή, ἀλλὰ ὁμως ἀπὸ τὴν ἄποψη ὅτι δὲν τιμωρεῖ ὁ Θεός, ἀλλὰ αὐτοτιμωρεῖται ὁ ἄνθρωπος, γιὰτὶ δὲν δέχεται τὴν δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, ὅπως θὰ δοῦμε πιὸ κάτω. Πάντως, ἡ ἀκοινωνησία τοῦ ἀνθρώ-

μίας, θεωρεῖται μίαν προφανῆ ἀνατροπὴν, καὶ κατάργησιν ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς ἱεράς παραδόσεως: γνωστὸν γάρ, ὅτι ἡ ἡμετέρα ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἐξ αὐτῶν τῶν χρόνων τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἔχουσα τὰς ἀρχάς, παρεδόθη, καὶ ἐδιδάχθη τοῖς τούτων ὁμιληταῖς καὶ συγχρόνοις, θεσπεσίως ἀνδράσι, καὶ ὑπ' αὐτῶν

που μὲ τὸν Θεὸ εἶναι τιμωρία, δταν μάλιστα σκεφθοῦμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος δημιουργήθηκε κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ βαθύτερος σκοπὸς τῆς ὑπάρξεώς του.

Δυὸ χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀναφέρονται ρητῶς στὴν Κόλαση. Τὸ ἕνα ὑπάρχει στὴν Περικοπὴ τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὴν μέλλουσα Κρίση. Ὁ Χριστὸς εἶπε: «καὶ ἀπελεύσονται οἱ εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον» (Ματθ. κε' 46). Ἄν αὐτὸ τὸ χωρίο συνδυασθῇ μὲ τὸ προηγούμενο «πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἠτομασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ» (Ματθ. κε' 41), φαίνεται ὅτι ἡ Κόλαση ταυτίζεται μὲ τὸ αἰώνιο πῦρ, τὸ ὁποῖο ἐτοιμάσθηκε γιὰ τὸν διάβολο καὶ τοὺς ἀγγέλους του καὶ ὄχι γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Τὸ ἄλλο χωρίο τῆς Ἁγίας Γραφῆς ποὺ περιέχει τὴν λέξη Κόλαση εἶναι στὴν ἐπιστολὴ τοῦ Ἐδωγγελιστοῦ Ἰωάννου: «ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείεται ἐν τῇ ἀγάπῃ» (Α' Ἰω. δ' 18). Βέβαια, αὐτὸ τὸ χωρίο δὲν ἀναφέρεται ρητῶς στὴν Κόλαση, δηλαδή στὸν τρόπο ζωῆς τῶν ἀδίκων μετὰ τὴν Δευτέρα Παρουσία τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ στὴν τιμωρία ποὺ συνδέεται μὲ τὸν φόβο καὶ εἶναι ἄλλοτρία τῆς ἀγάπης.

Ἡ ζωὴ τῆς Κολάσεως ἀποδίδεται στὴν Ἁγία Γραφή μὲ ἄλλους ὄρους καὶ ἄλλες ἐκφράσεις, ὅπως «πῦρ αἰώνιον» (Ματθ. κε' 41), «σκοτὸς ἐξώτερον» (Ματθ. κε' 30), «γένενα πυρός» (Ματθ. ε' 22), κ.λπ. Δὲν εἶναι ὁμως σκοπὸς μου ἐδῶ νὰ ἀναλύσω καὶ αὐτὲς τὶς σημασίες. Θὰ δοῦμε ὁμως κάπως τὴν σημασίαν τους δταν σὲ ἄλλη ἐνότητα, θὰ ἐξετάσουμε τὶς συνέπειες τῆς περὶ Παραδείσου καὶ Κολάσεως διδασκαλίας τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΙΕΡΟΘΕΟΣ Σ. ΒΛΑΧΟΣ
Ἱεροκήρυκας Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς

2. Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἐρμηνεία εἰς τὰς ΙΔ' Ἐπιστολάς τοῦ Ἀποστ. Παύλου, ἐκδ. ἄγ. Νικόδημος, Ἀθήνα 1971, τόμ. Β', σελ. 113, σημ. 3.

3. PG, 106, 233.

4. PG, 106, 529.

πάλιν διαδοχικῶς τοῖς ἐφεξῆς ἁγίοις πατράσι, οἵτινες ἀμφοῖν ταῖς ὠλέναις περιβαλλόμενοι καὶ ἀσπασάμενοι, προσήρμισαν αὐτῇ τὰ ἀσματικά μέλη, καὶ ἐμουσοῦργησαν τὰ τοσαῦτα θεοτερπῆ καὶ ψυχωσθήρια μελωδήματα, τὰ μέχρις ἡμῶν διατηρούμενα· δι' αὐτῆς λοιπὸν ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία αἰνεῖν τὸν Θεόν, κατὰ τὸν Οὐρανοθάμωνα, παρέλαβε καὶ ἐδιδάχθη, ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς· αὐτὴ δὴ τῆς γεραρᾶς ἀρχαιότητος καθηγιόσθη, καὶ καθιερώθη, θεμελιωθεῖσα κανονικῶς ὑπὸ τῶν ἁγίων ἡμῶν Πατέρων καὶ πρὸ πάντων αὐτῇ ὑπάρχει οἰκεία, καὶ ἀρμόδιος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ διὰ τὸ σεμνόν, καὶ εὐτακτον αὐτῆς, καὶ σεβάσιμον. «Ψάλλατε γάρ, φησὶν ὁ Προφητᾶναξ, τῷ Θεῷ συνετῶς, καὶ ὕμνολογεῖτε ἐν σεμνότητι καὶ φόβῳ» καὶ ὁ Οὐρανοφάντωρ «Τῷ προσηγεῖ, καὶ λείψ τῆς ἀκοῆς τὸ ἐκ τῶν λόγων ὠφέλιμον λανθανόντως ὑποδεξώμεθα». Ἄλλὰ καὶ ἡ ἁγία οἰκουμένη ἡ Σύνδοδος ἐν τῷ σε' αὐτῆς Κανόνι ἀποφαίνεται «Μὴ ἐπιλέγειν τι τῶν μὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀρμοδίων, καὶ οἰκείων, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς καὶ κατανύξεως τὰς τοιαύτας ψαλμωδίας προσάγειν τῷ τῶν κρυπτῶν ἐφόρῳ Θεῷ». Ἐκτὸς δὲ τούτων, ἐπειδὴ ἄπαντα σχεδὸν τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἱερὰ ἄσματα, καὶ μελωδήματα συνεγράφησαν κατὰ τε περίοδον, καὶ κατὰ τὴν λέξιν ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ, εἶναι φανερόν, ὅτι δὲν δύνανται νὰ ψαλῶσι μεθαρμοσθέντα, καὶ συγκαθέντα εἰς ἄλλον ξενικώτερον τρόπον, χωρὶς νὰ μεταβάλωσι τὸν ἐμμελῆ ρυθμὸν αὐτῶν εἰς ἀλλόκοτον, καὶ ἀσύστατον ψυχρότητα, καὶ ἀντὶ κατανύξεως, νὰ πληττωσι τὴν εἰς τὸ ἀρχαῖον ἱερὸν μέλος συνήθη, καὶ ἀφοσιωμένην ἀκοήν τῶν χριστιανῶν· καὶ ἕως πολλοὶ τῶν κενοφρόνων νεωτεριστῶν ἐτόλμησαν νὰ φαντασθῶσι καὶ αὐτοί, καὶ πρὸς ἄλλους νὰ συστήσωσι τὴν καινοφανῆ, καὶ καινότομον μουσικὴν ὡς ἀρχαίαν καὶ πάτριον· ἀλλ' ὅτι μὲν ἀρχαίαν μουσικὴν ἡ Ἐκκλησία παρέλαβε τὴν μονόφωνον, συνοδευομένην τῇ ὑπηχῆσει καὶ ἄλλων συμπαρισταμένων, μάρτυς ὁ θεὸς ἡμῶν πατὴρ μέγας Βασίλειος, λέγων· «Ἐπιτρέψαντες ἐνὶ κατάρχειν τοῦ μέλους, οἱ λοιποὶ ὑπηχοῦσι» καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς ἐξ ἐπαγγέλματος μουσικευομένοις εὐδηλον, ὅτι τινὲς τῶν παρ' ἡμῖν ὀκτῶ ἤχων τετραφώνῳ μέλει οὐχ ὑπάγονται. Εἰ δὲ καὶ πάλαι ποτὲ ἐν τισὶν ἁγίαις Ἐκκλησίαις ὀρθοδόξων μὲν, ἀλλ' ἑτερογλώσσων λαῶν εἰσῆχθη, κατὰ συγκατάθεσιν, εἶδος μουσικῆς ὅπως δὴποτε τῆς καθ' ἡμᾶς διαφέρον, τοῦτο γέγονε διότι αἱ γλῶσσαι ἐκείνων ἔχουσι λέξεις καὶ φθόγγους τῶν ἐλληνικῶν διαφέροντας, καὶ μὴ δυναμένους ἐφαρμοσθῆναι πρὸς τὸν ρυθμὸν τῶν κατὰ τὴν Ἑλληνίδα γλῶσσαν ἱερῶν μελωδημάτων. Ἐπειτα δὲ καὶ τῆς

ἐκείνων τῶν λαῶν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς πάντῃ διάφορος ἐστὶν ἢ εἰσαγομένη ὑπὸ τῶν νῦν καινότητος τετραφώνος, ἐπειδὴ πρῶτον, κατὰ τὰς πληροφορίας τῶν ἀκουσάντων, κλίνει ὅλως ἐπὶ τὴν δυτικὴν μουσικὴν, κατὰ τὴν ἔλλειψιν μόνων τῶν μουσικῶν ὀργάνων ἐκείνης ἀπολειπομένη· διὰ δὲ τὴν τετραφώνον ἀρμονίαν καταθέλγει τὴν ἀκοήν, ἐλκύει τὴν αἴσθησιν, καὶ καταχουνοῖ τὴν ψυχὴν, καὶ εἶναι λοιπὸν μουσικὴ οὐχὶ προσευχομένη, καὶ δοξολογούντων τὸν Θεόν ἐν εὐλαβείᾳ, καὶ φόβῳ, ἀλλὰ τῶν ὡς ἐπὶ διαχύσει εὐφραυνομένων, ἀναμειγνύουσα τὰς ἀγγελικὰς δοξολογίας τῶν ἱερῶν προσευχῶν μὲ μέλη ἐμπαθῆ, βεθλοῦσα τὰ πνευματικὰ ἄσματα μὲ ἐξωτερικὰς καινοφανείας· καὶ τούτων, οὕτως ἐχόντων, ὡς ἐννοήσῃ πᾶς εὐλαθῆς χριστιανός, ἐὰν τοιαύτη μουσικὴ εἶναι εἰσακτέα εἰς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ· καὶ ἂν ἡ εἰσαξις αὐτῆς συνάδῃ μὲ τὸ πνεῦμα τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς μνησθείσης ε' ἁγίας Συνόδου «μὴ ἐπιλέγειν τι τῶν μὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀρμοδίων καὶ οἰκείων... εὐλαβεῖς γάρ ἔσεσθαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, τὸ ἱερὸν ἐδίδαξε λόγιον». Περὶ τούτου καὶ ὁ ἱερός Μελέτιος ὁ σοφώτατος περὶ Χριστιανισμοῦ γράφων οὕτω φησὶν· «Ὡσπερ τὸ σεμνόν, καὶ σύμμετρον τῆς μουσικῆς εὐπρόσιτον, διὰ τὸ ἀμαιοτέρα κατασκευάζειν τὰς καρδίας, οἷον ἀνασπώσης τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος, οὕτω πάλιν ὑπέρμετρος μουσικὴ καὶ τῷ ἡδέι παρὰ τὸ μέτρον ἐνασχολουμένη, οὐχ ἡδύνη, ἀλλ' ἐκλύει». Ἐπειδὴ δὲ ἐπιλήψει ἡμᾶς ὁ χρόνος ἀποδεικνύοντας πόσον ἡ ἡδυπαθῆς, καὶ ἀπρεπῆς μελωδία ἀπομακρύνεται τοῦ σωτηρίου σκοποῦ τῆς προσευχῆς τῆς διὰ τῶν ἱερῶν ψαλμωδιῶν γιγνομένης, εἶγε παράκλησις οὖσα πρὸς Θεόν, πρὸς ἐξιλέωσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ἀπαιτεῖ ὁμολογουμένως καὶ ἦθος καὶ καρδίαν καὶ ἀκοήν πνευματικὴν ὅλως, καὶ κατανευγμένην, καὶ οἰασοῦν βιωτικῆς ἰδέας, καὶ ἀφορμῆς ἐλευθέρας, διὰ τοῦτο, ἵκανὰ ταῦτα ἡγούμενοι πρὸς κοινὴν πληροφορίαν τῶν εὐσεβῶν, καὶ ἵνα κατανοήσωσι τὸ σωτήριο μὲν, καὶ ψυχωφέλες, καὶ πρὸς τὴν θεῖαν ὕμνολογίαν κατάλληλον τῆς ἡμετέρας ἀρχαιοπαράδοτου μουσικῆς, ἀνάριστον δέ, καὶ πάντῃ ἀνοίκειον τῆς καινοφανοῦς τετραφώνου, πρὸς ἐκεῖνα στρέφομεν τὸν λόγον, τὰ ἐν ἀρχῇ ἐκτεθέντα ἱερὰ ἀποφθέγματα: «Μὴ μετακινεῖν, μηδὲ μεταίρειν ὄρια αἰώνια, ἃ οἱ Πατέρες ἡμῶν ἔθεντο». Ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία παραλαβοῦσα μετὰ τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων, καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων, καὶ τὰ σεπτὰ ἔθιμα, τάξεις τε καὶ ἀρχαίας παραδόσεις, τὰς δίκην κρίκων ἀλύσου συγκροτούσας τὸ ὀρθόδοξον αὐτῆς σύστημα, συνέχει σταθερῶς, καὶ περικρατεῖ ἱερῶς πάντα ταῦτα, ὡς ἱερὰ καὶ πατροπαράδοτα, μηδὲ μέχρι κεραίας ἀνεχομένη οἰανδήποτε περὶ αὐτὰ μεταποίησιν

και εξαλλοίωσιν, μήποτε, ἐνὸς τῶν κρίκων τούτων διασπαθέντος τῷ νεωτερισμῷ, κίνδυνος και τοῖς λοιποῖς ἐπιγένηται. Διὸ και τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς μουσικῆς, ὡς ἀρχαίῳθεν ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀγίων Ἀποστόλων ἀρξαμένης, και διὰ τῶν ἀγίων Πατέρων διαδοχικῶς μέχρι τῆς σήμερον διαδοθείσης και καθιερωθείσης, ἀπρίξ ἔχομένη, και ταύτην φυλάττουσα στερεῶς, ἅτε δῆ, συνωδὰ τοῖς περὶ αὐτῆς συνοδικοῖς και πατρικοῖς ὄροις, και θεσμοῖς, κρίνουσα αὐτὴν ἀρμοδίαν, και οἰκείαν ταῖς Ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ, ταῖς ἐν χρήσει κανονικῆ ἀδιασείστω ἔχουσας αὐτὴν ἀπ' αἰῶνων, και πρὸς τούτοις, κηδομένη ὅπως ἡ καθολικὴ ἐνότης τῶν ἀπανταχοῦ γῆς ὀρθοδόξων και διὰ τούτου τοῦ τῶν ἀυχημάτων τῆς εὐσεβείας καλλίστου χαρακτηρίζεται, και σύμπαντες ἐν ἐνὶ στόματι, και μιᾷ καρδίᾳ δοξολογῶσι, και ἐν Ἐκκλησίαις εὐλογῶσι τὸν Θεὸν τοῖς αὐτοῖς ψαλμοῖς και ὕμνοις και ὠδαῖς πνευματικαῖς, οὐδεμίαν ἀνέχεται περὶ ταύτην τὴν ἱερὰν αὐτῆς μουσικὴν καινοτομίαν και νεωτερισμόν, ὡς λυμαινόμενον τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησιαστικὴν διάταξιν και τὴν πατροπαραδοτὸν διατύπωσιν, και ὑψηλῷ κηρύγματι διὰ τοῦδε τοῦ Πατριαρχικοῦ και Συνοδικοῦ Γράμματος διακηρύττουσα ἀπαράδεκτον και κατάκριτον ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἀκολουθίαις, και ὕμνωδαῖς παρεῖσφρησιν εἰσαξίν, και χρήσιν οἰασδήποτε ξένης και ἐκφύλου, και ἀλλοτρίας μουσικῆς, συμβουλεύει πατρικῶς, και προτρέπει πάντας τοὺς εὐσεβεῖς και ὀρθοδόξους χριστιανούς, τὰ γνήσια αὐτῆς πνευματικὰ τέκνα, ἵνα ἐμμένοντες ἐπαινετῶς, και θεαρέστως τῇ φυλακῇ τῶν πατροπαραδότων ἱερῶν ἡμῶν διατάξεων, προσέχωσιν ἑαυτοῖς μετὰ πάσης ἐπιμελείας, οὐ μόνον τὴν παραδοχὴν ταύτης τῆς καινοτομίας ἀποφεύγοντες, ἀλλ' οὐδὲ μέχρις ἀκοῆς ἐν Ἐκκλησίαις τὸ σύνολον αὐτῆς ἐλθεῖν ἀνεχόμενοι, και οὕτως ἀνώτεροι καθιστάμενοι τοῦ ἐπιβλαβοῦς ταύτης ἀποτελέσματος· ὅσοι δὲ τυχὸν ἔφθασαν ἐξ ἀγνοίας, ἢ ἄλλως πως εἰσαγαγεῖν ἐν ταῖς ἱεραῖς αὐτῶν Ἐκκλησίαις τὴν, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἀνοικεῖον τετράφωνον μουσικὴν, ἀποβάλωσιν αὐτὴν ἀμέσως, και ἀπομακρύνωσιν ἀπὸ τῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν, και ἐπαναγάγωσιν αὐθις τὴν πάτριον ἡμῶν ἐκκλησιαστικὴν, συμφρονούντες ὡς μέλη γνήσια τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, τοὺς δ' ἐν ταῖς κατὰ τόπους τῆς Εὐρώπης ἀνατολικαῖς ὀρθοδόξαις Ἐκκλησίαις προϊσταμένους εὐλαβεστάτους Ἱερεῖς, ἐξαιρέτως ὑπαμμνήσκουσα ὅσον ὀφείλουσιν ἀγρυπνεῖν, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, ὑπὲρ τῶν ψυχῶν, ὧν ἔλαχον ἤδη προῖστασθαι ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ὡς λόγον ὑπὲρ αὐτῶν ἀποδώσαντες ἐνώπιον τοῦ ἀδεκάστου Κριτοῦ ἐν τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ τῆς παγκοσμίου κρίσεως, προτρέπεται ἐκκλησια-

στικῶς, και διατάττει ἀποφαντικῶς, ἵνα μηδέποτε ἀποδέξωται τὴν τοιαύτην τῶν θεῶν ὕμνων ἀπαράδεκτον καινοτομίαν, ἀλλὰ συντελέσωσι μᾶλλον κατὰ τὸ ὀφειλόμενον αὐτοῖς ἱερὸν χρέος, διὰ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν παραινέσεων και νοουθεσιῶν εἰς τὴν παντελεῖ τῆς καινοτομίας ταύτης παραφθόγγου μουσικῆς ἀποπμπῆν ἐκ τῶν ὀρθοδόξων αὐτῶν Ἐκκλησιῶν, εἴπου τυχὸν φθάσασα, ὡς μὴ ὠφελε, παρεισχῆθη, και τὴν τελείαν αὐτῆς κατάργησιν. Ταῦτα κατὰ χρέος Ἐκκλησιαστικῆς προνοίας παραινόμεν και προτροπόμεθα πᾶσιν ὑμῖν τοῖς ἀπανταχοῦ εὐσεβεῖς και ὀρθοδόξοις ἐκάστης τάξεως και βαθμοῦ, ἀγαπητοῖς ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς και πνευματικοῖς τέκνοις περιποθήτοις, ἀπεκδεχόμενοι τὴν μετὰ προθυμίας χριστιανικῆς και υἱικῆς εὐπειθείας πραγματικὴν ἐκτέλεσιν τῶν σωτηριωδῶν ἡμῶν παραινέσεων, και τὴν ἐν ἐτοιμότητι ὑπακοῆν εἰς τὰς μητρικὰς φωνὰς τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἧς ἡ χάρις και τὸ ἀπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

ἡμῶς' κατὰ μῆνα Νοέμβριον.

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς και εὐχέτης.

† Ὁ Ἡρακλείας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Χαλκηδόνης ΙΕΡΟΘΕΟΣ

† Ὁ Δέρκων ΝΕΟΦΥΤΟΣ

† Ὁ Τυρνόβου ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

† Ὁ Ἀδριανουπόλεως ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

† Ὁ Νεοκαισαρείας ΚΥΡΙΑΛΟΣ

† Ὁ Πρόεδρος Ἰκονίου ΜΕΛΕΤΙΟΣ

† Ὁ Μελενίκου ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Μεσημβρίας ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

† Ὁ Βιδύνης ΙΩΣΗΦ

† Ὁ Κασσανδρείας ΙΕΡΕΜΙΑΣ.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΜΠΟΥΓΑΤΣΟΣ
φιλόλογος - θεολόγος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Στὴ σειρὰ «Φυλλάδια ἐπικαιρότητας»
ἐκυκλοφόρησαν και τὰ τεύχη:

★ ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ Ι. ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΩΣ ὅπως θιώνεται στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία (τοῦ Βασ. Μουστάκη, †).

★ ΠΩΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΤΑΙ ΤΟ ΠΕΝΘΟΣ.

★ ΤΟ ΑΛΛΗΘΟ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ (κρίτήριο και βάση ἐνότητος), τοῦ Καθηγ. Παν. Ι. Μπούμη.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

'Ενδιαφέρον διὰ τὴν προστασίαν τοῦ φρικτοῦ περιβάλλοντος.

'Υπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Α.Β.Υ. τοῦ Πρίγκηπος Φιλίππου, δονκός τοῦ 'Εδιμβούργου, ὅστις ἦτο καὶ ὁμιλητής, τὴν 1ην 'Ιουνίου 1992 ἐπραγματοποιήθη ἐν τῇ 'Ι. Μονῇ τῆς 'Αγίας Τριάδος ἐν Χάλκῃ Συμπόσιον περὶ «Θρησκείας καὶ Περιβάλλοντος», προεδρευόμενον ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Περγάμου κ. 'Ιωάννου.

'Ο Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν τῇ σχετικῇ ὁμιλίᾳ του —μετὰ τῆς διακρινούσης τὸν λόγον του σαφηνείας, ἐπιγραμματικῆς διαπνώσεως καὶ βαθείας θεολογικῆς σκέψεως— παρουσίασεν ἐν-συνόπῳ τὴν συνισταμένην τῶν ὀρθοδόξων ἀπόψεων περὶ τῶν σχέσεων 'Ορθοδοξίας καὶ Περιβάλλοντος, τονίσας ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν προστασίαν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος δικαιολογεῖται ἐκ λόγων θεολογικῶν καὶ ποιμαντικῶν.

Θ ε ο λ ο γ ι κ ῶ ς ἡ σωτηρία ἀναφέρεται οὐ μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ «διὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἄλλην τὴν κτίσιν», δοθέντος ὅτι ὁ Κύριος εἶναι ἡ ἀνακεφαλαίωσις» ὅλης τῆς Δημιουργίας. Διὰ τῆς Θείας Ἐδχαριστίας καθίσταται φανερόν, ὅτι «οἱ πιστοὶ φέρουν τὰ δῶρα τῆς Δημιουργίας, τὸν ἄρτον, τὸν οἶνον, διὰ τὰ μεταβληθῶν ταῦτα εἰς τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ ἀναφερθῶν εἰς τὸν Δημιουργὸν ἐν εὐχαριστίᾳ. Οἱ 'Ορθόδοξοι Χριστιανοὶ πιστεύομεν ἀκραδάντως, ὅτι ὁ ἕλικὸς κόσμος οὐχὶ μόνον ἐδημιουργήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἔχει ὡς προορισμὸν τὴν συμμετοχὴν του εἰς τὴν δόξαν καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν ἐν Χριστῷ διὰ τοῦ ἀνθρώπου. Σκοπὸς τελικὸς τῆς Δημιουργίας δὲν εἶναι, συνεπῶς, ἡ χρῆσις καὶ ἡ ἐκμετάλλεσις τῆς διὰ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ πολὺ ὑψηλότερον καὶ ἱερώτερον».

Π ο ι μ α ν τ ι κ ῶ ς, κατὰ τὸν Παναγιώτατον, πρέπει νὰ δημιουργηθῇ ἡ συνείδησις, ὅτι πᾶσα «ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου συντελοῦσα εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος δέον νὰ θεωρῆται ὡς σοβαρωτάτη ἁμαρτία... Οἱ πιστοὶ πρέπει νὰ εὐαισθητοποιηθῶν εἰς τὴν σοβαρότητα τῆς ἁμαρτίας αὐτῆς καὶ νὰ ἐνστερνισθῶν τὸ ἀνάλογον ἦθος. Νὰ παύσουν νὰ θεωροῦν ἑαυτοὺς ὡς ἰδιοκίτητας τῆς φύσεως καὶ νὰ ἀντιλαμβάνονται τὴν ἀποστολὴν των ὡς ἱερέων τῆς

Δημιουργίας, οἱ ὅποιοι ἔχουν ὡς καθήκον των νὰ ἀναφέρουν τὴν ἕλικὴν κτίσιν εἰς τὸν Δημιουργόν. Εἰς τὸ ἦθος τοῦτο δύναται νὰ ὑποβοηθήσῃ τοὺς πιστοὺς τῆς 'Εκκλησίας ἡμῶν τόσοσιν ἡ λειτουργικῆ, ὅσοσιν καὶ ἡ ἀσκητικῆ παράδοσις τῆς 'Εκκλησίας».

'Ἡμέρα προσευχῶν ὑπὲρ τῆς προστασίας τῆς Δημιουργίας τοῦ Θεοῦ.

'Εν συνεχείᾳ πρέπει νὰ σημειωθῇ, ὅτι ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἐν τῇ αὐτῇ ὁμιλίᾳ του κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἐν Χάλκῃ Συμποσίου ὑπέμνησεν, ὅτι ἤδη ὁ ἀείμνηστος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Δημήτριος «εἶχε» ἐπισημάνει εἰς τὸ ἀπὸ πρώτης Σεπτεμβρίου 1989 Μήνυμα αὐτοῦ τὴν κρισιμότητα τοῦ ὅλου θέματος (τῆς προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος), ἐνῶ οἱ ἀδελφοὶ Προκαθήμενοι τῶν ἀγίων 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν κατὰ τὴν πρόσφατον αὐτῶν ἐν Φαναρίῳ Σύναξιν ἐξέφρασαν κατὰ τρόπον ἐπίσημον τὴν πλήρη αὐτῶν συμφωνίαν πρὸς τὴν τοιαύτην θέσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, διακηρύξαντες πρὸς πάντας ὅτι σύνολος ἡ 'Ορθοδοξία υἰοθετεῖ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς καθιέρωσιν τῆς πρώτης Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους ὡς ἡμέρας προσευχῶν διὰ τὴν προστασίαν τῆς Δημιουργίας τοῦ Θεοῦ».

'Επίσης ὁ Σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς 'Εκκλησίας τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων κ. Βαρθολομαῖος ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα, ὅτι τὴν πρωτοβουλίαν ταύτην τοῦ ἐντροῦ τῆς 'Ορθοδοξίας θὰ υἰοθετήσουν «καὶ αἱ λοιπαὶ Χριστιανικαὶ 'Εκκλησίαι, ὥστε νὰ καθιερωθῇ ὑπὸ πάντων τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων ἡ πρώτη Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους ὡς χρόνος προσευχῶν διὰ τὴν προστασίαν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος».

'Επαλξις τοῦ 'Ελληνισμοῦ καὶ τῆς 'Ορθοδοξίας.

Οἱ γνωστοὶ ἀγῶνες τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου 'Ιεροσολύμων κ. Διοδώρου καὶ τῆς 'Αγιοταφτικῆς 'Αδελφότητος πρὸς περικρούρησιν καὶ προβολὴν τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ τῶν 'Ιερῶν Προσκυνημάτων τῶν περιοχῶν, αἱ ὁποῖαι ἐγγῶρισαν τοὺς θεματούχοις τοῦ Κυρίου, ἀέσπασαν δημοσίᾳ τὸν δίκαιον ἔπαινον τοῦ ἐπισήμως ἐπισκεψαμένου τὸ 'Ισραήλ

Πρωθυπουργού της Ελλάδος κ. Κωνσταντίνου Μη-
τσιτάκη.

Ούτος, κατά την διάρκεια δεξιώσεως, ἐδήλωσε
χαρακτηριστικῶς πρὸς τὸν Διευθυντὴν τῆς «Ἐκκλη-
σιαστικῆς Ἀληθείας» κ. Ἰ. Μ. Χατζηφώτην: «Ἦ-
ταν πολὺ συγκινητικὴ ἢ ἐπίσκεψις. Πάρα πολὺ συγ-
κινητικὴ. Ὁμολογῶ ὅτι θὰ μὴ μείνῃ ἀλησμόνητη.
Εἶναι μιὰ ἐπαλξὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδο-
ξίας, τὴν ὁποία πρέπει πάση θυσίᾳ νὰ κρατήσουμε.
Μίλησα πάνω σ' αὐτὸ μὲ τὸν Πατριάρχην, ὁ ὁποῖος
πράγματι στέκει στὴν ἐπαλξὴ τοῦ χρόνου, μὲ τοὺς
λοιποὺς Μητροπολίτας, μὲ ὅλη τὴν Ἀγιοταφικὴ Ἀ-
δελφότητα».

Ἐξ ἄλλου ὁ κ. Πρωθυπουργός, ἀναφερόμενος
γενικώτερον εἰς τὴν σημασίαν τῆς παρουσίας τῆς
Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑλ-
λάδος, ἐτόνισεν, ὅτι «εἶναι ἀνάγκη ἐμεῖς οἱ Ἕλλη-
νες νὰ δώσουμε περισσότερη προσοχὴ ἀπὸ ὅση δίδου-
με μέχρι σήμερον στὴν Ἐκκλησίαν, στὴν Ὁρθοδοξίαν,
στὶς Ἐκκλησίες ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος. Καὶ
νὰ καταλάβουμε τὸν μεγάλο ρόλο, πὸν μπορεῖ καὶ
πρέπει νὰ παίξει ἡ Ὁρθοδοξία στὸν σημερινὸ κό-
σμος καὶ πόσον ἡμπορεῖ νὰ βοηθήσῃ τὴν ἐλληνικὴ ἐξω-
τερικὴ πολιτικὴ».

«Ἐχει ὑψίστην ἱστορικὴν σημασίαν».

Ἡ ἐπὶ τινος ἡμέρας (16 - 26 Ἰουνίου 1992)
παρουσία ἐν Ἑλλάδι τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου
Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου Β' καὶ τῆς
Συνοδείας Αὐτοῦ, περὶ τῆς ὁποίας ἐπισκέψεως γίνε-
ται ἐκτενὴς λόγος εἰς ἄλλας σελίδας, συνετέλεσεν εἰς
τὸ νὰ φέρωμεν εἰς τὴν μνήμην μας τοὺς στενοτάτους
ἀδελφικούς δεσμούς, οἱ ὁποῖοι συνδέουν τὰς δύο Ἐκ-
κλησίας.

Ὡς ἐτονίσθη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπι-
κόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ
κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Θ. Λειτουργί-
αν ἐν τῷ Ἱ. Καθεδρικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν, ἀπειροὶ
εἶναι αἱ ἱστορικαὶ μαρτυρίαι, καθ' ἃς πρὸ 1200 χρό-
νων τὸ Ἅγιον Βυζάντιον μετέδιδε τὴν εἰς Χριστὸν
πίστιν εἰς τὸν Ρωσικὸν λαόν. Καὶ ἀργότερον, πρὸς ἔκ-
φρασιν ἐδγνωμοσύνης ἢ Ἁγία Ρωσία, ὄχι μόνον συμ-
παρεστάθη εἰς τὴν ἀπόκρουσιν τῶν κινδύνων τοῦ Ἔ-
θνους ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ δευτέρω μῆτις ἐγένετο σπου-
δαίων Ἑλλήνων ἀγωνιστῶν καὶ ἐδεργείων, οἱ ὁ-
ποῖοι τὸν μόχθον καὶ τὸν πλοῦτον αὐτὸν διέθεσαν
ὑπὲρ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς ἐκ τῆς τέφρας ἀναγεννή-
σεως τῆς πατρίδος μας «ὅτε ὁ Κύριος ἐξήγαγεν ἡ-
μᾶς ἐκ τοῦ σκότους τῆς δουλείας καὶ τῆς σκιάς τοῦ

θανάτου». Πλήθος τὰ ὀνόματα τῶν εὐπατρίδων, ὧν
ἡ μνήμη αἰωνία, ἀλλὰ καὶ ζωντανὴ πλησίον ἡμῶν
ἢ τῆς μαρτυρίας ἐπιστέγασις, τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ
Ἁγίου Ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Ε', Οἰκουμε-
νικοῦ Πατριάρχου, τὸ ὁποῖον χάριτι Θεοῦ, μετὰ ἀπὸ
τὴν εἰς Ὁδησὸν φιλοξενίαν αὐτοῦ, μετὰ τῶν ἁγίων
πατέρων τοῦ Ἐθνους ἡμῶν ἐπαναπαύεται ἐν τῷ Ἱε-
ρῷ τούτῳ Τεμένειῳ.

Ἐξ ἄλλου, κατὰ τὴν διακήρυξιν τοῦ Μακ. Ἀρ-
χιεπισκόπου κ. Σεραφεῖμ, ἢ εἰς Ἑλλάδα ἔλευσις τοῦ
Ἀγιοτάτου Πατριάρχου κ. Ἀλεξίου Β' «ἔχει ὑ-
ψίστην ἱστορικὴν σημασίαν, διότι τὸ μέγα σκέλος τῆς
Ὁρθοδοξίας, ὡς εἶναι ἡ Μεγάλῃ Ὁρθόδοξος Ρω-
σικὴ Ἐκκλησία, ἀποτελεῖ σημαντικὸν λιμενοβραχί-
ον προφυλάξεως ἀπὸ τῶν ὀρμητικῶν ἐπικινδύνων
κυμάτων, πὸν προκαλοῦν σύγχρονα ἐκκλησιολογικὰ
προβλήματα».

«Ἴσως θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ πρῶτον βῆμα».

Εἰς τὸ συναποσιελλόμενον τεῦχος τοῦ «Ἐφημε-
ρίου» δημοσιεύεται ἀρθροῖδιον περὶ τῆς μνήμης τῆς
δοσίας Ὀλυμπιάδος τῆς διακόνου, ὅπερ καταλήγει ὡς
ἐξῆς: «Σημαντικὴ ὑπῆρξεν ἡ ἀκτινοβολία τοῦ προσω-
πικοῦ παραδείγματός της εἰς τὰς τάξεις τῶν διακονισ-
σῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀνάμεσα εἰς ὁποῖες
ἐξχώριζαν τόσον ἡ Σιλβίνα, ἡ Πενταδία, ἡ Ἀμπερού-
κλη καὶ ἡ Σαβινιανή, ὅσον καὶ οἱ μοναχῆς - δια-
κόνισσες Ἐλισσάνθια, Μαργαρίτα καὶ Παλλαδία, πὸν
εἶχαν ἀναλάβει τὸ διακονικὸ ἔργο μέσα εἰς τὸ γυναικεῖο
μοναστήρι, πὸν ἰδρύθηκε ἀπὸ τὴν Ὀλυμπιάδα κοντὰ
στὸν ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ἐκεῖ καθήκοντα ἡγου-
μένης ἀσκούσε ἡ ἰδία.

Ἐμὴπως τὰ γεγονότα αὐτὰ ὑπερθυμίζον, ὅτι οὐ
πολλὰ γυναικεῖα μοναστήρια θὰ ἔπρεπε νὰ χειροτο-
νῶνται οἱ ἡγουμέναι καὶ μερικῆς μοναχῆς ὡς δια-
κόνισσες; Αὐτὸ ἴσως θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ πρῶτον
βῆμα πρὸς ἀξιοποίησιν τοῦ ὑπ' ἀρ. 32 συμπέρασματος
τοῦ «Διορθοδόξου Θεολογικοῦ Συνεδρίου», πὸν τὸ
1988 κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Σε-
πιτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου συγκλήθηκε στὴν
Ρόδο πρὸς ἐξέτασιν τῆς θέσεως τῆς γυναικῆς μέσα
στὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Κατὰ τὸ συμπέρασμα αὐ-
τό, «ἡ ἀποστολικὴ τάξις τῶν διακονισσῶν πρέπει νὰ
ἀναβιώσῃ».

Τρομακτικὴ ἀπειλή.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γουμενίσσης κ. Δημή-
τριος, ἀναφερόμενος ἐν ἐγκυκλίῳ του εἰς τὸ δημο-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

—'Η Αὐτοῦ Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Σεραφεῖμ τὴν Τετάρτην 10ην Ἰουνίου ἐ.ξ. ἐδέχθη ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην Ἀνδρούσης κ. Ἀναστάσιον, Πατριαρχικὸν Ἐξαρχον ἐν Ἀλβανίᾳ, συνοδευόμενον ὑπὸ δμάδος κληρικῶν ἐξ Ἀλβανίας.

—Ἀκολούθως ἐδέχθη ἀντιπροσωπεῖαν τῆς ἐκ 45 Βουλευτῶν Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου ὑπὸ τὸν Βουλευτὴν κ. Βασ. Κοραχάη.

—Τὴν Τρίτην 16ην Ἰουνίου καὶ Τετάρτην 17ην Ἰουνίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προήδρευσε τῶν ἐργασιῶν τῆς Δ.Ι. Συνόδου τοῦ μηνὸς Ἰουνίου ἐ.ξ.

—Τὴν μεσημβριάν τῆς Τετάρτης 17ης Ἰουνίου ὁ Μακαριώτατος ὑπέδεχθη ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ τὸν ἀφιχθέντα δι' ἐπίσημον ἐπίσκεψιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος, Μακαριώτατον καὶ ἀγιώτατον Πατριάρχην Μόσχας κ. Ἀλέξιον τὸν Β' καὶ τὴν συνοδείαν του.

(Διὰ λεπτομερείας ἐπισκέψεως Μακαρ. Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου βλέπετε ἰδιαιτέρως καταχωριζόμενον χρονικόν).

—Τὴν Τρίτην 23ην Ἰουνίου ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη ἐν τῇ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῇ τὸν Σεβασμιώτατον Ἐπίσκοπον Μπάτσκας κ. Εἰρηναῖον Μπούλοβιτς τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας.

—Τὴν Παρασκευὴν 26ην Ἰουνίου ἐ.ξ. ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προέπεμψε τὸν διὰ Μόσχαν ἀναχωρήσαντα Μακαριώτατον καὶ Ἀγιώτατον Πατριάρχην Μόσχας κ. Ἀλέξιον τὸν Β' καὶ τὴν συνοδείαν του.

—Τὴν Δευτέραν 29ην Ἰουνίου ἐ.ξ. προσέστη τοῦ πανηγυρικοῦ ἔσπερινοῦ τοῦ Ἀπ. Παύλου εἰς τὸν ἱερόν βράχον τοῦ Ἀρείου Πάγου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

—Εἰς τὸ περιοδικὸν «ZURNAL MOSKOVSKOJ PATRIJARHII» 10 (1991) ἐδημοσιεύθη ἐπιστολὴ τοῦ Μα-

καριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας, τὴν ὁποῖαν ἀπευθύνει πρὸς ὄλους τοὺς πιστοὺς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, μετὰ τὴν παράκλησιν νὰ ἀποτραπῆ εἰς τὴν δύσκολον καὶ κρίσιμον ἐποχὴν μας ἢ πρόκλησις ἑνὸς αἱματηροῦ ἐμφυλίου πολέμου.

—Εἰς τὸ περιοδικὸν «ZURNAL MOSKOVSKOJ PATRIJARHII» 9 (1991) ἐδημοσιεύθη ἡ εἶδησις ὅτι ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία προβαίνει εἰς προσηλυτισμὸν τῶν λαῶν τῆς Ρωσίας. Τοῦτο ἤρχισεν ἐκ τῆς δυτικῆς Οὐκρανίας καὶ συνεχίζεται πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Οὐκρανίαν, τὴν Σιθηρίαν καὶ τὴν Ἄπω Ἀνατολήν. Τὸ Βατικανὸν διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον διαθέτει καὶ χρησιμοποιοῖ πάντα τὰ οἰκονομικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα δῆθεν ἀποστέλλονται δι' ἀνθρωπιστικούς σκοπούς, εἰς τὴν πραγματικότητά ὅμως πρόκειται περὶ ὀργανωμένου προσηλυτισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπειλεῖ ἄμεσα τὴν Ὁρθοδοξίαν τῆς Ρωσίας.

—Διὰ πρώτην φοράν μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ ἔτους 1917 εἰς τὴν ρωσικὴν πόλιν HARKOV κατὰ τὸ ἔτος 1991 ὀργανώθη ἔκθεσις σπανίων καὶ μεγάλῃ ἀξίας ἰ. ἀμφίων, τὰ ὁποῖα προέρχονται ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Σεβ. Ἐπισκόπου HARKOV καὶ BOGODUHOVSKI κ. Νικοδήμου.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κιέβου καὶ πάσης Οὐκρανίας κ. Φιλάρετος εἰς συνέντευξίν του εἰς τὸ περιοδικὸν «ZURNAL MOSKOVSKOJ PATRIJARHII» 8 (1991) εἶπε τὰ ἑξῆς: «Σήμερον εἰς τὴν Οὐκρανίαν ὑπάρχουν 5.000 καὶ πλέον ὀρθόδοξοι ἑνοριαί..., ὡς καὶ 1800 ἑνοριαὶ ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Οὐνίτας. Κύριον μέλημα τῆς Αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας εἶναι ἡ πλήρωσις τῶν κενῶν ἑνοριῶν με ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι θὰ διδάσκουν καὶ εἰς τὰ νεοἰδρυθέντα σχολεῖα τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ

—Ὁ Μακ. Πατριάρχης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας κ. Παῦλος, οἱ σεβ. ἐπίσκοποι: Ζίτσης

γραφικὸν πρόβλημα, ἐπεσήμανεν ἐδοτότως τὰ ἑξῆς:

«Ὁ καιρὸς τὸ καλεῖ νὰ μιλοῦμε τώρα τελευταῖα, γιὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς ἐθνικοὺς κινδύνους, πὸν ἀπειλοῦν τὴν πατρίδα μας. Μὰ ὑπάρχει ἕνας ἐθνικὸς κίνδυνος, πὸν ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τὸν δημιουργοῦμε καὶ τὸν τρέφουμε. Ναι, μὴ σὰς φαίνεται παράδοξο. Ἐμεῖς οἱ νεοέλληνες εἴμαστε ὑπεύθυνοι γιὰ τὸν ἐπ' ἀριθμὸν ἕνα ἐθνικὸ κίνδυνον, πὸν ἀπειλεῖ με ἀφανισμό τὸ Ἔθνος μας! Καὶ αὐτὸς εἶναι ἡ συρρίκνωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἡ ὀλιγόστευση τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Ἑλλάδα μας γερνάει. Οἱ θάνατοι εἶναι περισσότεροι ἀπὸ τὶς γεννήσεις. Σὲ λίγα χρόνια ὁ ἕνας σιτὸς τρεῖς Ἑλληνες θὰ εἶναι ἄνω τῶν 65 χρόνων. Κι αὐτὸ θὰ εἶναι

σὲ βάρος τῆς οἰκονομίας, τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, τοῦ πολιτισμοῦ, σὲ βάρος τοῦ ἴδιου τοῦ Ἔθνους μας. Ἰδίως, ἂν σκεφθοῦμε διὰ τὰ τελευταῖα 20 χρόνια οἱ ἀνατολικοὶ γείτονές μας διπλασιάστηκαν. Ἐνῶ ἐμεῖς σὲ λίγα χρόνια θὰ λιγοστεύουμε κατὰ δύο ἐκατομμύρια!».

Τὰ σχόλια εἶναι περιττά. Εἶναι ἐπὶ τέλους καιρὸς, ἵνα πάντες οἱ ἀρμόδιοι συνεργασθοῦν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς τρομακτικῆς ἀπειλῆς. Πρέπει κατὰ τρόπον τελεσφόρον καὶ ἀποτελεσματικὸν νὰ ἀντιμετωπισθοῦν τὰ πνευματικὰ καὶ τὰ ὕλιον - οἰκονομικὰ αἴτια, τὰ ὁποῖα ὀδηγοῦν εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν γεννήσεων.

κ. Στέφανος καὶ ВАСКА κ. Εἰρηναῖος, καὶ ὁ πρωτοδιάκονος VLADA ΜΙΚΙΣ ἐν ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας ἐπεσκέφθησαν τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κων)πόλεως καὶ Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη ἄνω Βαρθολομαῖον κατὰ τὸ διάστημα 8-11 Νοεμβρίου. Ἐκ τῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα ἐσυζητήθησαν τὰ σημαντικότερα εἶναι τὰ ἑξῆς: α) Ἡ κατάστασις εἰς τὰς τοπικὰς ὀρθόδοξους Ἐκκλησίας· β) Τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων μετὰ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν ἰδιαίτερος ἐξ αἰτίας τῆς οὐνίας· γ) Αἱ δυσκολίαι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας λόγω τοῦ πολέμου ὁ ὁποῖος διεξάγεται εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν· δ) Ἡ ζωὴ καὶ ἡ δραστηριότης τῆς ἰ. μονῆς Χιλανδαρίου καὶ ε) Τὸ σχίσμα τῆς «Μακεδονίας». Ἐπίσης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας νὰ κληθῶν εἰς σύσκεψιν οἱ ὀρθόδοξοι Πατριάρχαι καὶ οἱ προκαθήμενοι τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν τὸ συντομώτερον δυνατὸν ἐξ αἰτίας τῶν σοβαρῶν προβλημάτων.

—Ὁ σεβ. ἐπίσκοπος Σλαβονίας κ. Λουκιανός, ὁ ὁποῖος συνελήφθη καὶ ἐφυλακίσθη ὑπὸ τῶν Κροατῶν διὰ δύο περίπου μῆνας, ἀπηυθύνθη πρὸς τὸν Διεθνή Ἐρυθρὸν Σταυρὸν ζητῶν τὴν ἐπέμβασιν του διὰ νὰ καταστήθῃ δυνατὴ ἡ ἐπιστροφή του εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν του μέγαρον εἰς τὸ ΡΑΚΡΑC. Παρακαλεῖ νὰ μεσολαθήσῃ ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς καὶ νὰ ὑποχρεώσῃ τὰς ἀρχὰς τῆς Κροατίας νὰ ἀποσύρουν ἀπὸ τὸ ὀρθόδοξον ἐπισκοπεῖον τοῦ ΡΑΚΡΑC τὰς ἐνόπλους δυνάμεις αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἐγκατασταθεῖ ἐντὸς αὐτοῦ ἀφοῦ κατέστρεψαν τὴν βιβλιοθήκη, τὸ μουσεῖο καὶ τὸ ἀρχεῖο ἀνυπολογίστου ἀξίας.

—Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας κ. Παῦλος ἀπηύθυνε ἐπιστολὴν πρὸς ὄλους τοὺς προκαθημένους τῶν ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διὰ τῆς ὁποίας τοὺς ἐνημερώνει περὶ τῆς γενοκτονίας εἰς θάρος τοῦ σερβικοῦ λαοῦ, ἡ ὁποία διαπράττεται εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ὅπως καὶ περὶ τοῦ διωγμοῦ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς καταστροφῆς τῶν ἱερῶν τῆς εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν. Ἰδιαίτερος τόνιζεται εἰς τὴν ἐπιστολὴν ὅτι ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία θεωρεῖ τὰ Βαλκάνια ὡς χώραν τῆς ἱεραποστολικῆς τῆς δράσεως, μολοντί εἰς τὸν ἄνω τοῦτον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ζοῦν ὀρθόδοξοι λαοί.

—Ἡ ἴ. Σύνοδος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας ζητᾷ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν τῆς Σερβίας νὰ εἰσαχθῇ διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1992/93 τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν ὡς προαιρετικὸν μάθημα εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα.

—Εἰς τὴν Σερβίαν διὰ πρώτην φοράν μετὰ τὸν Β΄ Παγκόσμιον Πόλεμον ἐκκλησιαστικὰ ἑορτὰ ὠρίσθησαν καὶ ὡς κρατικαί, ὅπως αἱ ἑορταί: τῶν Χριστουγέννων, τοῦ Πάσχα καὶ τοῦ ἁγίου Σάββα τῆς Σερβίας. Ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἑτεροδόξους ἐπιτρέπεται νὰ ἑορτάζουν τὰς ἑορτάς των, ἐνῶ αἱ ἀντίστοιχοι ἡμέραι θεωροῦνται ὡς ἀργίαι.

—Τὸν τελευταῖον καιρὸν εἰς τὴν Σερβίαν ἐκδηλώ-

νεται μέγαλον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν βυζαντινὴν μουσικὴν καὶ τὴν εἰκονογραφίαν. Ὁργανώθησαν μετὰ ἐπιτυχίαν ἀρκετὰ κοντσέρτα μουσικῆς, καθὼς καὶ ἐκθέσεις ἀγιογραφικῶν ἔργων νέων Σέρβων ἀγιογράφων.

—“Ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς ἀναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς ἐπαρχίας των εἰς τὴν Κροατίαν, ἐνῶ τὸ ποιμνίον των ζεῖ ἀκόμη ἐκεῖ. Κατεστράφησαν μερικὲς χιλιάδες ὀρθόδοξων ἰ. εἰκόνων, μέγας ἀριθμὸς χειρογράφων, βιβλίων καὶ κειμηλίων. Ἐβεβηλώθησαν τὰ ὀρθόδοξα κοιμητήρια καὶ ἱερά, ἐνῶ κατεστράφησαν ἢ ὑπέστησαν σημαντικὰς ζημίας 70 καὶ πλέον ἰ. ναοί.

—Ἡ Ὀρθόδοξος Ἱερατικὴ Σχολή, ἡ ὁποία εὑρίσκεται εἰς τὴν ἰ. μονὴν ΚΡΚΑ τῆς Δαλματίας λόγω τοῦ πολέμου ἤρchiσε τὴν λειτουργίαν διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1991 - 92 μετὰ καθυστέρησιν. Λειτουργεῖ ὑπὸ δυσκόλους συνθήκας καὶ ἐξ αἰτίας τῶν ἀπειλῶν τῶν Κροατῶν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν κινδυνεύει νὰ κλείσῃ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

—Εἰς τὴν θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Βουκουρεστίου τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν διοργάνωσεν διεθνὲς σεμινάριον ἀπὸ τὴν 21ην ἕως τὴν 27ην Ὀκτωβρίου 1991 ἀφιερωθὲν εἰς τὴν ἀνανέωσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς λατρείας. Προήδρευσεν ὁ σεβ. μητροπολίτης Αἰμιλιανὸς Τιμιάδης, μόνιμος ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, καὶ συμμετεῖχον ἀντιπρόσωποι σχεδὸν ὄλων τῶν τοπικῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἀφορμὴ τῆς συναντήσεως ταύτης ἀποτελεῖ ἡ ἐξ αἰτίας τῆς πνευματικῆς καὶ πολιτιστικῆς καταστάσεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀνάγκη διὰ τὴν ἐνεργητικώτερον συμμετοχὴν τῶν πιστῶν εἰς τὴν λατρείαν, καὶ ὡς καταλληλότερος τρόπος διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ τοῦτο θεωρεῖται ἡ μετάφρασις τῶν λειτουργικῶν κειμένων εἰς τὰς γλώσσας τῶν λαῶν. Εἰς τὸ σεμινάριον ἐσυζητήθησαν οἱ σύγχρονοι τρόποι λατρείας, ἰδιαίτερος ἡ πληρεστέρα συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ εἰς τὴν λατρείαν καὶ ἡ μετάληψις κατὰ τὴν Ἱ. Λειτουργίαν, ἡ προετοιμασία καὶ ἡ διαπαιδαγώγησις τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, τὸ ζήτημα τῆς λειτουργικῆς γλώσσης, τῆς ἀνακατανομῆς τῶν βιβλικῶν κειμένων, τῆς μουσικῆς ὡς μέσου μεταδόσεως τῶν μηνυμάτων τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ὁ ἱεραποστολικὸς χαρακτὴρ τῆς

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑΣ

—Εἰς τὸ PRESHOV τῆς ἀνατολικῆς Σλοβακίας τὴν 22αν Σεπτεμβρίου 1991 ἐτελέσθη ὁ ἀγιασμός τοῦ νέου κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Τὸ προηγούμενον ἔτος οἱ ὀρθόδοξοι φοιτηταὶ ἐρρίφθησαν κυριολεκτικῶς ὑπὸ τῶν οὐνιτῶν εἰς τὸν δρόμον, ἀλλὰ τὸ κράτος τοὺς παρεχώρησεν ἐν παλαιῶν οἴκημα τὸ ὁποῖον ἐντὸς ἐνὸς ἔτους ἀνεκαινίσθη. Εἰς τὴν θεολογικὴν Σχολὴν σπουδάζουν μερικὰ δεκάδες φοιτηταὶ ἐκ τῆς Τσεχοσλοβακίας καὶ ἐξ ἄλλων χωρῶν, κοσμητῶν δὲ αὐτῆς εἶναι ὁ καθηγητὴς MILAN GIRKA.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ Ι

Π. Β. Πάσχοϋ, Παπαδιαμάντη ς. (Μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίων), ἐκδόσεις «'Αρμός», 'Αθήνα 1991, σσ. 266.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶναι ἀφιερωμένο στὴν ἐπέτειο τῶν 80 χρόνων ἀπὸ τὴν κοίμησιν τοῦ 'Αλ. Παπαδιαμάντη. Ὁ συγγραφέας μὲ τὴν ἐκδόσιν του ἐκπληρώνει δύο ὀφειλές του στοὺς ἀναγνώστες καὶ φίλους: α) συγκεντρώνει σὲ ἓναν τόμον ὅ,τι ἔχει γράψει κατὰ καιροὺς γιὰ τὸν Παπαδιαμάντη καὶ β) προσφέρει μιὰ μικρὴ ἀνθολογία ἀπὸ τέσσερα διηγήματα τοῦ κυρ 'Αλέξανδρου.

Οἱ ἐδῶ ἐργασίες τοῦ Π. Β. Πάσχοϋ διαιροῦνται σὲ ἑπτὰ ἐνότητες:

α) «Τὰ πάθια κ' οἱ καημοὶ τοῦ κόσμου» (σσ. 15-31). Εἶναι ὁ Βίος καὶ ἡ πολιτεία τοῦ ἁγίου τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων, σὲ συναξαριακὸ ὕφος.

β) «Πνευματικαὶ προσεγγίσεις» (σσ. 32-61). Ἀντιμετωπίζεται ἡ κριτικὴ σὲ βάρος τοῦ σκιαθίτη συγγραφέα καὶ ἐπιχειρεῖται μιὰ προσέγγισιν τοῦ ἀντικειμένου τῶν διηγημάτων του, τῆς γλώσσας του, τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖο ἔζησε πάνω στὴ γῆ, τῆς ἐκκλησιαστικῆς του συνειδήσεως καὶ τῆς ἀγιότητος.

γ) «Ὁ λυρικὸς νοσταλγὸς ἢ Ὁ ἐρωτικὸς Παπαδιαμάντης» (σσ. 62-102). Δὲν ἀντιμετωπίζεται μόνον ἡ στάσις τοῦ Παπαδιαμάντη κἀπέναντι στὴν ἔλξιν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν δύο φύλων, δηλαδὴ τοῦ ἀνδρα καὶ τῆς γυναίκας, ἀλλὰ καὶ σκιαγραφεῖται ἡ προσωπικὴ ἐρωτικὴ ζωὴ τοῦ «κοσμοκαλόγερου».

δ) «Ὁ Παπαδιαμάντης ποιητὴς» (σσ. 103-135). Παρουσιάζεται τὸ ποιητικὸ ἔργον τοῦ κυρ 'Αλέξανδρου (αὐτοτελὴ ἢ ἐνταγμένα μέσα στὰ πεζὰ του ἔργα). Τὰ ποιήματα διαιροῦνται α) σὲ κοσμικὰ καὶ β) σὲ ἐκκλησιαστικὰ. Στὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἀρθρου αὐτοῦ ὁ Π. Β. Πάσχος ἀντιμετωπίζει ὀρισμένες κατηγορίες σὲ βάρος τοῦ Παπαδιαμάντη ποὺ διατυπώθηκαν ἀπὸ διαφόρους μελετητῆς.

ε) «Ὁ κυρ - 'Αλέξανδρος ψάλτης τῆς Ὁρθοδοξίας» (σσ. 136-154). Ἡ ἀντικειμενικὴ προσέγγισιν τοῦ ἔργου του ὀδηγεῖ στοὺς συμπέρασμα ὅτι ἡ ποίησίς του εἶναι ἔκφρασις τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ κόσμου, ἐνῶ ὁ ἴδιος δὲν εἶναι μόνον ψάλτης, ἀλλὰ καὶ δημιουργὸς ποιημάτων καὶ ὕμνων ὡς καὶ ὕμνητις τῆς φύσεως.

στ) «Παπαδιαμάντεια» (σσ. 155-173). Ὁ Π. Β. Πάσχος «τολμᾷ» νὰ μᾶς δώσει μιὰ Ἀκολουθία ἀφιερωμένη στὴ μνήμη «τοῦ ἁγίου τῶν Νεοελληνικῶν Γραμμάτων ὁσίου 'Αλεξάνδρου τοῦ Νέου, τοῦ ἐκ τῆς νήσου

Σκιαθοῦ ὀρωμένου, Παπαδιαμάντη δ' ἐπικαλούμενου», μὲ ὕμνους στὸν Ἑσπερινὸ καὶ τὸν Ὁρθρον, μὲ Συναξάριον καὶ Μεγαλυνάρια.

ζ) «Ποιήματα στὸν κυρ - 'Αλέξανδρον» (σσ. 174-179). Συγκεντρωμένα ἔξι ποιήματα τοῦ Π. Β. Πάσχοϋ, ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸ βίον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Παπαδιαμάντη.

Στὸ δεύτερον μέρος τοῦ παρόντος βιβλίου παρατίθενται ἐν εἴδει ἀνθολογίου 4 διηγήματα τοῦ τιμωμένου προσώπου («Φτωχὸς ἄγιος», «Λαμπριάτικος ψάλτης», «Ὁνειρον στὸ κῆμα» καὶ «Ἐπὶ τὴν βασιλικὴν δρῦν») (σσ. 181-260).

Τὸ ἐξώφυλλον, σελίδες τοῦ βιβλίου, τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος καθὲ ἐνότητος κοσμοῦν πραγματικὰ χαριτωμένες προσωπογραφίες τοῦ Παπαδιαμάντη, βινιέτες καὶ κοσμήματα.

Ὁ 'Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης εἶναι πάντοτε ἐπίκαιρος, εἴτε ὡς σημεῖον ἀντιλεγόμενον εἴτε ὡς ἀντιπροσωπευτικὴ καὶ ἰδιότυπη ἔκφρασις τῆς Ρωμησοῦνης. Σήμερον, ὅμως, ποὺ ἡ δίνη τῶν ἐθνικῶν θεμάτων φέρνει στὴν ἐπιφάνεια τὸν ἑλληνικὸ πατριωτισμὸν, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν γλῶσσαν, ὁ κυρ - 'Αλέξανδρος γίνεται ἀκόμη πῶ ἐπίκαιρος. Θεωρῶ εὐλογία Θεοῦ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Π. Β. Πάσχος καταπιάστηκε μὲ κάποιες πτυχὲς τοῦ ἔργου τοῦ «κοσμοκαλόγερου» καὶ μᾶς βοήθησε νὰ προσεγγίσουμε τὰ ἐνδιαφέροντα δημιουργήματα ἐνὸς τῶν κυριωτέρων ἐκπροσώπων τοῦ ἠθογραφικοῦ διηγήματος, διότι ὁ Πάσχος ἔχει τὶς προϋποθέσεις ἐκεῖνες ποὺ εἶναι ἀναγκαῖες γιὰ τὴν ἀποτίμησιν καὶ ἐρμηνείαν τοῦ ἔργου αὐτοῦ (γνώση διαχρονικῆς τῆς γλώσσας, θεολόγος, λογοτέχνης, ὀπαδὸς τῆς ἰδέας τῆς Ρωμησοῦνης). Ἡ δημοσίευσιν Ἀκολουθίας γιὰ τὸν 'Αλέξανδρον Παπαδιαμάντη δὲν πρέπει οὔτε νὰ ξενίζει οὔτε νὰ σκανδαλίζει τὸν ὀρθόδοξον ἀναγνώστη. Ὁ Πάσχος δὲν πράττει κάτι νέον, ἀλλὰ ἐπαναλαμβάνει μιὰ παράδοσιν, ποὺ ἔχει τὶς ρίζες της στὸ Βυζάντιον. Πολλὲς φορὲς οἱ λόγοι ἐγράψαν καὶ Βίους Ἁγίων καὶ Ἀκολουθίας, χωρὶς νὰ ἀναμένουν τὴν ἐπίσημην ἀνακήρυξιν τῶν ἁγίων αὐτῶν. Ἐξἄλλου, ὁ ἴδιος ὁ Πάσχος δηλώνει: «δὲν μοῦ πέρασε οὔτε στιγμὴ ἀπὸ τῆς σκέψης, ὅτι σπρώχνω ἢ βιάζω τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀγιότητος τοῦ κυρ - 'Αλέξανδρου!... Μὲ τὸ πέρασμα τῶν χρόνων θὰ φανεῖ ποὺ ἀκριβῶς τὸν ἔχει βάλεν ὁ Κύριος τῶν πάντων ν' ἀναπαυθεῖ ἀπὸ τὶς ἀσθένειες καὶ τοὺς κόπους του, ὅταν πρὶν ἀπὸ ὀγδόντα χρόνια τὸν ἐκάλεσε κοντὰ Του!» (σσ. 13-14).

Εἶναι φυσικὸν καὶ ἀναπόφευκτον σὲ ἓνα τόμον, στὸν

ὁποῖο συγκεντρώνονται κείμενα πού γράφτηκαν σέ διαφορετικό χρόνο καί ἐκφωνήθηκαν ὡς ὁμιλίες, νά υπάρχουν καί ἐπαναλήψεις καί κοινοί τόποι. Αὐτό ἰσχύει ἰδιαίτερα γιά τὰ παρατιθέμενα κείμενα τοῦ Παπαδιαμάντη, πού χρησιμοποιοῦνται ὡς ἐποπτικό καί ἀποδεικτικό ὕλικό. Πάντως, δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι στίς ὁμιλίες τὰ λογοτεχνικά ἀποσπάσματα πού παρατίθενται ἔχουν λειτουργικό χαρακτήρα. Μιλοῦν ἀπό μόνα τους. Δέν ἔχουν ἀνάγκη πολλῶν σχολίων. Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τὸ παρὸν ἔργο τοῦ Π. Β. Πάσχου. Δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ πολλὰ σχόλια. Ἀπλῶς ἀναμένει ἀπὸ τὸν ἀπαιτητικό ἀναγνώστη νά τὸ ἀνοίξει καί νά ἀρχίσει τὸν περίπατό του στίς σελίδες του.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Β. ΓΟΝΗΣ

Ἱεράς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου Καρέα, ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ ἀγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων. Καρέας 1991, σσ. 552. — Ἀββᾶ Δωροθέου ΕΡΓΑ ΑΣΚΗΤΙΚΑ. Ἐκδοση Δ' 1991, σσ. 472. — ΤΟ ΘΕΙΟ ΛΥΧΝΑΡΙ: ὁ τίμιος Πρόδρομος. Ἐκδοση Β' 1990, σσ. 368.

Γιά τίς τρεῖς αὐτές σημαντικότερες ἐκδόσεις — πού δέν εἶναι καί οἱ μόνες — τῆς γυναικείας Ἀδελφότητος τῆς Ἱ. Μονῆς Τιμίου Προδρόμου Καρέα, ἀξίζει κάθε λόγος ἀγαθός καί ἐπαινος ἀληθινός. Γιατί καί τὰ τρία ἔργα διακρίνονται γιά τὴ βαθύτητα τοῦ περιεχομένου, τὴν ἐκδοτική ἀριότητα καί τὴν ἐπικαιρότητά τους.

★ Οἱ «ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ» τοῦ ἀγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων εἶναι ἓνα πολὺ βασικό, ἀλλὰ δυστυχῶς ὄχι εὐρύτερα γνωστό ἔργο· στήν παρούσα ἐκδόσή του περιλαμβάνονται 18 Κατηχήσεις Φωτιζομένων καί 5 Κατηχήσεις Μυσταγωγικές. Οἱ πρῶτες ἀπευθύνονταν πρὸς τοὺς Φωτιζομένους, δηλαδή ἐκείνους πού τὴν Ἀ' Κυριακὴ τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς προσέρχονταν στήν Ἐκκλησιαστικὴ Σύναξη καὶ ὁμολογοῦσαν ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκόπου τὴν ἀπόφασή τους νά γίνουν χριστιανοὶ («οἱ πρὸς τὸ Βάπτισμα εὐτρεπιζόμενοι»), ἐνῶ οἱ δευτέρες ἀπευθύνονταν πρὸς τοὺς Νεοφωτιστούς καὶ ἐκφωνήθηκαν ἀμέσως μετὰ τὸ Βάπτισμα (τὴ Διακαινισμὴ ἐβδομάδα), ἔχουν δὲ ὡς θέμα τρία ἀπὸ τὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας (Βάπτισμα, Χρίσμα, Θεία Κοινωνία).

Στὸν μεστό νοημάτων Πρόλογο, ὁ πνευματικὸς τῆς Ἀδελφότητος, ἀρχιμ. κ. Ἀντώνιος Ρωμαῖος, ἐπισημαίνει ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ στήν Ἑλλάδα καί στή Διασπορά, «κατὰ κανόνα νηπιδοαπτισμένοι καί "κατὰ παράδοση" ἀκατήχητοι, ζοῦν συντροφιά μετὰ τὴν ἀγνοία "τῆς σωζούσης πίστεως" καί πεθαίνουν παραδομένοι σὲ κάποιες συγκεχυμένες καὶ ἀ-

ριστες ἐλπίδες πού τίς ἔχουν στηρίζει σὲ μιὰ - κάποια ἐμπειρική θρησκοληψία, ὅταν αὐτὴ δέν ἔχει καλυφθεῖ ἀπὸ ἀντιδραστικό ἀθεϊστικό ἀρνητισμό, πού πότε-πότε παίρνει καί τὸ χρῶμα τοῦ ἀντικληρικοῦ μίσους ἢ τῆς ψυχotraυματικῆς πικρίας» (σ. 7). Γι' αὐτὸ καί ἡ Ἀδελφότητα πιστεύει ὅτι ἡ ἐκδοση τῶν «Κατηχήσεων» θά βοηθήσει στὸ νά γνωρίσουμε «πῶς οἱ Πατέρες μας, στήν ἐποχὴ τους, ἀντιμετώπιζαν τὴν προετοιμασία τῶν ἀνθρώπων γιά τὸ ἱερό Μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος, πῶς κατηχοῦσαν», ἐνῶ καί οἱ σύγχρονοι Κατηχητές — στίς ἱεραποστολικές ἐπάλλξεις — θά βοηθηθοῦν «νά διαμορφώσουν μετ' ἀγιοπατερικὴ σύνεση καί εὐαισθησία τὸ ἔργο καί τὸ ἀντικείμενο τῆς σύγχρονης Κατηχητικῆς προσπάθειας» (σ. 8).

Οἱ «Κατηχήσεις», πού ἐκδόθηκαν, ὅπως καί τ' ἄλλα δύο, μετὰ τὴν εὐλογία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ κ. Γεωργίου, περιλαμβάνουν ἐκτενῆ Εἰσαγωγὴν (σσ. 12-31), Πρόκατῆχῆσιν (σσ. 33-46), Κατηχήσεις Φωτιζομένων Α' - ΙΗ' (σσ. 48-417), Κατηχήσεις Μυσταγωγικὰς Α' - Ε' (σσ. 418-450) σὲ πρωτότυπο κείμενο καί μετάφραση, Σχόλια (σσ. 453-535) καί Πίνακα ἐνοιῶν καί θεμάτων (σσ. 536-549).

★ Τὰ «ΕΡΓΑ ΑΣΚΗΤΙΚΑ» τοῦ Ἀββᾶ Δωροθέου (περὶ τὰ μέσα τοῦ Στ' αἰῶνα) γνωρίζουν κυκλοφορικὴ ἐπιτυχία, ἀν λάβουμε ὑπόψη τὸ γεγονός ὅτι ἡ τοῦ 1991 εἶναι κίβλας ἢ Δ' ἐκδοση. Κι οὔτε πρόκειται γιά ἓνα βιβλιάρκι, ἀλλὰ γιά ἔργο 472 σελίδων. Πράγμα πού φανερώνει καί τὴ δέψα γιά παρόμοια βιβλία καί τὴν ποιότητα τῆς ἐκδόσεως. Ἡ Ἱ. Μονὴ ἀγίου Ἰωάννου Καρέα, διαπιστώνοντας ὅτι τὰ Πατερικὰ κείμενα «ἀρχίζουν νά ζυμώνουν ὄλο καί περισσότερο τὰ εὐρύτερα λαϊκὰ στρώματα, γιά τὰ ὁποῖα μόλις πρὶν μερικὲς δεκαετίες ὁ Πατερικὸς στοχασμὸς ἦταν ἀπρόσιτος», προχώρησε στήν ἐκδοση τῶν ἀσκητικῶν ἔργων τοῦ Ἀββᾶ Δωροθέου, πού ἔχουν θεμελιώδη σημασία ὄχι μόνο γιά τοὺς μοναχοὺς, ἀλλὰ καί γιά κάθε πνευματικὸ ἄνθρωπο. Ὁ Δωρόθεος ὑπῆρξε ἅγιος μοναχὸς καί δραστήριος ἱεραπόστολος. Καί «τὰ δῶρα τοῦ προσωπικοῦ ἀγιασμοῦ του δέν τὰ κράτησε γιά τὸν ἑαυτό του». Τὰ διετύπωσε στίς «Διδασκαλίες» του, τίς ὁποῖες σὲ πρωτότυπο μετὰφραση, σχόλια καί χρήσιμους πίνακες μᾶς προσφέρουν οἱ ἐκδόσεις «Ἐτοιμασία» τῆς ἱεράς Μονῆς Τιμ. Προδρόμου Καρέα.

Στὴν ὑπόψη ἐκδοση ὑπάρχει, μετὰ τὸν σύντομο Πρόλογο (σσ. 9-10), κατατοπιστικὴ Εἰσαγωγὴ (σσ. 13-31), Προεισαγωγικὸ Σημείωμα (σσ. 32-35), Ἐπιστολὴ «πρὸς τὸν

αίτησαντα ἀδελφὸν πεμφθῆναι αὐτῷ τοὺς εὐρεθέντας λόγους τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἀββᾶ Δωροθέου» (σ. 36-49), Περὶ τοῦ Ἀββᾶ Δοσιθέου (σ. 50-71), οἱ ΙΖ' Διδασκαλίαι (σ. 73-387) τοῦ Ἀββᾶ, Διάφορες Ἐπιστολές τοῦ ἰδίου (σ. 388-429) καὶ «ρήματα διάφορα ἐν συντόμῳ» (σ. 430-435), Πηγές καὶ θεήματα (σ. 436-439), Πίνακες ὀνομάτων καὶ πραγμάτων (σ. 441-465) καὶ Ἀγιογραφικῶν χωρίων (σ. 466-469).

★ Τέλος, «ΤΟ ΘΕΪΚΟ ΛΥΧΝΑΡΙ (ὁ Τίμιος Πρόδρομος)», εἶναι ἔκδοσις ἐνός ἔργου σχετικοῦ μὲ τὸν προσάτη τῆς Μονῆς, μὲ σκοπὸ «καὶ τὸ ἱερὸ πρόσωπό του νὰ τιμηθῆ καὶ ἡ εὐλογία του νὰ ἀποσπασθῆ», ἐνῶ παράλληλα ἡ ἱερὰ Μονὴ ἔχει «κάτι νὰ προσφέρει» στοὺς εὐλαβικοὺς προσκυνητὲς ποὺ προσέρχονται στὸ Μοναστήρι τὸ δικό της καὶ σὲ τόσα ἄλλα ἀφιερωμένα στὸ ὄνομά του...

Ἔχοντας οἱ ἀδελφὲς τῆς Μονῆς συνειδητοποιήσει ὅτι «μόνο οἱ Ἅγιοι μποροῦν νὰ γράφουν γιὰ τοὺς Ἅγίους», προτίμησαν νὰ βροῦν καὶ νὰ μεταφράσουν «σχολιαστικά» λόγους Πατέρων καὶ ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων γιὰ τὸν Τίμιον Πρόδρομο, ποὺ ὑπῆρξε ἀπόστολος, ὁμολογητὴς, μάρτυρας, προφήτης, ὁσίου καὶ δίκαιος, καὶ κανένας ἄλλος —κατὰ τὴν ῥῆσιν τοῦ Κυρίου— δὲν ὑπῆρξε «μείζων» αὐτοῦ. Στὸ βιβλίον, λοιπόν, αὐτὸ ποὺ κυκλοφορεῖ ἤδη σὲ δ' ἔκδοσις, παρατίθενται στὸ πρωτότυπο, μεταφρασμένοι καὶ πολὺ καλὰ σχολιασμένοι, δύο λόγοι τοῦ Ὁσίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτη (στὴ γέννησι, σ. 22-53, καὶ στὴν ἀποκεφάλισι τοῦ Προδρόμου, σ. 56-89)· ἕνας λόγος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ (στὸν πάνσεπτο τοῦ Χριστοῦ Πρόδρομο καὶ Βαπτιστῆ Ἰωάννη, σ. 102-153)· ἕνας τοῦ ἁγίου Ἀνδρέα Κρήτης (στὴν ἀποκεφάλισι, σ. 164-253)· καὶ ἕνας λόγος τοῦ ἁγίου Σωφρονίου Ἱεροσολύμων (στὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο, σ. 262-353). Κάθε λόγος, προηγούμενοι κατατοπιστικὰ σημειώματα γιὰ τοὺς ἁγίους συγγραφεῖς καὶ ὠραῖες γραμμικὲς παραστάσεις τῆς μορφῆς τους —ἔργα τῶν ἀδελφῶν. Ἡ ἔκδοσις συμπληρώνεται μὲ Πηγές καὶ θεήματα καὶ Πίνακες α) ἀγιογραφικῶν χωρίων καὶ β) ἐνοιῶν καὶ θεμάτων.

Καὶ τὰ τρία βιβλία τυπώθηκαν στὴν «Ἐκδοτικὴ Ἑλλάδος» Α.Ε., ἐνῶ καθὼς ἀναγράφεται σὲ ὅλα, «ἡ ἐπιμέλεια, ἡ μετάφρασις, τὰ σχόλια, οἱ πίνακες καὶ ἡ διακόσμησις εἶναι ἔργο τοῦ Γέροντος καὶ τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἱ. Μονῆς Τιμίου Προδρόμου Καρέα».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

11. Ἀστερίου Ἀργυρίου, Καθηγ. τοῦ Παν)μίου τοῦ Στρασβούργου, ΚΟΡΑΝΙΟ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ. Ἀθήνα 1992, σ. 14Χ21, σελίδες 220.

Ἴσως ξενίσει μερικοὺς τὸ γεγονός, ὅτι σὲ μιὰ περίοδο ἐντάσεων μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων Ὁρθοδόξων καὶ τῶν πρὸς ἀνατολὰς Μουσουλμάνων γειτόνων μας, ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἐξέδωσε τὸ «Κοράνιο καὶ Ἱστορία» τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἀστ. Ἀργυρίου. Ἄς μὴ σπεύσουν, ὅμως, νὰ ἐπικρίνουν, πρὶν διεξέλθουν τὸ περιεχόμενο τοῦ βιβλίου. Ὁ σ. σημειώνει στὸν Πρόλογο (σ. 5-8), ὅτι «ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς ἐμφάνισις τοῦ Ἰσλάμ μέχρι καὶ σήμερα, Ἑλληνισμὸς καὶ Ὁρθοδοξία ζοῦν σὲ στενὴ καὶ ἄμεση ἐπαφὴ καὶ σχέση μὲ τὸ μουσουλμανικὸ κόσμον. Οἱ δύο θρησκείαι, οἱ δύο πολιτισμοί, οἱ δύο κόσμοι, ἔχουν συνδέσει τὴ ζωὴ τους καὶ τὴν ἱστορίαν τους σὲ τέτοιο βαθμὸ, ὥστε νὰ μᾶς εἶναι δύσκολο νὰ θεωρήσουμε καὶ νὰ μελετήσουμε τὸν ἕνα κόσμον χωρὶς ἄμεση ἢ ἔμμεση ἀναφορὰ στὸν ἄλλον. Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ Ὁρθοδοξία ἔδωσαν πολλὰ στὴ λατρεία τοῦ Ἰσλάμ, στὴ λαϊκὴ πίστιν, τὴν θεολογίαν, τὴν φιλοσοφίαν, τὸν μυστικισμὸν, τὴν πολιτικὴν καὶ διοικητικὴν ὀργάνωσιν τῶν χαλιφάτων, σουλτανάτων καὶ ἐμιράτων. Ἀλλὰ κοὶ ὁ μουσουλμανικὸς κόσμος «ἐξάσκησε τὴ δικὴν του ἐπίδρασιν... στὴ διαμόρφωσιν καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῆς νοστοπρίας, τοῦ τρόπου ζωῆς καὶ τῆς σκέψης τοῦ ἑλληνορθόδοξου κόσμου...».

Γιὰ πρώτη φορὰ γίνεται ἀπὸ ἕνα Ἑλληνα Ὁρθόδοξο θεολόγον «μιὰ προσωπικὴ προσέγγισις τοῦ Ἰσλάμ». Τὸ βιβλίον, γράφει ὁ συγγραφέας, «ἐλπίζω κι εὐχομαι νὰ προκαλέσει νέες σκέψεις καὶ καινούργιες προσεγγίσεις».

Τὸ ἔργο, μετὰ τὸν Πρόλογον καὶ τὴν Ἐισαγωγὴν, εἶναι χωρισμένο σὲ πέντε κεφάλαια, μὲ τίτλους: Ἡ ἀντίληψις τῆς Ἱστορίας στὸ Κοράνιον. — Οἱ δύο Δημιουργίαι. — Ἡ Ἱστορία. — Ὁ Μωάμεθ (κατὰ τὸ Κοράνιον). — Ὁ Μωάμεθ (μετακορανικὲς ἐξελίξεις). Καὶ ὀλοκληρώνεται μὲ ἐκτεταμένον Ἐπίλογον (τίτλος: Δυνατότητες ἐνός νέου Διαλόγου μεταξὺ Χριστιανισμοῦ καὶ Μουσουλμανισμοῦ μὲ βάση τὴν περὶ Ἱστορίας ἀντίληψίν τους), δύο Πίνακες καὶ Βιβλιογραφία.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Θ Ε Ν

Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Δικαστήριον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνελθὼν εἰς Συνεδρίαν τῇ 10ῃ Ἰουνίου 1992, ἵνα κρίνῃ καὶ δικάσῃ α) τὸν Πρεσβύτερον Κωνσταντῖνον Κ α ρ α π α ν α γ ι ω τ ῖ δ η ν τοῦ Γεωργίου, Κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου, β) τὸν Πρεσβύτερον Ἀνδρέαν Σ π ε ν τ ζ ἄ ρ η ν τοῦ Χριστοῦ, Κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ γ) τὸν Μοναχὸν Π ο λ ῦ κ α ρ π ο ν Μ ι χ α λ ᾶ ν, κατὰ κόσμον Δημήτριον τοῦ Σπυριδωνος, ἀδελφὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Πλατυτέρας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κερκύρας καὶ Παξῶν, κατηγορουμένους ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, ἐπέβαλεν τοῖς μὲν πρώτῳ καὶ δευτέρῳ τὴν ποινὴν τῆς Καθαιρέσεως ἐκ τοῦ Ὑψηλοῦ Ὑπουργήματος καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, τῷ δὲ τρίτῳ τὴν ποινὴν τῆς ἀποβολῆς ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Πλατυτέρας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κερκύρας καὶ Παξῶν, μετ' ἀφαιρέσεως τοῦ Μοναχικοῦ αὐτοῦ Σχήματος, διαγραφῆς ἐκ τοῦ Μοναχολογίου τῆς εἰρημένης Ἱερᾶς Μονῆς καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν ἐκδὸν ἀντιστοιχῶς τὰς ὑπ' ἀριθμ. 10)1992, 13)1992 καὶ 12)1992 ἀποφάσεις Αὐτοῦ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΥ ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
† Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ
ΔΙΑ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥΣ,
ΔΙΑΚΟΝΟΥΣ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΟΥΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ

Πρὸς

Τὸν Πρεσβύτερον Κωνσταντῖνον Καραπαγιωτίδην τοῦ Γεωργίου,

Κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου

(καὶ νῦν ἀγνώστου διαμονῆς).

Διὰ τοῦ παρόντος κοινοποιούμεν σοι κατωτέρω τὴν ἐρήμην σου ἐκδοθεῖσαν ὑπ' ἀριθμ. 10)10.6.1992 ἀπόφασιν τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνωδᾶ τῷ ἄρθρῳ 122 παραγρ. 2 τοῦ Ν. 5383)1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ Αὐτῶν διαδικασίας», ὡς τοῦτο τίθεται καὶ ἰσχύει συμπληρωθὲν

ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Ν. Δ. 1714) 1942 καὶ κατὰ τὰ σαφῶς ὀριζόμενα ὑπὸ τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 44 τοῦ Ν. 590)1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἵνα οὕτω λάθῃς γνῶσιν αὐτῆς καὶ ἀσκῆσης κατ' αὐτῆς τὰ κατ' ἄρθρον 126 καὶ 133 τοῦ προειρημένου περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων Νόμου, ἔνδικα μέσα τῆς ἀνακοπῆς ἐρημοδικίας καὶ τῆς ἐφέσεως.

Προσεπιδηλούμεν σοι ὅτι ἐν περιπτώσει παρελεύσεως ἀπράκτου τῆς ὑπὸ τοῦ Ν. 5383)1932 καθοριζόμενης προθεσμίας, θέλει ἢ κατωτέρω δημοσιευμένη ἀπόφασιν καταστή συνωδᾶ τῷ ἄρθρῳ 151 Αὐτοῦ, τελεσίδικος, ὀριστικὴ καὶ ἀμετάκλητος.

Ὁ Γραμματεὺς τῶν Συνοδικῶν Δικαστηρίων

Ἄρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Σ 10)1992

Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον, συγκείμενον ἐκ τοῦ Προέδρου Αὐτοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ καὶ ἐκ τῶν Τακτικῶν Μελῶν Αὐτοῦ Σεβ. Μητροπολιτῶν α) Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Ἱεροθέου, β) Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ. Ἀγαθονίκου, γ) Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. Μαξίμου καὶ δ) Μηθύμνης κ. Χρυσστόμου, Ἀναπληρωματικοῦ Μέλους, ἀναπληροῦντος τὸν ἐκ τῶν τακτικῶν Μελῶν κωλυόμενον ὅπως παραστῆ Σεβ. Μητροπολίτην Ἐλευθερουπόλεως κ. Εὐδόκιμον.

Συνελθὼν εἰς Συνεδρίαν τῇ 10ῃ Ἰουνίου 1992, ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος Τετάρτη καὶ ὥρα 5ῃ ἀπογευματινῇ, ἐν τῷ Συνοδικῷ Μεγάρῳ καὶ τῇ συνήθει τῶν Συνεδρίων Αἰθούσῃ ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τοῦ Γραμματέως Ἄρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλου, ἵνα κρίνῃ καὶ δικάσῃ τὸν Πρεσβύτερον Κωνσταντῖνον Καραπαγιωτίδην τοῦ Γεωργίου, Κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κατηγορούμενον ἐπὶ α) β) γ) ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι καὶ συγκεκριμένως ὅτι

Δικάζον ἐρήμην τοῦ κατηγορουμένου, νομίμως κληθέντος δις διὰ τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» τῆς 1-4-1991 καὶ 15-4-1991, ὡς καὶ τῆς ἡμερησίας Ἐφημερίδος τῶν Ἀθηνῶν «ΕΣΤΙΑΣ» τῆς 8-5-1992 καὶ 9-5-1992, καὶ μὴ προσελθόντος καὶ παραστάντος κατὰ τὴν σημερινὴν δικάσιμον.

Διεξελθὼν καὶ ἐπισταμένως μελετήσαν ἅπαντα τὰ ἐν τῷ φακέλλῳ τῆς δικογραφίας ἔγγραφα καὶ στοιχεῖα.

Λαθὼν ὑπ' ὄψιν τὴν εἰσήγησιν τοῦ Συνέδρου Μέλους Αὐτοῦ, Σεβ. Μητροπολίτου Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. ΜΑΞΙΜΟΥ.

Σκεφθὲν κατὰ τοὺς Θεῖους καὶ Ἱεροὺς Κανόνας καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους. Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἐμβριθοῦς μελέτης τοῦ ὅλου φακέλλου τῆς δικογραφίας ἀπεδείχθη ὅτι ἢ ὑπὸ κρίσιν ὑπόθεσιν εἰσάγεται πρὸς ἐκδίκασιν ἐνώπιον Αὐτοῦ, τηρηθεισῶν τῶν ὑπὸ τοῦ Νόμου 5383)1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ Αὐτῶν διαδικασίας», προβλεπομένων καὶ καθοριζομένων διαδικασιῶν.

Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἐπισταμένης μελέτης καὶ ἀξιολο-

γήσεως τοῦ συνόλου τῶν στοιχείων τῆς δικογραφίας, τῶν μαρτυρικῶν καταθέσεων, προσηκόντως ἐν τῷ συνόλῳ των ἐκτιμωμένων, ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς ἐν γένει περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας, περιλαμβανούσης καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς προδικασίας, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀναγνωσθέντων ἐγγράφων, κατ' ἐλευθέραν ἐκτίμησιν, δυνάμει τοῦ ἀρθροῦ 57 Ν. 5383)1932 ἀπεδείχθησαν τὰ κάτωθι πραγματικὰ περιστάτικα ὅτι ὁ κατηγορούμενος Πρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Καραπαναγιωτίδης τοῦ Γεωργίου Κληρικός τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου 'Επειδὴ τὰ ἀδικήματα τοῦ κατηγορητηρίου, θεωροῦνται ὡς ἄμεσος ἐπίθεσις κατὰ τοῦ κύρους τῶν 'Ιερῶν Κανόνων καὶ τοῦ Δικαίου τῆς 'Εκκλησίας, ἀποτελοῦν διαγωγὴν «χείρωνα» καὶ ὡς ἐκ τούτου τυγχάνουν καταπολεμητέα, συνιστοῦν ἐκδηλώσεις ἐγκληματικῆς βουλήσεως καὶ ἐκθέτουν εἰς κίνδυνον τὴν παρεμβολὴν τῶν Πιστῶν ἐκ τῆς (. . . .) εἰς δὲ τὴν Θεῖαν Γραφὴν τιμωροῦνται διὰ τῆς αἰωνίου κολάσεως, ὡς θανάσιμοι ἁμαρτίαι (. . . .).

'Επειδὴ, τὰ ἀποδειχθέντα παραπτώματα τοῦ κατηγορητηρίου, σαφῶς προβλέπονται καὶ ρητῶς τιμωροῦνται ὑπὸ τῶν Θεῶν καὶ 'Ιερῶν Κανόνων, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν Γραφικῶν Λογίων διὰ τῆς ποινῆς τῆς Κ α θ α ι ρ έ σ ε ω ς ἐκ τοῦ 'Υψηλοῦ τῆς 'Ιερωσύνης 'Υπουργήματος, καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν καὶ δὴ ὑπὸ τῶν (. . . .).

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ

κηρύσσει ὁμοφώνως τὸν κατηγορούμενον Πρεσβύτερον Κωνσταντῖνον Καραπαναγιωτίδην τοῦ Γεωργίου Κληρικόν τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου ἔνοχον ἐπὶ α) β) καὶ γ) ἀντικανονικοῖς παραπτώσι καὶ συγκεκριμένως ὅτι καὶ παμψηφεί ἐπιβάλλει αὐτῷ τὴν ποινὴν τῆς ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΩΣ ἐκ τοῦ 'Υψηλοῦ τῆς 'Ιερωσύνης 'Υπουργήματος, ἀπογυμνοῦν αὐτὸν τέλεον παντὸς 'Ιερατικοῦ ὁσθμοῦ καὶ τίτλου, κατᾶγον αὐτὸν καὶ ἐπαναφέρον εἰς τὴν τῶν λαϊκῶν τάξιν, μὴ δυνάμενον ἔσαι ποιῆσαι 'Ιεροπραξίαν τινὰ καὶ ὡς λαϊκὸν ἐφεξῆς γνωριζόμενον καὶ προσφωνούμενον, καταδικάζον ἅμα εἰς θάρος αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. τὴν ἐκ 70.000 δρχ. ἑβδομήκοντα χιλιάδων δραχμῶν, δικαστικὴν δαπάνην. Διατάσσει δὲ τὴν δημοσίευσιν τῆς παρούσης, συνωδὰ τοῖς ἀρθροῖς 55 καὶ 122 παραγρ. 2 τοῦ Ν. 5383)1932 καὶ 372 Κ.Π.Δ., δις εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ δις εἰς τὴν ἡμερησίαν 'Εφημερίδα τῶν 'Αθηνῶν «ΕΣΤΙΑ», δίχα τῆς ἀναλυτικῆς ἀναφορᾶς τοῦ κατηγορητηρίου καὶ τοῦ αἰτιολογικοῦ αὐτῆς μέρους.

'Εκρίθη, 'Απεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη Αὐθημερόν.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

† 'Ο Πατρῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Τὰ Μέλη

† 'Ο 'Υδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης ΙΕΡΟΘΕΟΣ

† 'Ο Μεσσηνίας καὶ Λαυρεωτικῆς ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

† 'Ο Σερρών καὶ Νιγρῆς ΜΑΞΙΜΟΣ

† 'Ο Μηθύμνης ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

'Ο Γραμματεὺς

'Αρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

'Ιερὰ 'Αρχιεπισκοπὴ 'Αθηνῶν

"Εχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 37, παραγρ. 2, καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν, 'Ενοριῶν καὶ 'Εφημερίων», προκειμένου, ἵνα προθῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν κενῆς θέσεως τακτικοῦ 'Εφημερίου ἐν τῷ ἰ. ναῷ ἁγ. Παντελεήμονος — ὁδ. 'Αχαρνῶν, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν 'Εφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 34/1α τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νεομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

'Εν 'Αθήναις τῆ 1η 'Ιουλίου 1992

† 'Ο 'Αθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

"Εχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις: α) τῶν ἀρθρων 38, παραγρ. 2, καὶ 67 τοῦ Ν. 590)1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398)1973, γ) τοῦ Ν. 673)1977 ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 2799)16-12-1982 'Απόφασιν 'Ημῶν «Περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς 'Ενοριακοὺς 'Ιεροὺς Ναοὺς τῆς 'Ιερᾶς 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν», καὶ προκειμένου, ἵνα προθῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ 'Ιερῷ Ναῷ Κοιμήσεως Θεοτόκου - 'Ηλιούπολεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 34)1β τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ, «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν, 'Ενοριῶν καὶ 'Εφημερίων», προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νεομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

'Εν 'Αθήναις τῆ 1η 'Ιουλίου 1992

† 'Ο 'Αθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

'Ιερὰ Μητρόπολις Σάμου

"Εχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις: α) τῶν ἀρθρων 38, παραγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προθῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τακτικῶν Διακόνων ἐν τοῖς ἰ. ναοῖς 1) 'Αγίου Χαραλάμπους Εὐδήλου 'Ικαρίας, 2) 'Αγίου Νικολάου Δήμου 'Αγίου Κηρύκου καὶ 3) Κοιμήσεως Θεοτόκου Δήμου 'Αγίου Κηρύκου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὰς Διακονικὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 34)1β' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν, 'Ενοριῶν καὶ 'Εφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νεομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

'Εν Σάμῳ τῆ 19η 'Ιουνίου 1992

† 'Ο Σάμου καὶ 'Ικαρίας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παραγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ «περὶ Ἱερῶν ναῶν καὶ ἑφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικῶ διακόνου τοῦ ἱ. ν. Κυρίας τῶν Ἀγγέλων πόλεως Ρεθύμνης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Ρεθύμνῳ τῇ 18ῃ Ἰουνίου 1992

† Ὁ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου ΘΕΟΔΩΡΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Λήμνου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρὰγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἑφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἀγ. Τριάδος Μυρίνης, 2) Ἀγ. Γεωργίου Ρεπανιδίου, Θεοτόκου Παναγίας, 7) Εἰσοδ. Θεοτόκου Πορτιανοῦ, 8) Ἀγ. Ἀναργύρων Δάφνης, 9) Ἀγ. Παχωμίου Καρπασίου, 10) Ἀγ. Δημητρίου Λύχνων, 11) Ἀγ. Δημητρίου χ. Ἀγ. Δημητρίου, 12) Ἀγ. Νικολάου Σκανδάλη, 13) Κοιμ. Θεοτόκου Τιμμανδρίων, 14) Ἀγ. Ἰωάννου Φυσίνης, 15) Ἀγ. Γεωργίου Ἀγγαριῶνων, 16) Ἀγ. Μαρίας Λειθοδοχωρίου καὶ 17) Ἀγ. Δημητρίου Σαρδῶν, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Μυρίνῃ τῇ 1ῃ Ἰουλίου 1992

† Ὁ Λήμνου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τῶν ἀρθρῶν 38, παραγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικῶ Διακόνου ἐν τῷ ἱ. ναῷ Ἁγίου Δημητρίου Βόλου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 34/ιβ' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Βόλῳ τῇ 1ῃ Ἰουλίου 1992

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »**ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ****ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ****Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ**

Τηλ. 72.18.308, Fax 72.26.597

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως **ΘΕΟΦΙΛΟΣ**
† Ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγ. Ὄρους **ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ**ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Ὁμότ. Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Ἄρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου
τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 20 ἑτησίως.

Τιμὴ ἑκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου. Ἡ σημασία τῆς εἰς Ἑλλάδα ἐπισκέψεως τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου Β'.

Ἐκκλησίαι τῆς Α. Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν δι' εἰρήνευσιν εἰς τὴν Εὐρώπην.

Ι. Μ. Χατζηφώτης, Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου Β' στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος (17-26 Ἰουνίου).

Μητροπ. Σύρου Δωροθέου, Ὁ Σύρον Φιλάρετος Ἰωαννίδης (1883 - 1961).

Ἐπισκ. Ἀχελώου Εὐθυμίου, Στὰ ἴχνη τῶν πρωτοπόρων.

Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ Σεβ. Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνοῦ ὡς ἀντεπιστελλόντος μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Πρωτοπρ. Ἡλία Δροσινοῦ, Ἡ ἐκλογὴ καὶ ἐνθρόνισις τοῦ Σεβ. Αὐστρίας κ. Μιχαήλ.

Χριστοῦ Θ. Κρικώνη, Χαρακτηριστικὰ τῆς προσωπικότητος τοῦ Ἀπ. Παύλου καὶ ἡ Ἐκκλησία τῶν Φιλιππῶν.

Δημ. Β. Γόννη, Τὸ πατριαρχικὸ στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας.

Ἀρχιμ. Μακαρίου Βαράλα, Τρεῖς Ἐπίσκοποι κοινωνικοὶ ἐργάται.

Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Βλάχου, Ὁ Θεός, ὡς Παράδεισος καὶ Κόλασις.

Ἰωάννου Δ. Μπουγάτσου, Αἱ ἀπόψεις τοῦ Κων. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων περὶ τῆς Τετραφανίας καὶ τοῦ Λεσβίου συστήματος.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παρουσίαση βιβλίων Ἀπ. Διακονίας.

Παράρτημα.